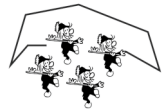
Geachte lezeressen en lezers,

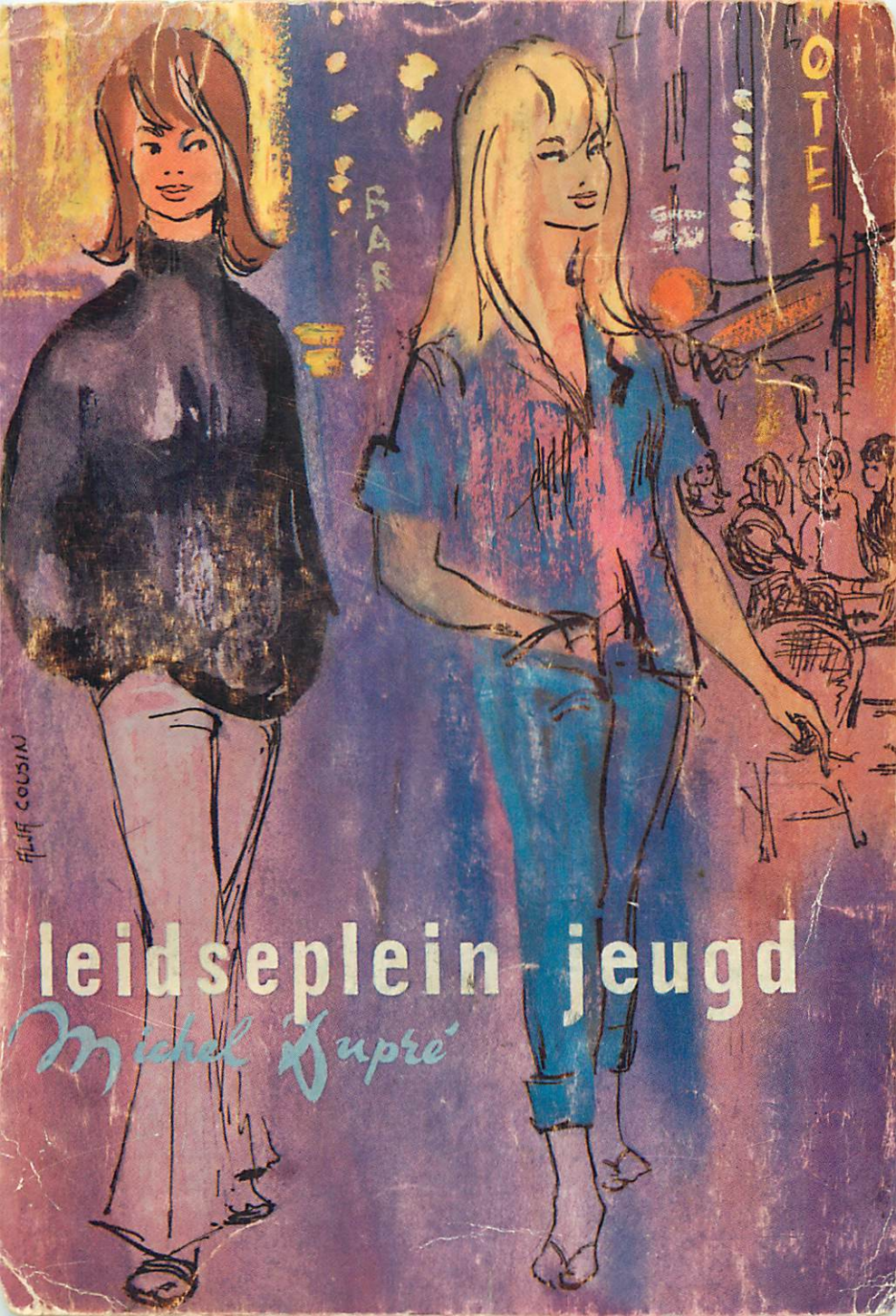
Op 18 september 2010 deed de bekende auteur/journalist Ewoud Sanders de mooie oproep aan zijn Nederlandse collega's in de NRC om hun boeken gratis beschikbaar te stellen als e-boeken in pdf formaat (www.ewoudsanders.nl).
Als 85 jarige auteur van een serie Nederlandse en Spaanse boeken, alsmede vele vertalingen vind ik het een eer dat ik hier ook aan mee kan en mag doen.
Uiteraard hoop ik dat vele auteurs ons zullen volgen.
Al mijn oudere Nederlandse uitgaven zijn geheel gratis beschikbaar in pdf-formaat op o.a. www.digiboeken.org
Mocht u toch een gedrukt exemplaar willen hebben, dan is dat mogelijk nog wel via de tweede handsboekwinkel te koop. Maar u kunt natuurlijk ook aan ons vragen of we een herdruk proberen te regelen.
U bent geheel vrij om mijn e-boeken te kopiëren (eindelijk kopiëren met toestemming!), aan anderen te geven en om er uit te citeren (mits met naamsvermelding). Maar u mag ze niet zomaar afdrukken en dan gaan verkopen.
Ik wil ook nog een keer mijn boeken als luisterboek maken. beschikbaar stellen. Dit kost echter geld, maar als iemand wil sponseren of op een andere manieren wil helpen?
Veel plezier met het lezen van mijn boeken en ook nu nog bent u welkom om commentaar te geven via ons email adres: info@jeanschalekamp.com

Mijn nieuwste boek, Dood van een Hengelaar, is nu te koop!

Met vriendelijke groeten,

Jean Schalekamp
Mallorca, augustus 2011

Copyright: Jean Schalekamp / Paraplu Producties 1926 – 2011
info@ digiboeken.org
Dit boek is beschikbaar als e-boek en hopelijk binnenkort als luisterboek.

leidseplein-jeugd

Michel Dupré

MICHEL DUPRÉ

LEIDSEPLEINJEUGD

1964
NEDERLANDSCHE KEURBOEKERIJ N.V.
AMSTERDAM

Omslagtekening:
ALJA COUSIN

HOOFDSTUK I

Voorzichtig zette Jessica haar fiets tegen de lantaarnpaal aan... voorzichtig, om de lak niet te beschadigen. Idioot ook eigenlijk, dacht ze even later. Wat is nou een fiets? Ze bleef staan, aarzelend met het sleuteltje in haar hand. Toen draaide ze zich een kwartslag om en probeerde zich te bekijken in de spiegelruit van het passagebureau. Maar de etalage was te hel verlicht, de ruit gaf haar spiegelbeeld niet terug.

Een beetje verloren stond ze daar op het grote plein. Nauwelijks opvallend in niets verschillend van al die andere jonge meisjes, kinderen nog, die de straten en pleinen van een grote stad bevolkten. Met hun ronde, kinderlijke gezichtjes, hun kaarsrechte figuurtjes, hun korte wijde rokjes en hun vroeg-wijze glimlach.

Ze voelde zich ook een beetje verloren, temidden van al die mensen, die langs haar liepen zonder ook maar een ogenblik notitie van haar te nemen. Het maakte haar bang. Even had ze er spijt van, dat ze de veilige huiskamer verlaten had en alleen op stap was gegaan. Maar even later schudde ze resoluut haar hoofd met de lange blonde lokken. Belachelijk, dacht ze. Laten andere meisjes van mijn leeftijd maar gezellig thuis zitten en naar de televisie kijken of netjes hun huis-

werk maken. Ik niet.
De vage angst verdween en maakte plaats voor een vreemd gevoel van opwinding, verwachting en verlangen. Ze was voor het eerst 's avonds alleen in de stad en daarmee ging ze een nieuwe, nog volkomen onbekende wereld binnen. Het was vreemd, aan de ene kant had ze haast om die wereld te gaan ontdekken, aan de andere kant aarzelde ze nog.
Eindelijk begon ze te lopen, maar ze zwikte door haar enkel. Ze was nog niet gewend aan de hooggehakte schoenen van Monica, die ze stiekem geleend had en die haar eigenlijk iets te groot waren. Ze bleef weer staan en keek ongerust over haar schouder, of de naad van haar kousen nog wel recht zat. Ze had nog nooit kousen gedragen. Altijd moest ze met sokjes aan lopen, alsof ze nog een klein kind was. Absurd! Ze herinnerde zich nog het opwindende gevoel toen ze in haar kamertje, voor de grote spiegel, het ragdunne nylonweefsel over haar voet liet glijden, verder over haar knieën, toen ze het glad trok om haar smalle, rechte dijen en ze met een zucht van opwinding vastmaakte aan de jarretel, die nauwelijks over haar buik heenspande.
Het voelde eigenlijk helemaal niet prettig aan. Maar het maakte haar tenminste een beetje volwassen, hoewel... telkens vroeg ze zich ook weer af, of het niet gek stond.
Kom, dacht ze, ik moet opschieten, als ik nog iets van mijn avond wil maken. Over een paar uur moet ik alweer thuis zijn. Ze stak de straat over, voorzichtig, bang om weer te zwikken. Aan de overkant stond een

groepje jongens en meisjes, allemaal van haar leeftijd of iets ouder. De jongens stonden tegen de etalage van een winkel geleund, nonchalant, met de handen in de broekzakken. De meisjes zaten op de stoeprand of in het portiek. Ze zagen er gek uit, met hun wonderlijk gekleurde kousen of hun blue-jeans. Ze vielen in elk geval wel op, want de voorbijgangers keken met veelbetekenende of verbaasde blikken naar hen. Dit waren nu de nozems, begreep ze. De „Pleinjeugd", waar de kranten soms over schreven. Ze vond het vervelend, er langs te moeten lopen, want de jongens keken haar nieuwsgierig aan, en de meisjes zo meewarig-spottend, alsof er iets geks aan haar was.

Jessica stapte er snel voorbij en liep nu recht op het café af. Op het terras was niemand. Waarschijnlijk vonden de mensen het nog te koud, om buiten te zitten. Het café zag er heel anders uit dan overdag. De ramen waren afgesloten met saaie donkerbruine gordijnen, zodat ze niet naar binnen kon kijken. Aarzelend bleef ze voor de deur staan. Kom, dacht ze, ik moet me nu niet aanstellen, maar gewoon naar binnen gaan.

Ze duwde de deur open, maar bleef in de ingang weer staan. Een geur van drank en rook sloeg tegen haar gezicht, die haar even duizelig maakte. Toen voelde ze een krachtige mannenhand in haar rug, die haar naar voren duwde.

„Allez, kleintje," zei een zware stem achter haar. „Naar binnen of naar buiten. Of wil je hier soms de hele avond blijven staan?"

Ze mompelde verlegen een excuus en liet de man passeren. Als een enorme zwarte schaduw schoof hij

langs haar heen, ze zag zijn gezicht niet eens.

Zoekend keek ze rond, tot ze een leeg tafeltje gevonden had, helemaal achterin bij het biljart. Nu gewoon erheen lopen, dacht ze, alsjeblieft een beetje volwassen doen. Maar terwijl ze liep, had ze het gevoel dat iedereen naar haar keek en onmiddellijk kon zien, dat ze nog nooit alleen in een café was geweest. Ze was blij, toen ze zat: een klein bang meisje op een harde bruine stoel aan een tafel vol vlekken.
Nu kwam nog het probleem, wat ze bestellen zou. Natuurlijk geen koffie, zoals overdag. Dat was schoolmeisjesachtig. Bijna niemand dronk koffie. Maar wat dan? Was Monica maar hier. Of neen, Monica was een vervelende zeur, ze deed altijd zo beschermend en volwassen tegenover haar. Vanavond wilde ze alleen zijn, zelfstandig.
Ze durfde de ober niet te roepen. Hij zou vanzelf wel komen. Ze wist al, wat hij vragen zou: „Wat zal het zijn, dame?"
Dat ‚dame' natuurlijk met een tikkeltje ironie in zijn stem, want ondanks haar nylons en haar hoge hakken zou hij toch wel zien dat ze pas vijftien was. Obers zien altijd alles, zei Monica.
Rechtop en strak, al haar spieren gespannen, zat ze op de harde houten stoel. Opeens zag ze de grote meubels thuis weer voor zich. Pluche, bruin en goud. Degelijk en streng en verschrikkelijk burgerlijk. Venijnig sloeg ze haar benen over elkaar, zodat even haar ronde knieën te zien waren.
Een man, drie tafeltjes verder, glimlachte en verborg

zijn gezicht achter de rook van zijn sigaret.
Alles liever, dan de avond doorbrengen in die burgerlijke pluche rotstoelen, dacht ze. Op hetzelfde ogenblik zag ze de ober voor zich staan. Met zijn vlakke, beleefde stem vroeg hij:
„Wat zal het zijn dame?"
Ze raakte even in paniek. Nu weet ik nog niet, wat ik nemen moet, dacht ze.
„Geeft u mij maar..." begon ze. De ober keek glimlachend op haar neer. Hij zag haar aarzeling en het amuseerde hem. Zwijgend en dwingend bleef hij voor haar staan.
Jessica had het gevoel, alsof ze voor de klas stond en een simpele vraag van de leraar niet beantwoorden kon. Wat moest ze nu nemen! Cola? Nee, dat was zo kinderachtig. Limonade helemaal. En bier of jenever dronken alleen mannen. Opeens schoot haar iets te binnen.
„Sherry", zei ze zacht, en even later nog zachter: „Is dat duur?"
De ober wees op een prijslijst aan de muur.
‚Niet zo wijzen', kreunde ze geluidloos. ‚Niet doen, nu ziet iedereen dat ik niet weet hoeveel sherry kost.'
Met een vlugge blik zag ze de rijen cijfers, maar het bedrag drong niet eens tot haar door.
„Geef me toch maar een sherry," zei ze.
De ober stapte terug en verdween tussen de vele tafeltjes. Jessica ontspande zich en leunde achterover, voorzover de rechte leuning van de stoel dat mogelijk maakte. Ze verschikte haar wijde rokken en trok haar bloesje glad. Het zakdoekje, dat ze tussen rok en

blouse gestoken had, viel op de grond. Ze bukte zich en voelde zich rood worden.
De man, drie tafeltjes verder, lachte weer. Hij streek met zijn hand langs zijn kleine, verzorgde puntbaardje.
Lief kind, dacht hij. Nog heel jong. En hij werd nieuwsgierig, zoals zoveel niet meer zo erg jonge mannen worden bij het zien van heel jonge meisjes. Hij was alleen vanavond en de hele dag had hij zich al een beetje geërgerd gevoeld. Hij wist zelf niet meer waardoor, maar er was maar heel weinig voor nodig om zijn labiel humeur uit zijn evenwicht te brengen. Hij keek dan, alsof hij hoofdpijn had en elk soort lawaai hem steken bezorgde. Alles hinderde hem. Alleen een aardig meisje kon hem opfleuren. Zoals dat kind daar.
Hij liet zijn hoofd een beetje naar rechts zakken en ondersteunde het met zijn hand. Toen kneep hij zijn ogen een beetje dicht en keek naar haar, tussen zijn wimpers door. De sigaret brandde langzaam op tussen zijn vingers, zonder dat hij het merkte. Een lief kind.

Jessica nam met lange tussenpozen telkens een slokje uit haar glas. Het was niet lekker maar het wende wel, net als het zitten hier, in die rokerige ruimte. Ze keek om zich heen. Aan het tafeltje naast haar zaten een paar jongens, die ze hier tussen de middag, als ze er met Monica kwam, ook weleens gezien had. Maar ze schenen haar niet te herkennen. Ze waren in druk gesprek gewikkeld. Jessica durfde niet naar hen toe te

gaan. Het was nu allemaal zo heel anders, dacht ze, dan tussen de middag, met een kopje koffie en een broodje in je hand.
Opeens ving ze de blikken van de man met het puntbaardje. Zijn sigaret was nu bijna opgebrand maar hij scheen het nog altijd niet te merken. Hij glimlachte weer. Wat een engerd, dacht ze onwillekeurig en ze keek snel de andere kant op. Maar nog altijd voelde ze zijn blikken en, of ze wilde of niet, ze moést wel naar hem kijken. Er was iets in zijn ogen, dat haar dwong. Ze zag, dat hij zijn sigaret uitmaakte. Toen stond hij op en langzaam, zonder zijn ogen van haar af te wenden, kwam hij naar haar toe.
Haar hart begon wild te bonzen. Ze was bang en tegelijkertijd hevig opgewonden. Dit was nu het avontuur waarnaar ze eigenlijk, zonder zich ervan bewust te zijn, de hele avond naar verlangd had. De man stond nu vlak voor haar. Nog altijd met zijn minzame glimlach vroeg hij:
„Amuseert u zich nogal?"
Jessica voelde zich volkomen overrompeld. Zenuwachtig zocht ze naar een antwoord, zei tenslotte:
„Ja, natuurlijk." Het klonk snibbiger dan ze bedoeld had.
„Vind je dat zo natuurlijk, in deze sfeer?" vroeg hij. Vreemd, nu zei hij opeens ‚je'. Ze werd er kwaad om. Waar bemoeide hij zich mee. Nu echt snibbig zei ze:
„Ja, ik vond het hier heel leuk, maar nu niet meer. Gaat u nu alstublieft terug naar uw eigen tafeltje."
De glimlach verdween niet van zijn gezicht. Maar in zijn ogen straalde iets triomfantelijks. Hij zag, dat ze

het warm kreeg en zenuwachtig het zakdoekje verfrommelde in haar vingers. Hij zei: „U bent wel ad rem, maar nu hebt u al drie leugens verteld." (Waarom zei hij nu opeens weer ‚u'? Zou hij haar toch voor ouder aanzien dan ze was? En wat bedoelde hij met die leugens?) „Maar ik zal je niet meer plagen. Drink je glas maar rustig uit, dan gaan we direct samen iets gezelligers zoeken. Ik mag zeker zolang wel even hier komen zitten?"
Jessica was verbijsterd. Nu zei hij opeens weer ‚je' en het klonk allemaal zo vanzelfsprekend, alsof het zo hoorde, alsof ze zijn eigendom was.
Ze keek hem niet aan. De schrik was op haar gezicht te zien. Zonder haar toestemming af te wachten, ging hij zitten en zei, zonder te glimlachen nu:
„Vind je de sfeer hier soms zo geschikt voor een goed gesprek en een goed glas wijn?"
Ze gaf geen antwoord. Haar gedachten waren heel verward. Aan de ene kant wist ze, dat ze hoorde te weigeren. Haar moeder had haar altijd gewaarschuwd dat het niet goed was, met een vreemde man mee te gaan. Ze was bang ook. Maar aan de andere kant: was het niet kinderachtig, te weigeren? Misschien was hij wel aardig. En hij had het over een goed gesprek. Dat streelde haar, dat betekende dat hij haar als volwassen beschouwde. Een goed gesprek en een goed glas wijn... als het maar niet van die zure was. Nu moest Monica haar eens kunnen zien, en die slome kinderen op school: ze zou hen kunnen vertellen dat ze met een kunstenaar gesproken had, want dat was hij wel. Misschien had hij het ook wel moeilijk. Zijn stem klonk

een beetje bedroefd, ondanks zijn glimlach. Ze zou ernstig naar hem luisteren... ze zou hem begrijpen... Hij zag haar glimlach, pakte haar glas en zei: „Kom, meisje, drink uit!"

De stoelen waren hier zacht en diep, het licht was getemperd en de weinige mensen die er waren, lachten en praatten zacht, niet zo rumoerig als in het andere café. Er was een strijkje, dat weemoedige Hongaarse muziek speelde.

Het leek wel, of het een privé-bar was voor maar een paar mensen: voor de vrouw, die aan de bar zat, nonchalant, met een heel nauwe japon aan; en voor de twee heren die elk aan een kant van haar zaten en af en toe een spelende hand over haar blote schouders lieten gaan. Soms streek de vrouw over haar helblonde haren en dan zag ze de lange slanke vingers met de glanzende zilveren nagels.

De juffrouw achter de bar lachte voortdurend; ze schudde dobbelstenen in een leren beker en zette die dan met een klap voor een oudere heer neer, die haar met zijn kleine, rode oogjes gulzig aankeek.

In een schemerig hoekje links zaten een man en een vrouw dicht tegen elkaar aangedrukt. Jessica zag haar linkerwang, een glanzende rode steen aan haar oor en haar hals, die heel lang en bloot was. Ze zag ook de hand van de man, die alsmaar langs haar hals streek en de rand van haar jurk steeds verder terugschoof. Ze voelde zich warm worden en schaamde zich een beetje.

De man met het puntbaardje zat tegenover haar, behaaglijk achterover geleund in zijn stoel. Hij volgde

haar blik en zag haar rood worden in haar hals en op haar wangen. Hij boog zich plotseling voorover, leunde met zijn ellebogen op de rand van de tafel en vroeg: „Hoe oud ben je eigenlijk?"
„Vijftien," antwoordde ze onmiddellijk, en ze had er direct alweer spijt van. De vraag was zo onverwachts gekomen dat ze geen tijd had gehad, een leugentje voor te bereiden. Als ze zeventien gezegd had, had hij het misschien geloofd.
„Vijftien, zo zo." Er gleed weer een fijn glimlachje om zijn mond. „En hoe heet je? We kennen elkaar nu al een half uur, en we hebben ons niet eens voorgesteld. Dat is te gek, niet?"
„Vertel me eerst maar eens hoe u heet," zei Jessica lachend. „Zo hoort het toch, niet?"
Hij deed quasi-geschrokken.
„Natuurlijk, natuurlijk. Ik heet Gérard."
Hij sprak zijn naam op zijn Frans uit.
„Niet gewoon Gerard?" vroeg ze plagerig.
„Nee, nee, Gérard. Mijn ouders..." Hij ging niet verder, haalde zijn schouders op. Hij had het verhaal al zo dikwijls verteld, dat zijn ouders van Franse afkomst waren. Het verveelde hem, hij had er geen zin meer in. Dit meisje was trouwens al genoeg geïmponeerd.
„En ik heet Jessica," zei ze. „Eigenlijk heet ik Jetje, maar ze noemen me altijd zo."
„Jessica, grappige naam. Grappiger dan Jetje. Dat is zo van ‚Jarig Jetje...' niet?"
„Hm," zei ze. Ze vond het helemaal niet leuk.
Ze vroeg zich af, hoe oud hij zou zijn. Toch in elk ge-

val wel ver in de dertig. Vijf, zesendertig misschien. Tussen zijn donkere, stugge haren waren al heel wat grijze draadjes te zien en ook zijn bijna zwarte puntbaardje was er niet vrij van. Als hij lachte, kwamen er grappige rimpeltjes om zijn mond. Hij was toch wel aardig.
Gérard boog zich nog verder naar voren.
„En hoe voel je je nu hier, Jessica?" vroeg hij.
„Wel prettig," antwoordde ze. „Veel prettiger dan thuis in elk geval."
Ze zag de triomfantelijke glimlach niet, die even om zijn mond gleed.
„Heb je het thuis dan niet naar je zin?"
„Nee," antwoordde ze onverwacht heftig. „Ze zijn zo ouderwets en zo burgerlijk en ze behandelen me nog net of ik een klein kind ben. Ik mag niets en Monica, mijn zusje, mag alles, alleen omdat ze vier jaar ouder is dan ik. Wat maakt dat nu uit? En dan die school!"
„Op wat voor school ben je?"
„Op het gymnasium," zei ze verachtelijk. „Het is veel te moeilijk voor me en ik moet er allemaal dingen leren die me niet interesseren, maar mijn ouders willen het nu eenmaal, omdat ze vinden dat het duur staat, een dochter op het gymnasium te hebben. Monica heeft maar Mulo gehad, want toen hadden ze nog niet zoveel geld, en dat zit hen nog altijd dwars. Daarom moet ik er nu voor opdraaien. Misschien nog wel tien jaar op die rotschool, want ik blijf natuurlijk in iedere klas zitten."
Ze zweeg plotseling en schaamde zich. Hoe kwam ze erbij, hem dat allemaal te vertellen. Ze kende hem nau-

welijks. Wat interesseerde het hem, al dat kinderachtige gepraat? Ze keek hem aan. Hij lachte fijntjes, in zijn ogen glommen spotlichtjes. Het meisje amuseerde hem wel. Ze amuseerde hem kostelijk! Ze zal me niet veel moeite kosten, dacht hij. Is het niet nu, dan is het morgen of overmorgen...
Jessica vroeg: „U bent zeker kunstenaar?"
Hij knikte.
„Mijn baard natuurlijk, hè? Iemand die een baard draagt, is een kunstenaar, dat denken jullie toch altijd. Nu ja, je hebt het deze keer niet mis. Ik schilder."
Hij keek haar onderzoekend aan. Ze sloeg haar ogen neer onder zijn blik.
„Ja," zei hij weer. „Ik schilder. En ik zou jou best eens willen schilderen. Kom eens op mijn atelier, dan mag je voor me poseren."
„O ja, graag," zei ze enthousiast. „Vindt u dat niet vervelend, zo'n onbenullig schoolkind als ik?"
„Als je geen ‚u' meer tegen me zegt, niet."
„Ik zal mijn best doen, maar het lijkt me moeilijk. U... je lijkt me zoveel ouder dan ik, dan is het zo gek om ‚je' te zeggen."
„Ik zou waarschijnlijk je vader kunnen zijn," zei hij. „Maar wat zou dat? Vind je verschil in leeftijd zo belangrijk?"
Hij boog zich nog verder naar voren en raakte met zijn hand haar vingers aan. Ze voelde iets als een schok en toen een zachte tinteling door haar vingers gaan. Een ogenblik had ze de neging, haar hand terug te trekken, maar voor ze er de kans toe kreeg, had hij haar vingers al in de zijne genomen en bekeek ze nauwlettend.

„Mooie vingers heb je."
„Och kom."

Zou hij getrouwd zijn? vroeg ze zich plotseling af. Hij zou zelfs al kinderen kunnen hebben, die zo oud waren als zij. Ze keek, maar ze zag geen ring. En ze durfde het hem niet te vragen.
Nog altijd hield hij haar hand vast. Ze voelde zich warm worden. Dit was heel anders dan wanneer een vriendje haar hand vasthield, in de bioscoop of op een wandeling. Ze begreep niet, wat het was, maar ze kreeg het hoe langer hoe warmer. Het kwam ook door de muziek op de achtergrond, en het intieme licht, de hele sfeer hier in deze bar. Ze keek hem aan. In zijn ogen was nu iets, dat ze er nog niet in gezien had, iets dat haar bang maakte en tegelijkertijd verlangend naar iets onbestemds. Nu beleef ik het zelf, wat ik vroeger alleen maar uit films en boeken kende, dacht ze. Is dit nu verliefdheid?
Hij dacht: Nog even geduld. Ze begint al te smelten. Misschien nog een drankje. Nee, niet te hard van stapel lopen in het begin. Het mag me niet te veel kosten... het komt vanzelf wel. Als het nu niet is, dan morgen...
Is dit nu verliefdheid? dacht ze weer. Ach kom, onzin. Hij is al zo oud, en hij is niet eens zo mooi, alleen die baard maakt hem interessant.
Hij liet haar vingers los. Zijn hand streelde nu haar pols, haar arm. Plotseling trok ze haar hand terug.
„Ik moet weg," zei ze. „Ik moet naar huis. Het is al bijna elf uur. Ik moest om tien uur thuis zijn."

Verdomme, dacht hij. Altijd dat gedonder met die kinderen, moeten altijd vroeg naar huis.
„Moet dat nu werkelijk?"
Ze knikte.
„Zijn je ouders zo streng?"
„Ja, tenminste mijn moeder."
„Oké, dan zal ik je niet langer tegenhouden. Maar je moet voor me poseren. Ja, dat moet. Je gezicht, dat moet ik vastleggen. Kom je morgenavond bij me? Hier heb je mijn adres. Het is hier vlakbij."
Hij gaf haar een kaartje. Ze stopte het in haar tasje, zonder ernaar te kijken.
„Ik zal het proberen," zei ze. „Ik ben bang dat ze me niet laten gaan."
„O jawel, ik weet zeker dat je komt."
Hij riep de ober en rekende af. Toen ze naar buiten liepen, sloeg hij zijn arm om haar schouder.
„Ik breng je thuis," zei hij.
„Dat hoeft niet. Ik ben op de fiets. En het is heel ver..."
„Goed, dan breng ik je naar je fiets. Waar staat die?"
„Daar, op het Plein."
Terwijl ze erheen liepen, vroeg hij zich af of hij haar zou kussen. Nee, toch maar niet. Het schrikt haar misschien af, voorzichtig aanpakken...
„Tot morgen, Jessica," zei hij, toen ze haar fiets genomen had. En hij gaf haar een hand.
„Tot morgen, misschien..."
Ze had het gevoel, of ze droomde, toen ze naar huis reed. Maar zodra ze haar fiets tegen de muur van het huis zette, was dat heerlijke zweverige gevoel ver-

dwenen. Ze keek naar boven en zag dat er nog licht brandde. Natuurlijk, wat had ze anders kunnen verwachten. Bang liep ze de trappen op. Haar stappen klonken hol in het betonnen trappenhuis. Ze dacht er even over, haar schoenen uit te trekken, maar wat hielp het, ze waren toch nog op en ze kon toch niet naar bed gaan zonder dat ze het merkten. Bij de tweede verdieping bleef ze even staan. Haar hart bonsde. Toen zag ze Gérards gezicht weer voor zich, en ze vermande zich. Wat geeft het ook, dacht ze. Natuurlijk zullen ze kwaad zijn, maar eens moet het toch gebeuren, dat je ruzie met je ouders krijgt om dergelijke dingen. Ik hoef ze trouwens niet alles te vertellen. Ik zeg gewoon, dat ik nog even met Greetje mee naar huis ben gegaan.
Snel liep ze nu door naar de vierde verdieping.
Zodra ze aangebeld had, ging de deur al open. Ze hadden haar zeker al aan horen komen. Haar moeder stond voor haar, groot, breed en streng. Zwijgend ging ze haar voor naar de kamer, waar haar vader in zijn ouderwetse rookstoel zat, vlak bij de radio. De krant lag op zijn kneën en hij had zijn pantoffels aan en zijn geruite huisjasje. Bah, die afschuwelijke burgerlijke sfeer! Het viel haar nu nog des te erger op, na de avond in die mondaine bar.
„Zo," zei haar moeder, toen ze in de kamer stond. „Waar kom jij zo laat vandaan?"
Al haar moed was weer verdwenen. Ze keek naar het vloerkleed met het afschuwelijke rode patroon en zei zacht:
„Van dansles natuurlijk. Ik ben nog even met Greetje

mee naar huis geweest. Het spijt me dat ik zo laat ben."
Er kwam geen antwoord. Er was geen geluid te horen, behalve het gepruttel van haar vaders pijp. Eindelijk zei haar moeder: „Kijk me aan."
Ze keek in de koele grijze ogen en begreep onmiddellijk dat er iets mis was.
„Je liegt," klonk het hard. „Greetje heeft om 9 uur opgebeld, waarom je niet gekomen was. Waar ben je geweest? Waar heb je de hele avond uitgehangen!"
Ze antwoordde niet. Strak keek ze naar de rode vlekken en strepen van het kleed, die hoe langer hoe meer ineen begonnen te vloeien. Eindelijk zei ze, nauwelijks hoorbaar: „Naar de bioscoop." Het was het eerste, wat haar te binnen schoot.
„Dat kan niet," klonk het weer. „De bioscoop gaat pas na half twaalf uit, dan zou je nu nog niet hier kunnen zijn."
Haar moeder kwam een stap dichter bij en boog zich over haar heen.
„Wat!" schreeuwde ze plotseling. „Wat ruik ik daar? Je stinkt naar drank! Gerrit, ze stinkt naar drank. Ze heeft gedronken! Gerrit, zeg dan ook eens wat! Vooruit, vertel op, waar ben je geweest! Wat heb je gedronken!"
Opeens kon het haar niets meer schelen. Ze keek haar moeder recht in het gezicht en zei:
„Ja, ik ben naar een café geweest en ik heb iets gedronken, en gerookt heb ik ook. Mag ik soms? Waarom mag Monica alles en ik niets?"
„Omdat jij een kind bent en Monica niet meer. Trou-

wens, toen Monica zo oud was als jij taalde ze niet naar zulke dingen. Gerrit, Gerrit, dat kind is vijftien jaar en ze gaat alleen naar een café en ze drinkt en rookt, zeg dan toch iets, zit dan toch niet altijd maar in die stoel te suffen. De hemel mag weten waar ze geweest is, misschien wel in de een of andere louche tent. Kom hier!"
Ze rukte haar naar zich toe en op hetzelfde ogenblik kletsten twee venijnige klappen om haar oren.
„En nu onmiddellijk naar bed! Je hoort er nog meer van."
Haar wangen gloeiden en de tranen sprongen in haar ogen, meer nog van woede dan van pijn. Zonder iets te zeggen liep ze naar haar kamertje en liet zich voorover op het bed vallen.
„Het kan me niet schelen," mompelde ze. „Ik ben toch geen kind meer, ik ben toch geen kind meer."

HOOFDSTUK II

„Ja, hier moet het toch zijn," mompelde ze. „Nummer 148."
Maar het was een pakhuis. Hoe konden hier nu mensen wonen? Toen zag ze, naast de grote poortdeur, nog een kleine groene deur met een trekbel. Er stond geen naam op de deur. Ze belde, op goed geluk. Even later werd hoog boven haar een raam opgeschoven en ze hoorde zijn stem:
„Hallo!"
Hij hing uit het raam en had iets in zijn hand.
„Vang!" riep hij.
Er dwarrelde iets naar beneden. Ze probeerde het te vangen, maar het viel in de goot, die gelukkig droog was. Het was een papiertje met een sleutel erin. Het duurde even, voor ze de sleutel in het slot gekregen had. Toen duwde ze de deur open en ging naar binnen. Het was een kleine, donkere ruimte. Vaag zag ze een houten trap, die ze voorzichtig op klom. Het was op alle verdiepingen even donker en het rook naar allerlei specerijen, zeker van het pakhuis. Pas helemaal boven werd het een beetje licht, want daar stond een deur open.
Gérard stond boven aan de trap.

„Gaat het?" vroeg hij. „Kun je het vinden?"
„Jawel."
Ze hijgde, toen ze boven was, en gaf hem een hand. Hij zag er nu heel anders uit dan de vorige avond. Hij had een dikke grijze trui aan en een broek zonder vouw en vol verfvlekken, en aan zijn voeten zaten rafelige espadrilles.
„Ik wist wel, dat je zou komen," zei hij, terwijl hij haar voorging naar het atelier. Ze was verbaasd, toen ze binnenkwam. Zo'n grote en lichte ruimte had ze niet verwacht. Er stonden niet veel meubels: een paar oude stoelen, een tafel vol rommel en een soort canapé. Dicht bij het raam stond een grote ezel met een half afgemaakt schilderij erop. En overal langs de wand stonden of hingen schilderijen. Hij bracht haar naar de divan („die zit het makkelijkst," zei hij), en ging zelf tegenover haar zitten op een van de rechte stoelen.
„Leuk hier," zei ze, en toen: „Het heeft weinig gescheeld of ik had niet kunnen komen."
„Hoezo?"
„Ik mocht niet uit. Ze waren woedend, gisteravond. Ze zeiden dat ik een maand lang niet uit mocht. Maar vanmiddag herinnerde mijn vader zich opeens dat zijn zuster jarig was, en daar moesten ze heen. Ze zijn al om zeven uur weggegaan en ze komen vast niet voor twaalven terug. Jofel, hè?"
„Maar goed, dat ze je niet opgesloten hebben."
„Nee, zo ver durven ze nog niet te gaan."
Hij stond op, liep naar een hoek van de kamer en kwam terug met een stoffige fles en twee glazen.

„Wijn?" vroeg hij.
Ze schudde haar hoofd.
„Nee, want dan ruiken ze weer dat ik gedronken heb."
„O, daar heb ik wel een middeltje voor."
Hij schonk de glazen vol en ze dronken. Toen stond ze op en liep naar het raam. Ze zag de gracht, met de woonschepen erin en de bomen, die al een beetje groen begonnen te worden. Er tufte een rondvaartboot voorbij. Het schemerde al een beetje en de straatlantaarns werden opgestoken. Maar hij maakte nog geen licht. Ze stond met haar rug naar hem toe en ze voelde, dat hij naar haar keek. Wat zal ik nu met hem praten? dacht ze. Hij zal me dom vinden en kinderachtig. Ze draaide zich om.
„Moet ik niet poseren?" vroeg ze.
„Ja, natuurlijk, daar was je voor gekomen. Ik zal licht maken, maar ik werk niet graag met kunstlicht."
Hij liep naar de deur en stak het licht aan. Een paar neonbuizen begonnen te flikkeren en brandden toen met een hel-blauwig licht. Het atelier leek nu veel groter en kaler.
„Ongezellig, hè?" zei hij. „Ik heb ook nog wel ander licht, maar daar kan ik helemaal niet bij werken."
Hij beduidde haar, dat ze weer moest gaan zitten en zette toen een kleinere ezel op, die hij ergens uit een hoek weghaalde. Aarzelend bleef hij staan en keek naar haar.
„Je hoofd iets meer naar rechts," zei hij.
Hij kwam naar haar toe en streek met zijn hand langs haar lokken, veel langer dan nodig was. Toen liep hij

terug naar zijn ezel en begon driftig te tekenen met een stuk houtskool.
„Schilder je me niet?" vroeg ze.
„Nee," zei hij, een beetje geïrriteerd, „natuurlijk niet, ik moet je toch eerst schetsen."
Natuurlijk, wat dom. Ze kon maar beter helemaal niets zeggen.
„Je hebt je hoofd bewogen," zei hij. „Iets meer naar rechts weer."
Ze gehoorzaamde en probeerde strak naar één punt te kijken, een goudvissenkom, die schuin achter de ezel op een hoog tafeltje stond en die ze nog niet opgemerkt had. Maar al gauw begonnen haar ogen te knipperen en ze moest voortdurend vechten tegen de neiging, haar hoofd niet te laten zakken. Ze kreeg het er warm van.
Opeens nam hij met een woedend gebaar het papier van de ezel en verscheurde het.
„Het gaat niet vanavond. Ik geef het op."
Hij schopte de snippers weg en begon heen en weer te lopen, met zijn handen in zijn zakken. Hij dacht: ik wil helemaal niet tekenen, ze heeft geen interessant gezicht. Wel lief en mooi, maar niet interessant...
Bang vroeg ze: „Is het mijn schuld?"
„Nee, natuurlijk niet, waarom zou het jouw schuld zijn?"
Nee, haar gezicht is niet interessant, dacht hij weer. Misschien haar lichaam... Hij vroeg:
„Zou je niet naakt willen poseren?"
Ze schrok.
„Naakt? Nee... Nee..." Of zou hij het kinderachtig

vinden? „Nee, toch maar liever niet."
Hij merkte haar aarzeling. Als hij even aandrong, zou het misschien wel lukken, maar nee, waarom zou hij zich haasten. Nooit te overhaast te werk gaan, daar schrik je ze mee af. Als ze het nu niet wilde, wilde ze het over een paar avonden wel, als ze wat meer aan hem gewend was. Trouwens, alles streng gescheiden houden jongen, dacht hij, werk en liefde...
„Kom," zei hij, „we gaan het wat gezelliger maken."
Hij stak een schemerlampje aan, schonk de glazen weer vol en kwam nu naast haar zitten. Jessica schoof onwillekeurig een eindje op. Hij kwam niet dichter bij haar, tenminste, niet direct. Ze nam haar glas en dronk eruit. Het was lekker, ze was er nu helemaal aan gewend. Het gaf haar weer dat wonderlijke zweverige gevoel, alsof ze ver boven het gewone leven van alle dag uit geheven werd, alsof ze in een volkomen andere wereld verkeerde. Ze keek naar de schilderijen om haar heen, die ze niet helemaal begreep. De kleuren waren mooi en warm, maar de vormen waren dikwijls zo vreemd, het was niet helemaal abstract, maar toch kon ze niet goed zien, wat het voorstelde. Er waren ook portretten bij, die waren begrijpelijker. Jammer, dat het poseren mislukt was. Maar misschien ging het een volgende keer beter. Ze vroeg: „Is het niet heerlijk, om kunstenaar te zijn?" en ze hoopte dat het geen domme vraag was.
„Soms," zei hij peinzend, „maar niet altijd."
Hij schoof wat dichter naar haar toe en legde zijn arm om haar schouder. Toen drukte hij zijn neus in haar blonde lokken en snoof diep.

„Wat ruikt je haar lekker," zei hij.
Ze glimlachte.
„Het is pas gewassen."
Zijn rechterhand streek langs haar wang en speelde met haar oor. Er ging een rilling door haar heen. Er was iets in haar, dat zich wilde verzetten, een soort vage angst ook, maar het werd hoe langer hoe zwakker. Dit moest toch gebeuren, dat had ze toch van het begin af aan al geweten. Ze wilde toch geen kind meer zijn, ze wilde toch volwassen worden. Nu, dit hoorde bij de wereld der volwassenen, dat was duidelijk. Het was zo volkomen anders dan wat ze tot nog toe gekend had, het voorzichtige strelen en handje vasthouden van vriendjes op school. Het ene was kinderspel, dit was... echt, dat voelde ze onmiddellijk.
Hij trok haar naar zich toe en kuste haar op haar wang. Ze moest bijna lachen, want zijn baard kriebelde haar verschrikkelijk. Zijn armen waren heel sterk, hij drukte haar zo dicht tegen zich aan dat het haar pijn deed. In zijn ogen zag ze weer die vreemde gloed, die haar bang maakte en tegelijkertijd aantrok. Zijn ogen waren zo dwingend, ze kon er niet aan ontkomen. Zwaar en hijgend ging zijn ademhaling. Hij zocht haar mond.
Maar plotseling trok hij zich terug. Niet doen, dacht hij. Ze is nog zo erg jong, nog zo volkomen onbedorven. Waarom zou je zo'n jong kind nu al verpesten? Over een week heb je er genoeg van en zij zit ermee. Ze houdt er wie weet wat voor trauma van over. Of ze raakt door het dolle heen en gaat met iedereen mee. Vijftien jaar pas, zonde eigenlijk.

„Wat is er?" vroeg ze, ongerust opeens.
Hij keek naar haar. Ze zat rechtop, als een schoolmeisje, dat iets verkeerds gedaan had. Haar blauwgrijze ogen waren heel groot en haar volle, zachte lippen trilden een beetje. Hij keek naar haar slanke middel en het wijde, veelkleurige rokje, en naar haar nog niet helemaal volgroeide benen, die in glanzende nylons gestoken waren.
Waanzin, dacht hij. Als ik de eerste niet ben, is een ander het, en dat zou ook zonde zijn. Hij boog zich over haar heen, nam haar hoofd tussen zijn handen en kuste haar op de mond. Haar lippen gingen heel langzaam open. Hij merkte wel, dat ze nog nooit zo gekust was, en het wond hem nog des te meer op.
„Zo heeft nog nooit iemand me gekust," zei ze hijgend, toen hij haar mond even losliet.
„Heb je dan nog nooit een vriendje gehad?"
„Jawel, op school. We gingen weleens wandelen, 's middags, of stiekem naar de bioscoop. Maar hij kuste me alleen maar op mijn wang, of op mijn lippen, heel kort. Meer niet."
Dit was net als op de film, dacht ze. Ze gloeide er nog van en haar hart bonsde verschrikkelijk. Ze voelde iets vreemds in zich, iets, dat ze nog nooit gekend had. Weer boog hij zich over haar heen en weer kuste hij haar, langer nu nog dan de vorige keer. En zijn handen streelden haar, gleden omlaag langs haar borst en haar middel.
En plotseling gleden ze over haar knie en streelden haar benen. Het duurde even, voor ze het zich realiseerde. Steeds hoger gingen zijn handen, zijn vingers

speelden met haar jarretel.
Opeens verstrakte ze. Ze duwde zijn hand weg. Haar lichaam spande zich in een volkomen afwerende houding.
„Niet doen," zei ze zacht. „Niet doen."
Stom, dacht hij, ik ben te ver gegaan. Je moet zo oppassen, met die jonge kinderen...
„Niet doen," zei ze weer. Het was afschuwelijk. Ze dacht opeens aan die leraar, een jaar geleden, waar ze eenmaal per week een avond naar toe moest omdat hij haar hielp met wiskunde. Ze dacht aan zijn handen, die telkens weer onder haar rokken gleden en haar benen betastten, en aan zijn rood omrande ogen, die haar zo vreemd-gulzig aan konden staren. Ze dacht aan zijn vrouw, die iedere avond weer een kopje thee kwam brengen. Dan trok hij zijn handen schielijk terug en legde ze braaf voor zich op de tafel met het dikke perzische kleed erop. En zodra ze weg was, begon hij weer. Ze durfde er niets van te zeggen, want ze was bang voor hem. Ook thuis had ze nooit iets gezegd, want ze zouden toch haar de schuld gegeven hebben. En... zoiets kon je toch niet zeggen? Die handen... en nu zijn handen. Of was dit anders?
„Sorry," zei hij.

Zou hij haar nu kinderachtig vinden? Hij boog zich weer over haar heen en wilde haar kussen, maar ze rukte zich wild los en stond op. Nee, nee, dit niet, niet weer die handen...
Hij schrok.
„Je gaat toch niet weg?"

„Jawel."
„Waarom nu? Je bent toch niet bang geworden? Het werd juist zo gezellig."
„Ik ben niet bang... maar ik ben pas vijftien, vergeet dat niet."
Ze kneep haar lippen op elkaar en liep naar de deur. Hij liep haar achterna, maar hield haar niet tegen. „Wat jammer nu toch," zei hij nog, maar ze stond al op het portaal. Voorzichtig tastend liep ze de donkere trap af.
„Val niet," riep hij van boven. Toen sloot hij met een klap de deur.
Haar handen gleden langs het ruwe hout van de trapwand. Er was geen leuning. En hoe lager ze kwam, hoe donkerder het werd. De geur van kaneel en andere specerijen sloeg haar tegen het gezicht. Wat was het nu allemaal anders, dan toen ze de trap opkwam, vol verwachting nog. Die hand had alles bedorven. Of hoorde dit erbij? Was ze te kinderachtig geweest?
Opeens struikelde ze en viel zwaar bonkend vijf, zes treden naar beneden. De tranen sprongen haar in de ogen van pijn en van woede. Ook dat nog! Ze was niet diep gevallen, maar haar elleboog was langs de houten treden geschuurd en schrijnde, en haar knie deed lelijk pijn. Ze was woedend. Hij had haar tenminste naar beneden kunnen helpen op die rottrap. Ze hoopte maar, dat hij het gehoord had. Ze wachtte even, of hij misschien naar beneden kwam, maar ze hoorde niets. Toen raapte ze haar tasje op en liep naar de deur.
Ze huiverde, toen ze buiten stond. Er woei een koude

wind en het motregende een beetje. De bomen stonden triest en donker in het schaarse licht van de lantaarns. Het water van de gracht was pikzwart, met vijandige glinsteringen van het lamplicht erin weerspiegeld. Even speet het haar, dat ze zo halsoverkop uit het gezellige atelier was weggerend, maar even dacht ze weer aan die hand. Nee, ze kon het niet opbrengen, onmogelijk.

Aarzelend pakte ze haar fiets, stapte met een traag gebaar op en reed langzaam weg. Maar ze had nog geen honderd meter gereden toen ze hollende voetstappen achter zich hoorde.
„Hé stop! Wacht even!"
Ze stapte af. Hijgend kwam hij aanhollen.
„Ik kwam je nog even zeggen dat het me spijt," zei hij. „Wees niet boos."
„Ik ben helemaal niet boos."
„Nou, kijk eens aan. Wat doe je hier in de regen! Je vat kou. Kom mee, dan pakken we nog ergens een borrel. Het is nog vroeg, nog geen tien uur."
Ze schudde haar hoofd, een beetje triest.
„Jawel, je doet het wel. Je hebt niet eens een jas bij je, je kunt niet zo in de regen naar huis."
Hij nam haar fiets van haar over en liep naast haar voort.
„Daar op de hoek is een café," zei hij. „Daar wachten we af tot het droog wordt."

Zwijgend gingen ze naar binnen. Het was er heel anders dan in dat café op het Plein. Het was klein, er stonden maar twee of drie tafeltjes, waar niemand

zat. Maar aan de tapkast stonden wel een stuk of tien mannen en vrouwen druk te praten. Er hing een dikke walm van tabaksrook en het rook er sterk naar bier en jenever. Ze gingen aan een tafeltje bij het raam zitten. Het was er zo smal, dat ze zich dicht tegen de muur aan moesten drukken om de mensen, die langs liepen, door te laten. Er kwam een morsige vrouw naar hen toe.

„Ik wil koffie," zei ze. Het kon haar niets schelen, wat hij er van dacht, maar ze had er trek in. Hij zei niets, gelukkig.

Ze roerde lang in de koffie, die bijna wit was, zoveel room hadden ze erin gedaan. Dat mens had zeker gedacht: zo'n klein meisje mag nog geen sterke koffie drinken. Het smaakte vies ook. Bah! Had hij niet iets beters uit kunnen zoeken?

„Even anders, hè, dan op het plein?" zei hij.

„Ja, heel anders."

„Dit is een echte volkskroeg. Meestal amuseer ik me hier veel beter dan op het Plein."

„Waarom?'

Bedachtzaam dronk hij zijn jenever. Toen bood hij haar een sigaret en zei:

„Omdat het hier tenminste echt is. Hier komen echte mensen, gewone mensen, volksmensen, eenvoudige typen, primitief, en toch niet dom. Mooie koppen ook, om te schilderen."

„En op het Plein?"

„Op het Plein? Nou, ik weet niet of je het gemerkt hebt, maar daar zijn de meeste mensen niet echt. Ze doen allemaal maar alsof. Alsof ze kunstenaar zijn,

alsof ze bohémien zijn, alsof ze dit zijn en alsof ze dat zijn, maar de meesten zijn het niet. Ze praten maar en houden allerlei hoogdravende gesprekken over dingen, waar ze soms zelf niets van begrijpen. Zo zijn de mensen op het Plein."

„Komen er dan helemaal geen echte kunstenaars?" vroeg ze.

„O jawel, een enkele, zo nu en dan."

„Zoals jij."

Hij haalde zijn schouders op. Had ze weer iets doms gezegd? Toch was dit fijn. Een goed gesprek, alsof ze twee gelijken waren, twee volwassenen. Wat goed, dat ze juist hem getroffen had, en niet een van die anderen, die niet echt waren. Ze zou het waarschijnlijk niet eens gemerkt hebben. Opeens zag ze zijn handen weer, en dacht ze weer aan wat even tevoren gebeurd was. Ze verstrakte.

Hij merkte het.

„Wat is er?" vroeg hij.

„Och, niets. Ik dacht weer even aan vanavond."

„Ik dacht, dat je niet boos was?"

„Dat ben ik ook niet. Maar..."

„Verdrietig, misschien?"

„Ik weet het niet."

Ze zuchtte.

„Ja, ik ben te ver gegaan," zei hij. „Dat had ik niet moeten doen. Je bent nog zo jong. Nog veel te jong voor zulke dingen."

Ze schudde heftig haar hoofd.

„Nee, nee, dat is het niet. Ik ben niet te jong, ik wil niet jong zijn. Ik wil volwassen zijn, ik wil alles weten

en alles leren kennen, maar toch..."
„Je bent bang, misschien."
„Nee, dat is het ook niet, tenminste, ik geloof het niet."
Ze keek peinzend voor zich uit. Het zal haar opvoeding zijn, die haar zo geremd heeft gemaakt, dacht hij. Ze is natuurlijk heel ouderwets opgevoed, en nu is ze een beetje gefrustreerd. Het zal wel slijten, maar ik zal haar voorzichtig aan moeten pakken. Of zal ik haar maar laten schieten? Zielig eigenlijk, ze is nog zo jong. En ze kijkt zo triest...
Maar ze dacht: ik kan hem toch moeilijk vertellen van die leraar? Ze keek weer naar zijn handen. Die waren anders. Ze waren ruw en sterk geaderd, maar toch mooi. Die van de leraar waren oud en slap en week. Hij was ook minstens tien jaar ouder dan Gérard, als het niet meer was. En wat hij deed, was alleen maar vies. Met Gérard was het natuurlijk volkomen anders. Ze zag het verschil wel, maar toch... Misschien ben ik toch nog te jong voor deze dingen, dacht ze. Ik verlang ernaar, maar ik begrijp het niet. En wat ik niet begrijp, daar kan ik beter nog niet aan beginnen.
Ze schoof het gordijn opzij en keek naar buiten.
„Ik geloof dat het niet meer regent," zei ze. „Ik ga maar naar huis."
Ze stonden op en gingen naar buiten.
„Kom je gauw weer eens?" vroeg hij.
Ze schudde haar hoofd.
„Nee, ik kom niet meer. Het is beter van niet."
Morgen weer naar school, dacht ze. Morgen ben ik weer kind. Misschien is dat ook maar beter. Misschien

is dit allemaal nog te moeilijk voor me...
Hij gaf haar een hand.
„Tot ziens," zei hij.
„Tot ziens..."

HOOFDSTUK III

Man, ik wou dat je eindelijk eens ophield, dacht Jessica. De leraar liep als maar heen en weer voor de klas, onophoudelijk, en telkens als hij omkeerde, tikte hij even met de aanwijsstok op de grond. Ondertussen zeurde zijn monotone stem maar door, almaar door... woorden en zinnen, waar ze niets van begreep. Ze hoorde niet eens wat hij zei. Gérard, dat was het enige waaraan ze kon denken. Maar telkens werd ze weer uit haar dromen gewekt door dat korte irriterende, steeds weer terugkerende tikje van de aanwijsstok op de grond.

Ze keek naar buiten. Door de hoge glazen wand zag ze de blauwe lentelucht, en de bomen met hun jonge groen en, verder weg, de strakke lijnen van de flatgebouwen aan de rand van de stad. Nu buiten zijn, dacht ze. Weg uit de stad. Samen met hem, langzaam fietsen op een landweg langs de rivier. Zo nu en dan zouden ze stoppen en aan de kant van de weg gaan zitten. Hij zou bloemen voor haar plukken, grote gele boterbloemen, en hij zou haar kussen, zoals hij die avond gedaan had; ze voelde nog de druk van zijn lippen en het zachte kriebelen van zijn baard. Misschien zou hij ook een vel papier pakken en haar

tekenen, tegen een achtergrond van weiden en bomen. Ze zouden ook aan de kant van de rivier kunnen gaan zitten met hun voeten in het water, en kijken naar het glinsteren van het zonlicht en naar de dingen, die voorbijdreven. O, Gérard, waarom heb ik gezegd dat ik je niet meer wilde zien? Ik ben verliefd, doodgewoon verliefd! Ze moesten het eens weten, al die anderen. Verliefd op een oudere man met een baard, een man van minstens vijfendertig jaar, die haar vader zou kunnen zijn!

Daar was de tik met de stok weer. Hij stond vlak voor haar en praatte maar door. Zijn gezicht zag ze niet, alleen maar de stof van zijn onberispelijke donkerblauwe streepjespak. Er zaten kattehaartjes op en stofjes. Had hij geen vrouw, die hem afborstelde, 's morgens voor hij de deur uitging? Als ze zijn gezicht wilde zien, moest ze helemaal omhoog kijken, maar dat wilde ze niet, ze kende dat gezicht al meer dan genoeg. Wat bleef hij lang staan, deze keer. Gelukkig maar dat hij niets vroeg. Hij vroeg haar trouwens haast nooit iets, hij wist zo langzamerhand al, dat ze een hopeloos geval was. Hadden ze dat thuis ook maar door, dan zat ze hier nu niet.

Hij tikte weer met zijn stok op de grond en liep naar het bord. Hij nam een stukje krijt en begon iets op te schrijven. Het was de bedoeling, dat ze het ook opschreven, want ze pakten allemaal hun schriften en begonnen verwoed te pennen. Nu, vooruit dan maar. Jessica nam haar schrift en deed, alsof ze schreef. Maar haar pen tekende alleen maar wat vreemde krulletjes, die soms op bloemen leken of op

vlinders. Toen zong er opeens iets in haar en ze scheef aarzelend een zin op, die ze weer doorschrapte, maar even later schreef ze weer en tenslotte stond er, met veel doorhalingen:

Blaadjes van de lente
die me mijn onrust doen weten
in zijn armen te wachten
te wachten waarop...,

maar toen ze het overlas, schaamde ze zich weer en ze wilde het verwoed gaan doorschrappen, maar ze aarzelde nog. Nu heb ik een gedicht gemaakt, dacht ze, maar misschien is het wel gek. Natuurlijk is het gek. Ze nam haar pen, om alles weer door te halen, maar inplaats daarvan schreef ze er met heel kleine lettertjes boven: voor Gérard, en onmiddellijk daarna haalde ze het weer door, zo dat er niets meer van te zien was dan een dikke zwarte streep. Toen scheurde ze het gedichtje uit de bladzijde en frommelde het in een zijvak van haar schooltas.
Wat een gek gevoel verliefd te zijn, dacht ze. Kon ik het maar aan iemand vertellen, maar aan wie? Thuis waren ze nog altijd verschrikkelijk, haar moeder zei zo goed als niets tegen haar en liep maar met een strak gezicht door het huis; haar vader zat maar met zijn pantoffels aan bij de radio en had alleen maar belangstelling voor de krant. Trouwens, ze zouden er toch niets van begrijpen. Zelfs Monica zou er niets van begrijpen, die zou alleen maar zeggen: „Kind, waar begin je aan!," met heel sterk de nadruk op het ‚kind'. Ze was trouwens kwaad, omdat

ze haar schoenen geleend had, die avond. En die stomme wichten hier, in de klas, en die onbenullige jongens, die zo groot konden doen en zo op konden scheppen over hun avontuurtjes met meisjes. Bah, wat was dat nu nog? Alleen maar kinderspelletjes! Ze bemoeide zich trouwens bijna nooit met hen. Ze was nog liever alleen. De enige die ze wel leuk gevonden had, was Wim, maar die zat nu een klas hoger en keek niet meer naar haar om. En dan Greetje, die hing gewoon aan haar, die zocht haar altijd weer op. Samen naar dansles, samen fietsen, bah!

Kon ik maar naar Gérard, dacht ze. Maar ze kon toch moeilijk uit zichzelf naar hem toegaan? Vooral nu ze gezegd had dat ze niet meer zou komen. Had ze maar iets bij hem laten liggen. Of kon ze maar een of andere smoes bedenken. Misschien kwam ze hem ook wel toevallig tegen in de stad. Nu ja, dat zou natuurlijk stom toevallig zijn. Wacht eens even, een smoes... Hij had toch gezegd, dat hij beter kon tekenen als het daglicht was? Het was vandaag woensdag, en 's middags had ze vrij. Volop daglicht. Hij wilde haar toch tekenen, dat had hij haar zelf gevraagd. Misschien...

Goddank, het was tijd. Ze stond op, met de anderen. Ze renden de trap af, de meisjes, allemaal dezelfde fragile figuurtjes met wijde, wapperende rokjes en hoge slanke benen, giechelend en pratend met hoge kwetterstemmetjes; en de jongens, onverschilligvrolijk, met hun al bijna mannelijke bromstemmen... Alleen Jessica liep er een beetje triest en verloren bij.

Bij de uitgang kwam Greetje naar haar toe.
„Zeg, Jessica, het is zulk zalig weer, zullen we gaan fietsen? Net als de vorige keer, naar die uitspanning?"
Ze schudde haar hoofd.
„Ach toe nou, zeg, waarom niet?"
„Ik moet thuis eten."
„Nu wat zou dat. Dan bel je op naar huis dat je niet komt en dan eten we eerst gezellig ergens een broodje. Als je geen geld hebt, trakteer ik wel."
„Ik heb geen zin."
„Geen zin? Waarom niet? Wat is er met jou eigenlijk aan de hand, de laatste tijd?"
O, hou alsjeblieft op, dacht Jessica. Waarom hield dat kind altijd zo aan? Opeens kreeg ze een idee.
„Luister," zei ze. „Bel jij mijn ouders op. Jou vertrouwen ze wel. En zeg dat ik de hele middag ben gaan fietsen. Vraag liever of ze het goedvinden, dat is nog beter, dat vinden ze prettiger."
„Oké," riep Greetje, „je gaat dus toch? Zie je wel, ik wist het wel," en ze liep al blij naar de telefooncel. Maar Jessica holde haar achterna en zei:
„Nee, achterlijk wezen, ik ga niet."
Greetje bleef stomverbaasd staan en keek haar met grote ogen aan.
„Waarom moet ik dan opbellen?" vroeg ze.
„Omdat ik andere plannen heb," antwoordde Jessica gedecideerd, „en dat mogen ze thuis niet weten."
„O," zei Greetje teleurgesteld. Ze bleef aarzelend voor de deur van de telefooncel staan. Toen vroeg ze:

„Heb je soms een vriendje of zo?"
„Ja," zei Jessica ongeduldig, „maar ga nu gauw opbellen."
Greetje aarzelde nog. Eindelijk zei ze:
„Maar dan moet je me wel alles vertellen, morgen, van je vriendje. Ik wil alles weten. Leuk zeg. Is het er eentje van school?"
„Nee, nee." Ze stampvoette van drift. „Toe, schiet nu op."
„Oké, ik ga al."
Als het nu maar lukt, als het nu maar lukt, dacht ze, terwijl Greetje aan het opbellen was. Ze durfde niet eens naar haar gezicht te kijken, bang, dat ze op haar gezicht al zou lezen dat het mislukte. Eindelijk kwam ze naar buiten.
„En?"
„Het is goed. Ze maakten eerst wel bezwaren, vroegen waar we heengingen en zo, maar tenslotte vonden ze het toch goed. Ik heb echt mijn best gedaan. Alleen moet je voor zessen thuis zijn."
„Fijn zeg, bedankt. Wie had je? Mijn moeder zeker?"
„Ja, je moeder."
Snel liep ze naar haar fiets, maar Greetje liep met haar mee.
„Welke kant ga jij uit, Greetje?" vroeg ze, toen ze allebei hun fietsen genomen hadden.
„Ik ga naar rechts, net als altijd."
„O, ik moet naar links," zei ze snel. „Dag! Nogmaals bedankt."
Ze was blij, dat ze haar kwijt was. Nu zo gauw mo-

gelijk naar Gérard. Zonder op het andere verkeer te letten reed ze door de nieuwe wijken naar het centrum van de stad. Ze reed levensgevaarlijk, ze wist het, maar het kon haar niet schelen, ze had maar één verlangen, zo vlug mogelijk Gérard te zien.

Maar toen ze op de gracht aankwam, begon ze steeds langzamer te rijden. Zou hij het niet gek vinden, als ze zomaar aan kwam stappen? Misschien vond hij het niet eens leuk.

Een paar maal reed ze het huis voorbij. Eindelijk vatte ze moed, zette haar fiets tegen de gevel en belde aan. Ze wachtte. Haar hart bonsde hevig. Het duurde lang. Misschien had hij het niet gehoord. Weer belde ze, langer nu. Maar er kwam geen geluid van een raam, dat opengeschoven werd, en geen roep: „Vang!"

Teleurgesteld draaide ze zich om en met loodzware voeten liep ze naar haar fiets. Ze had het gevoel of alles om haar ineenstortte. God, wat ellendig. Dat hij nu net niet thuis moest zijn! Dat ze daar nu net niet op gerekend had! Nu kwam het des te erger aan. Wat nu? Naar huis gaan kon ze niet. En zomaar wat gaan fietsen in de stad, zonder doel en zonder zin? Bah, wat naar en leeg was alles nu.

Ze nam haar fiets aan de hand en liep langzaam voort over het smalle trottoir, zonder ook maar iets van haar omgeving te zien. Ze kon zich niet meer voorstellen dat ze zich die morgen nog zo blij en zonnig gevoeld had. Het leek nu net, alsof de zon niet meer scheen en alles grijs geworden was. Ze

had zich zoveel voorgesteld van die middag. Gérard, ze wilde lief voor hem zijn. Hij kon soms zo triest kijken, misschien had hij moeilijkheden... Kon ze maar iets voor hem doen. Als het niet gek was, zou ze iets voor hem mee willen brengen, hem iets geven. Bloemen, of het deed er niet toe wat, iets waar hij blij mee zou zijn. Maar dat was natuurlijk belachelijk, zoiets deed je niet. Trouwens, wanneer zou ze hem nu ooit weer ontmoeten?

Opeens botste ze tegen iemand op, die plotseling, vlak voor haar, stil bleef staan voor een klein terras. Ze keek en... ze kon haar ogen niet geloven. Het wás Gérard!

„Hé, Jessica!" riep hij verrast. „Waar kom jij zo opeens vandaan? Wat een verrassing! Was je soms bij mij in de buurt?"

„Ja. Ik eh..." zou ze het zeggen, dat ze naar hem toe wilde gaan?... „Ik dacht, misschien wilde je me nog tekenen, nu het zo mooi licht is..."

Hij glimlachte.

„Ik dacht, dat je niet meer wilde komen?" vroeg hij zacht.

Ze bloosde.

„O, nu ja, gewoon komen niet natuurlijk... maar ik had toch beloofd dat ik voor je zou poseren? Dat is iets anders."

„Ja ja, natuurlijk, dat is iets anders."

Hij sloeg zijn arm om haar schouder, nam met zijn andere hand haar fiets over en duwde haar in de richting van het terras.

„Ik was net van plan, iets te gaan drinken," zei hij.

„Doe je mee?"
„Ja, graag."
Ze zochten een plaats in de zon en leunden behaaglijk achterover.
„Zie je," zei hij, „het is nog zo ver lopen naar huis, en dan leg ik onderweg altijd graag bij een paar pleisterplaatsen aan."
Hij dronk bier en zag er tevreden uit. Ze dacht aan haar dromen van die morgen. Fietsen met hem. Hij had niet eens een fiets!
„Hoe is het met Pa en Ma?" vroeg hij. „Waren ze nog boos?"
„O, verschrikkelijk zijn ze. Ze gaan me hoe langer hoe meer als een kind behandelen... Ze..."
Ze praatte door, heftig, over haar woorden struikelend van verontwaardiging, maar hij luisterde al niet meer. Hij dacht: Kijk eens aan, het vogeltje is toch teruggekomen. Ik heb me niet in haar vergist. We zouden wel heel dom zijn, als we daar geen gebruik van maakten...

Toen ze de trap opgingen, rook ze de kaneelgeur weer. Haar hart bonsde. Ik ga alleen maar voor hem poseren, dacht ze. Alleen maar poseren. Niet eens naakt, zoals hij toen wilde. Alleen maar poseren, niet weer dat, met die handen. Maar als hij me kust...
Hij kuste haar, zodra ze boven waren. Ze had niet eens meer de gelegenheid, iets te zeggen. Hij kuste haar als nooit tevoren en ze voelde zich wegzinken in een peilloze diepte, waarin ze volkomen machteloos was. Hij voerde haar mee naar de divan, legde haar

neer en toen voelde ze overal zijn armen om haar heen. Hij hield haar zo gevangen, dat ze nooit meer los zou kunnen komen en ze wist ook, dat ze dat niet zou willen.
Toen waren ook zijn handen er weer, maar het was nu anders, want er was nu iets, dat alles overheerste, iets, dat zelfs de angst, die ze toch nog altijd voelde, naar de achtergrond drong. En overal was zijn lichaam, zijn grote sterke lichaam, het leek alsof het zich helemaal om haar heen bevond en tegelijkertijd in haar, het was... overal. Verder, verder voelde ze zich zinken, steeds verder, tot er opeens die korte scherpe pijn kwam. Een vlaag van angst en schrik en toen een zinken, dat tegelijkertijd zweven was...

„Is het nu zo, als je getrouwd bent?" vroeg ze, toen ze, uren later naar het scheen, moe naast hem lag.
Hij glimlachte.
„Wat een domme vraag," zei hij. „Daar hoef je toch niet getrouwd voor te zijn? Wij zijn toch ook niet getrouwd?"
Maar straks moet ik weer naar huis, dacht ze. En ik wil niet naar huis, ik wil nooit meer naar huis, ik zou altijd bij je willen blijven, dag en nacht. En dat kan toch alleen maar, als je getrouwd bent... Hoewel, getrouwd... als dat zo was, zoals haar vader en moeder, dan was het alleen maar afschuwelijk. Waarvoor trouwde je dan? Altijd maar ruzies, en als er geen ruzie was, met een mokkend gezicht tegenover elkaar zitten, en dan die sleur, br... Ze schudde haar hoofd.

Niet aan denken. Alleen maar gelukkig zijn, nu. Ze was nog nooit zo gelukkig geweest.
Ze stond op, liep naar haar tas en haalde er iets uit. Langzaam liep ze terug naar de divan, het papiertje verfrommelend in haar hand. Zou ze het hem geven? Of zou hij het gek vinden? Ach wat, wat kon het haar schelen!
Ze opende haar hand, streek het stukje papier glad en gaf het hem. Hij las het, met verbaasd opgetrokken wenkbrauwen. Gespannen keek ze naar zijn gezicht. Ze begon er spijt van te krijgen, dat ze het hem gegeven had. Hij vond het vast heel gek.
Hij glimlachte. Zonder iets te zeggen gaf hij haar het papiertje terug. Ze nam het aan en verfrommelde het weer. De tranen sprongen haar bijna in de ogen. Ze durfde hem niet te zeggen, dat het voor hem was, dat hij het mocht houden. Had hij dat dan niet begrepen? Aarzelend vroeg ze:
„Vond je het niet goed?"
Hij schudde zijn hoofd.
„Nee. Dichten moet je maar aan dichters overlaten... Je bent toch niet boos, dat ik je dat zo zeg?"
Ze schudde haar hoofd en gooide het propje zo ver mogelijk weg.
„Ik wil ook niet dichten," zei ze zacht. „Het kwam zomaar in me op."
Hij dacht: Wat ben je begonnen?! Ze is nog zo helemaal een kind. Wat ben je begonnen?! Wat heb je met haar gedaan? Kijk haar nu eens zitten, daar. Je hebt haar kapot gemaakt. Bah!
Hij walgde van zichzelf. En tegelijkertijd voelde hij

een intens medelijden met haar. Hij zou haar willen troosten, maar toen hij zijn handen naar haar uitstak, voelde hij een even grote afkeer tegen het meisje in zich opkomen, en hij trok ze weer terug. Ze had zijn gebaar niet opgemerkt. Ze zat stil voor zich uit te staren.
Zo gaat het nu altijd, dacht hij. Ik zie een meisje, ik verlang naar haar, ik neem haar, en dan zou ik haar het liefst de trap afschoppen. Ik kan er niets aan doen. En dan al dat andere nog... Maria...
Hij stond op en begon met gebalde vuisten de kamer op en neer te lopen. Eindelijk bleef hij voor haar staan en zei:
„Het is bijna vijf uur. Ik moet werken. Ik moet heel dringend werken. Laat me nu alleen en ga naar huis, wil je?"
Langzaam stond ze op en keek hem aan. Opeens legde ze haar armen om zijn schouders.
„Gérard," zei ze, „hou je van me?"
Mijn God, dacht hij, ook dat nog! Als ik ‚nee' zeg, komt er een huilpartij, en als ik ‚ja' zeg...
Hij zei: ‚Ja.'
Ze liet zich tegen hem aanvallen, legde haar hoofd op zijn schouder en zei:
„Dan ben ik toch gelukkig. Kom, ik zal je nu niet langer ophouden."
Hij kuste haar op het voorhoofd en bracht haar naar de deur. Ze bleef nog even staan.
„Gérard," vroeg ze. „Ben ik nu volwassen?"
„Ja, zei hij. „Je bent nu een echte vrouw geworden."
Hij opende de deur. Zingend liep ze de trap af. Toen

ze halverwege was, draaide ze zich nog een keer om en riep:
„Ik kom gauw terug! Zaterdagmiddag, is dat goed?"
„Ja, tot zaterdag, dat is goed," klonk het.
„Tot zaterdag!"

HOOFDSTUK IV

„Wat is het hier stoffig, Gérard," zei ze. „Heb je een stofdoek? Dan ga ik alles fijn voor je afstoffen."
„Het hoeft niet, maar als je wilt ga je je gang maar. Er ligt ergens wel een oude lap."
Hij keek niet eens om, terwijl hij het zei. Hij stond met zijn rug naar haar toe, bij het raam, en staarde naar buiten. In een hoek, op een ezel, stond een onafgemaakt schilderij. Hij was er een hele tijd aan bezig geweest, maar het wilde niet vlotten. Woedend had hij tenslotte zijn penselen in een hoek gesmeten en was voor het raam gaan staan. Ze had gevraagd, of hij misschien liever had dat ze naar huis ging, maar kortaf had hij gesnauwd: „Nee. Blijf." Het klonk als een bevel.
Jessica vond een oude verflap, die ze wel als stofdoek kon gebruiken. Langzaam en omslachtig begon ze de schoorsteen af te stoffen en de oude potkachel. Ze had nu tenminste iets te doen. Het was vervelend, als hij zo was. Ze wist dan niet, wat ze doen moest. Praten durfde ze niet, want ze wilde hem niet storen. Ze kon wat lezen, maar de enkele boeken, die hij had, begreep ze niet. Er waren een paar platenboeken bij over kunst, maar die had ze nu al driemaal door-

gebladerd en de meeste afbeeldingen zeiden haar niets. Ze voelde zich niet op haar gemak.
Hij was zo vreemd, zo grillig. Soms kon hij erg lief en charmant zijn, maar toch ook niet meer zo als die eerste keer. Maar dikwijls ook was hij humeurig, vooral als het met zijn werk niet wilde vlotten. Dan liep hij zwaar bonkend heen en weer door het atelier, met zijn handen in zijn zakken, of ging voor het raam staan, zoals nu. Soms liet hij haar dan opeens merken, dat ze maar beter weg kon gaan, en soms, als ze zelf weg wilde, hield hij haar juist tegen. Ze was bang voor hem, als hij zo was. Dan zat ze maar stil op de divan, als een klein bang vogeltje.
Ze was nu bij de goudvissenkom aangekomen, die ook al grijs van stof was. Er zwom nog maar één kleine verdrietige goudvis in, die zich vast heel eenzaam voelde, net als zij. Was dit nu, wat ze altijd liefde en geluk noemden? Dat geluk duurde altijd maar zo heel kort. Ze had het zich zo anders voorgesteld.
Drie weken kende ze hem nu. Vier, nee, vijf keer was ze bij hem geweest. Had ze er verkeerd aan gedaan, die eerste keer? Was dat, wat ze meegemaakt had, toch eigenlijk niet voor als je ouder was, voor als je getrouwd was? Mochten zijn handen haar wel aanraken? Had ze haar lichaam niet moeten bewaren, voor later? Want eigenlijk was ze toch nog steeds het kleine meisje, dat ze altijd geweest was, ondanks alles wat er was gebeurd. Dat gevoel van volwassenheid had maar heel even geduurd. Toen ze thuis kwam, die middag, was het al verdwenen. Het enige

verschil met vroeger was, dat ze nu nóg slechter de sfeer thuis kon verdragen, de zure gezichten van haar ouders en het eigenwijze gepraat van Monica, en de school vooral...
Ze had er met Monica over willen praten, omdat ze het toch aan iémand moest vertellen, maar toen ze begon, had Monica direct al gezegd: „Ach kind, je bent gewoon verliefd, dat heb ik allang gemerkt. Beetje kalverliefde, gaat wel over." En toen had ze verder niets gezegd. Het was waar, ze wist nu wel beter van zich af te bijten dan vroeger. Als ze tegen haar te keer gingen, dacht ze: ‚Kletsen jullie maar, ik ben nu toch lekker volwassen, al weet je het niet', en dan had ze al gauw het een of andere brutale antwoord klaar.
Gelukkig was ze, als ze alleen was en aan Gérard dacht, of als ze op weg ging naar hem toe, een en al opgewondenheid, of als hij haar in zijn armen nam. Maar dan kwamen de angsten weer. De angst, dat ze toch een veel te klein en onervaren meisje voor hem was, de angst dat er iets zou gebeuren en dat het niet goed was, wat ze deed. Soms nam ze zich zelfs voor, niet meer naar hem toe te gaan, maar het verlangen was zo sterk, dat ze er geen weerstand aan kon bieden. Een verlangen, niet alleen naar hem, maar ook naar dat wat hij haar had laten proeven...
Ze vroeg zich ook weleens af, wat er nu verder eigenlijk moest gebeuren. Hield hij van haar? Zou hij later wel met haar willen trouwen? Want dat was toch uiteindelijk het eindpunt van alles. En voorlopig kon daar niets van komen. Dan zou ze

minstens achttien moeten zijn, en dan was hij al bijna veertig. Trouwens, thuis zouden ze nooit toestemming geven. Dan zouden ze naar Schotland moeten gaan, of iets dergelijks. Wat moeilijk allemaal.
Vreemd ook, dat hij nooit met haar wilde praten. Ja, wel over allerlei onbenullige dingen. Maar zodra ze over iets serieus wilde beginnen, wimpelde hij het af. Net, alsof ze daar nog te klein voor was. Want ze wist zeker dat hij er met anderen, die ouder waren dan zij, wel over praatte. Daaraan kon ze merken, dat hij toch tot een andere wereld behoorde... de wereld der volwassenen. Zodra ze daar binnen wilde gaan, sloot hij de deur en stootte ze haar neus. Natuurlijk, ze wist nog niet veel, maar ze was toch ook niet dom. Ze had met opzet de laatste tijd allerlei dingen gelezen over schilderkunst en zo, en ze was een keer naar het museum geweest, maar als ze erover begon, dan lachte hij maar wat en ging snel op iets anders over.
Hij draaide zich om en keek naar haar, terwijl ze met de stofdoek in de hand bij de goudvissenkom stond. Ze bloosde, en veegde nog een stofje weg. Hij glimlachte, gelukkig. Kon het zo maar altijd zijn... zij hier bezig in het atelier, stof afnemen, thee voor hem zetten, zijn bed opmaken, en hij zou dan naar haar kijken, zoals nu, glimlachend. Zijn bed opmaken... er was hier niet eens een bed. Er was een divan, maar daar lagen niet eens dekens en lakens op. Sliep hij hier eigenlijk wel? Ze had het hem nooit durven vragen.
„Gérard," zei ze aarzelend. „Woon je eigenlijk hier,

of is het alleen maar je atelier?"
„Het is alleen maar mijn atelier. Ik woon ergens in zuid, maar ik ben bijna altijd hier, behalve 's nachts."
„Heb je geen gezellige kamer?" vroeg ze.
Hij schudde zijn hoofd.
„Nu begrijp ik, waarom het hier zo stoffig was. Er komt hier natuurlijk nooit een vrouw, hè?"
„Nee," zei hij. „Nooit." Maar zijn stem klonk zo vreemd. Waarom had ze hem eigenlijk nooit durven vragen, of hij getrouwd was? Was er toch nog ergens de vage angst, dat hij ‚ja' zou zeggen? Misschien was hij ook alleen maar gescheiden. Soms keek hij zo verdrietig. Waarom begreep ze toch zo weinig van hem? Waarom kon ze niet verder tot hem doordringen? Altijd was er alleen maar zijn lichaam, maar zodra ze meer wilde, stond ze voor een muur. En er wás toch meer? Dat andere hoorde er toch ook bij? Er was toch ook iets, dat, ja... hoger was?
Er klonken stappen op de trap, die steeds hoger kwamen. Toen was er een geluid op het portaal. Ze keken allebei naar de deur, die plotseling opengegooid werd. Er stond een vrouw op de drempel, die even aarzelde en toen doorliep naar het midden van het atelier, alsof ze er thuis hoorde. Jessica's hart begon wild te bonzen. De vrouw was slordig gekleed, haar donkere haren hingen verwaaid langs haar gezicht, maar haar mond was fel rood geverfd. Ze had een hard gezicht, met scherpe trekken. De vrouw scheen haar niet eens te zien.
„Maria," hoorde ze Gérard zeggen, „wat is er?"

Zijn gezicht was volkomen veranderd. Hij scheen geschrokken, erg geschrokken zelfs.
„Ik wil dat je thuis komt," zei de vrouw. „Evert is vanmorgen ziek thuis gekomen van school. Hij heeft koorts. Als de kinderen ziek worden, zou je tenminste thuis kunnen zijn."
„Wat heeft hij?" vroeg hij schor.
„Ik weet het niet. De dokter is nog niet geweest, die komt vanavond pas. Maar hij had negenendertig-drie."
„Ik... ik kom zo met je mee..."
Hij wenkte Jessica, dat ze weg moest gaan. Toen pas scheen de vrouw haar te zien. Ze lachte ironisch.
„Zo," zei ze, „is dat je nieuwe vriendinnetje? Je zoekt ze wel steeds jonger uit, moet ik zeggen."
„Ze... ze poseert alleen maar," stamelde hij.
„O juist, ja."
Jessica liet de doek vallen. Ze trilde over haar hele lichaam. Het was, of iemand haar een ontzettende klap had gegeven, die haar volkomen verdoofd had. Ze kon niet praten, haar ledematen waren verlamd, het schemerde haar voor de ogen. Heel, heel ver hoorde ze de stem van de vrouw: „Ga naar huis, meisje, ga naar je moeder toe, daar hoor je," en toen, tegen Gérard: „Op de een of andere dag krijg je nog eens last met de politie..." Heel, heel ver klonk die stem, en toch duidelijk dat ieder woord haar pijn deed.
Langzaam, met gebogen hoofd, liep ze naar de deur en ging de trap af.

Ze wist niet, hoe lang ze gelopen had. Het moesten wel uren geweest zijn, want het begon donker te worden. Automatisch, zonder dat ze er zelf deel aan had, hadden haar voeten zich voortbewogen langs grachten en door straten. Ze had niets gezien en niets gehoord, alleen maar het bonzen van haar eigen hart en haar gedachten, die almaar in een kringetje ronddraaiden. Ze kon nog maar één ding denken: Gérard, dit niet, dit niet, dit niet... Eindeloos herhaalde zich dat, eindeloos.

Zonder dat ze er erg in had, was ze bij het Plein terecht gekomen. Pas toen ze de straat overstak en een auto met gillende remmen vlak voor haar stopte, keerde ze weer tot de werkelijkheid terug. Geschrokken keek ze naar de man achter het stuur, die woedend op zijn voorhoofd tikte en iets tegen haar schreeuwde. Had hij maar doorgereden, flitste het door haar heen, dat was beter geweest. Ze liep door, naar de overkant. Nu hoorde ze de geluiden weer en ze zag de lichten van het Plein en plotseling realiseerde ze zich ook, dat ze haar fiets voor zijn huis had laten staan. Maar wat kon haar fiets haar nu nog schelen! Die fiets moest daar maar blijven, nooit zou ze meer naar dat huis toe gaan.

En thuis? Nee, ze wist heel zeker dat ze ook niet naar huis kon gaan, dat nog minder. Nú die gezichten te moeten zien en hun stemmen te moeten horen, dat was volslagen onmogelijk. Dan nog liever... het water van de gracht, of een auto die niet tijdig remde...

Op de hoek stonden ze weer, de nozems. De jongens,

onverschillig met de handen in de zakken. De meisjes, zittend op de stoeprand of hangend in het portiek... net als die eerste avond, alsof ze nooit weg geweest waren. Ze keken naar haar, een jongen floot tussen zijn tanden, een meisje lachte luid en klaterend. Gérard, dit niet, dit niet, dit niet...
Dit was het café, waar ze hem ontmoet had. En daar, die donkere smalle straat, de zijwand van de bioscoop, mensen, die vrolijk lachend naar binnen gingen. De muur was donker en hard. Ze drukte haar voorhoofd tegen de ruwe stenen. Het deed pijn, maar ze voelde het nauwelijks.
Ik ben dood van binnen, dacht ze. Iets, dat nauwelijks tot leven gekomen was, is nu gedood in mij. Ik zal nooit meer kunnen leven. Kon ik tenminste maar huilen. Maar haar ogen bleven droog en branderig. Gérard, dit niet, dit niet, dit niet...

Ze voelde, dat er iemand achter haar stond, maar ze keek niet op. Ze keek zelfs niet op, toen er plotseling een zware hand op haar schouder werd gelegd. Ze schudde alleen maar even, met haar schouders: toe, ga weg, ga weg. Maar opeens flitste het door haar heen, dat het misschien Gérard was. Ze keek. Ze zag een donkere jongen met een bleek gezicht en een donkere bril op. Hij keek op haar neer, zonder iets te zeggen.
„Ga weg," zei ze moeilijk. „Ga weg."
Maar hij schudde zijn hoofd.
„Nee nee, meisje," zei hij, „ik ga niet weg. Jij hebt mijn hulp nodig, dat zie ik, dat voel ik, dat weet ik."

Hij had een vreemde zangerige stem, die ook een beetje plechtig klonk. Zou het een dominee zijn, of zoiets? Nee, daar was hij te jong voor.
„Ik heb je niet geroepen," zei ze. „Ga weg."
„Niemand roept me. Niemand heeft me ooit geroepen. Ik kom, al voor ik geroepen word. Kom mee, meisje, je vat hier kou, er staat een vreselijke wind in deze straat."
De druk van zijn hand op haar schouder werd sterker en hij wilde haar meevoeren. Ze zette zich schrap maar opeens leek het of er iets in haar knapte; ze boog haar hoofd en begon te huilen, alsof ze nooit meer op zou houden.
Hij liet haar even begaan. Toen sloeg hij zijn arm om haar heen, hief haar gezicht op en droogde haar tranen. Ze voelde zich plotseling wonderlijk veilig bij hem, al was hij een volkomen vreemde voor haar. Ook het huilen had haar goed gedaan, maar ze voelde nu pas, hoe ontzettend moe ze was. Al haar spieren deden pijn en haar benen trilden.
„Kom nu," zei hij, „kom mee naar ginds café, dan..."
„Nee, nee," zei ze snel, „niet naar dat café, liever..."
„Liever iets anders?"
„Ik... ik heb zo'n honger."
„O la la, daar is wel iets op te vinden. Ik zal je voeden en verwarmen en kleden, wat je maar wilt. Alleen, ik ben geen rijk mens, een weelderig diner kan ik je dus niet bieden. Alleen maar een broodje... Trouwens, zelfs dat niet." Hij begon zenuwachtig in zijn zakken te voelen. „Nee, zelfs dat niet, als ik het wel heb, ben ik weer zo onverstandig geweest, al mijn

geldmiddelen thuis te laten. Waarschijnlijk zitten ze in mijn zondagse broek."
„Dat geeft niet," zei ze. „Ik heb ook wel wat geld." Ze nam haar portemonnaie en keek erin.
„O wat heerlijk, geef hier. Laat eens kijken, wat zit erin? Drie gulden! O, daar kunnen we vorstelijk van eten! Laat mij dat onder mijn hoede nemen, ik zal het nuttiger besteden dan jij het ooit zou kunnen en je krijgt het vanavond nog drievoudig van me terug."
Ze liet hem begaan, er was opeens een gevoel van matheid en onverschilligheid over haar gekomen. Het kon haar helemaal niets schelen, wat er ook met haar gebeurde, niets kon erger zijn dan wat ze die middag had meegemaakt.
Ze zaten tegenover elkaar in het kleine cafetaria en aten een broodje en een kop warme soep. Hij praatte maar door met zijn zangerige stem, en het scheen hem helemaal niet te kunnen schelen dat ze niet eens luisterde. Vreemd, hij vroeg niet eens, waarom ze gehuild had. Dat was prettig, ieder ander zou dat wel gedaan hebben. Uit nieuwsgierigheid, of uit bemoeizucht. Hij niet. Ze keek naar hem. Hij was ouder dan ze eerst gedacht had. Waarschijnlijk liep hij ook wel tegen de dertig. Als dat erge niet gebeurd was, zou ze hem grappig gevonden hebben. En zonder dat ze er iets aan doen kon, glimlachte ze.
„Kijk eens aan," zei hij triomfantelijk, „de zon breekt door de regenwolken heen. Kom mee, dat moeten we vieren, daar moet wijn op gedronken worden!"

„Heb je dan nog geld?" vroeg ze ongerust, want ze had gezien dat hij haar drie gulden helemaal besteed had.
„Bah, wat is nu geld."
Hij trok haar mee naar buiten, over het Plein, weer de smalle donkere straat in. Ze gingen ergens binnen, duwden een dik gordijn opzij. Het was een smal café, dat vol mensen was. Vaag zag ze, door de dikke rookwalmen heen, dat er schilderijen aan de wand hingen, het leek een soort tentoonstelling. Het was er verschrikkelijk warm en ze werd onmiddellijk ingesloten door zware mannenlijven die zich om haar heen drongen, zonder dat ze haar schenen op te merken. De jongen was opeens verdwenen, ze werd bang. Maar even later zag ze hem. Hij stond, druk gesticulerend, te praten met een kelner. Toen kwam hij weer terug.
„Kom, ga mee," zei hij gebiedend. „Ik kom hier nooit meer. Die man zegt, dat ik eerst mijn oude schulden moet betalen. Hoe vulgair! Waar haalt hij de moed vandaan."
Hij trok haar weer mee. Hij liep zo snel, dat ze moeite had, hem bij te houden.
„Wat gaan we nu doen?" waagde ze.
„Zul je wel zien, zul je wel zien," zong hij. Even later hield hij weer stil voor een klein café op de hoek van een gracht. Hij gebood haar, te wachten en ging naar binnen. Een paar minuten daarna kwam hij alweer naar buiten met een fles onder zijn arm. Hollend bijna gingen ze verder. Nog nooit had ze zo'n vreemde jongen ontmoet.

„Hoe heet je eigenlijk," vroeg ze.
„Noem mij maar Jozef," zei hij. „Ik ben een dichter. De dichter Jozef. En jij, vertel me niet hoe je heet, ik noem je Cunegonda. Vanaf nu heet je Cunegonda met de lange goudblonde haren. Jozef en Cunegonda, Cunegonda en Jozef, voilà. Hier woon ik."
Hij opende een deur en maakte een uitnodigend gebaar.
„Nee," zei ze zacht. „Ik ga niet mee."
„Hoe heb ik het nu? Ik heb je gered, ik heb de zon op je gezicht getoverd en nu ga je niet mee om dat te vieren? Nee, nee, dat kan ik niet geloven, je zoudt me niet ongelukkig kunnen maken, dat weiger ik te geloven. Trouwens, ik moet je toch die drie gulden nog teruggeven, drievoudig nog wel."
Die overgang kwam zo plotseling, dat ze erom moest lachen. Wat kon het haar ook schelen, wat kon alles haar ook schelen.

„Waar is nu toch dat geld?" vroeg hij. „Waar is nu toch dat vervloekte geld?" Opeens sloeg hij met zijn hand op zijn voorhoofd. „Ach ja, natuurlijk, dat zit in het geldkistje en dat geldkistje is bij de slotenmaker omdat het sleuteltje kapot is, hoe kon ik zo dom zijn om dat te vergeten. Maar wat praten we toch over geld, terwijl er zoveel Hogere Dingen aan de orde zijn. Ga zitten, meisje, ga zitten in die makkelijke stoel, dan zal ik... à propos, hoe heet je ook weer? O ja, Cu... Cunegonda, goed Cunegonda, ga zitten."
Hij liep bedrijvig heen en weer, zette de radio aan, zocht naar glazen en kurketrekker en kwam toen op

de rand van haar stoel zitten. Ze dronk, ze dronk, ze dronk... De muziek, en zijn stem, hij praatte, hij praatte zonder ophouden, maar wat zei hij eigenlijk? Alles vergeten nu, alles vergeten, drinken, drinken, alles over je laten komen, net of je verdrinkt, misschien komt er dan geen morgen meer, ik voel me zo duizelig, alles draait, ik praat maar kan mijn eigen stem niet meer horen, ik wil niet, ik wil niet...
Gérard, dit niet, dit niet, dit niet... Zijn handen, zijn het Gérards handen? Nee, het zijn andere handen, nee, nee, nee!
Wild rukte ze zich los en wankelde naar de deur. Ze hoorde zijn stem nog: „Loop niet weg, Cunegonda, loop niet weg, ik zal je niets doen, loop nou niet weg verdomme, wat denk je wel dat ik ben, ik ben geen kinderverkrachter..."
Hij stond vlak achter haar, boven haar. Ze nam een sprong. Bijna viel ze van de trap af, ze kon zich nog net vast houden aan de leuning. Half struikelend kwam ze beneden en opende de deur. De grond golfde, de huizen wankelden, ze begon verschrikkelijk te rillen. Ze liep en liep, maar het leek of ze niet verder kwam, en telkens weer kwamen de straat en de muren naar haar toe. Opeens viel ze. Ze wist niets meer, of bijna niets. Vaag hoorde ze een auto stoppen. Er waren mannen in uniformen met glimmende knopen, die haar opnamen. Ze voelde de harde stof tegen haar gezicht. Toen was er het geluid van een motor en een zacht wiegen, en toen... niets meer.

HOOFDSTUK V

„Je weet zeker dat hij je niets gedaan heeft?" vroeg de vrouw.
Jessica knikte. Maar de vrouw bleef haar strak aankijken met haar harde, grijze ogen. Ze sloeg haar ogen neer en begon zenuwachtig met haar voeten te schuifelen. Het was warm in het kleine vertrek, haar huid prikte. Wat moest dat mens van haar? Waarom bemoeiden ze zich allemaal zo met haar? Waarom kon ze niet haar eigen leven leiden, dat deden ze toch zelf ook allemaal, de... volwassenen? Ze schrok van de doordringende stem, die herhaalde:
„Je weet het dus heel zeker?"
Ze knikte weer.
„Hm," zei de vrouw. „In elk geval heeft hij je meegenomen naar zijn kamer en je dronken gevoerd, terwijl hij duidelijk genoeg kon zien dat je nog geen zestien was. Enfin, het is allemaal nog betrekkelijk goed afgelopen. Het is jammer dat je niet meer wilt vertellen. We hadden graag willen weten wat je zo laat nog op straat deed en waar je vandaan kwam. Maar we kunnen je niet dwingen, te praten. Eén ding moet je goed begrijpen: je ouders hadden je direct al naar een opvoedingstehuis willen sturen. Ik heb

hun dat afgeraden en daar heb ik mijn redenen voor. Maar als dergelijke dingen zich zouden herhalen, dan zal er moeilijk meer aan te ontkomen zijn. Prent dat goed in je hoofd."

Ze stond op van achter haar bureau. Jessica keek naar de rechte hoge gestalte in het strakke grijze mantelpak. Het lijkt wel of ze een uniform draagt, dacht ze. Precies een man.

„Je kunt nu gaan," zei de vrouw. „Het beste." Ze stak haar hand uit. Jessica stond ook op, maar deed of ze de uitgestoken hand niet zag. Ze mompelde een nauwelijks hoorbaar „Dag mevrouw" en verliet de kamer. Op een holletje liep ze de trap af en de gang door, naar de uitgang van het gebouw. Ze voelde zich pas weer vrij, toen ze al een heel eind verder was.

Nu kijken, of mijn fiets er nog staat, dacht ze. Toevallig was Gérards huis niet ver van het gebouw af, waar ze nu uit kwam. Dat mens moest eens weten, wat er allemaal gebeurd was, die middagen bij Gérard. Ze voelde zich nauwelijks opgewonden bij de gedachte, dat ze straks zijn huis weer zou zien. Alle gevoelens waren verdwenen, volkomen dood, ze voelde zelfs geen haat meer voor hem, ternauwernood minachting, meer nog een grenzeloze onverschilligheid. En die ander, die had zelfs nooit bestaan. Dat was alleen maar een nachtmerrie geweest. Het was allemaal voorbij, voorbij... Ze was er ouder door geworden, dat was alles. Jaren ouder naar het scheen. Ze wist nu, wat ze van volwassenen te wachten had. Ze wist genoeg...

De fiets stond er nog. Alleen de banden waren leeg.

Dat was te verwachten, hij stond hier al vier weken. Vier weken... het was nauwelijks te geloven. Ze zag de kleine groene deur weer, die op een kier stond. Ze rook de geur van kaneel en specerijen, die uit het trappenhuis kwam. Zou hij thuis zijn? Of was hij nu bij zijn vrouw en kinderen? Of had hij een ander meisje op zijn atelier, nog jonger misschien en even onervaren als zij toen was?

Die middag en die avond, ze zou het toch niet gemakkelijk vergeten. Een ontzettende nachtmerrie was het geweest. Dat zieke gevoel van pijn in haar maag, toen die vrouw binnenkwam en ze zei: „Is dat je nieuwe vriendinnetje?" En dat gevoel van leegte daarna, en die ontzettende avond. Haar moeder, hysterisch gillend, toen de agenten haar binnenbrachten, haar vader, zwijgend in zijn pyama, en al die gezichten over haar heen, toen ze eindelijk in bed lag. Die nacht kreeg ze koorts. De dokter kwam erbij. Even had ze zijn gezicht gezien, in een flits, toen was ze weer weggezakt in een halve bewusteloosheid.

Ze had een zware kou gevat, die nacht, en dat liep uit op een hardnekkige griep. Het gelammenteer van haar moeder had haar nog zieker gemaakt dan ze al was: „O kind, hoe heb je ons dat nu toch aan kunnen doen. We doen toch alles voor je, we hebben je naar het gymnasium gestuurd, we hebben je pas nog een nieuwe fiets gegeven, we laten je toch ook voldoende vrijheid, je mocht toch altijd gaan dansen of gaan fietsen met Greetje, als je dat wilde, je mocht naar de bioscoop, we kopen alles voor je wat je nodig hebt en wat je hartje maar begeert, en inplaats dat je dank-

baar bent doe je ons niets dan verdriet." En dan begon het gehuil weer. En die vragen, die eindeloze vragen: „Maar vertel het ons dan toch, wat heb je dan toch gedaan die middag, wat is er toch gebeurd, vertel ons dan toch wat er gebeurd is, of vertel het je vader dan, als je het mij niet wilt vertellen, wat is er dan toch met je, wat is er dan toch met je, wie heeft je dan toch zo dronken gevoerd, vertel het, dan geven we het aan bij de politie. En je fiets, je mooie nieuwe fiets, heeft hij die soms ook..." Zo ging het maar door, de hele dag lang. Maar ze bleef hardnekkig zwijgen. Voor haar vader speet het haar soms; die zei niet veel, maar hij kon soms zo verdrietig kijken. En Monica, dat was de enige die tenminste een beetje begrip voor haar had. Ze vroeg niets, ze maakte haar geen verwijten, maar bracht wel iedere dag iets lekkers voor haar mee, toen ze al een beetje aan de beterende hand was.
En toen hadden ze dat mens erbij gehaald. Ze hadden gepraat over opvoedingstehuizen en toezicht en strengere opvoeding en vrijere opvoeding en de problemen van de vrije tijd. Ze hadden geprobeerd haar belangstelling te wekken voor allerlei onzin, zou ze niet een of andere hobby willen beoefenen, of lid zijn van een jeugdvereniging, erop uittrekken met de fiets, aan sport doen, zwemmen, tennissen, zeilen, paardrijden misschien? Of een tijdje in een andere omgeving? Had ze geen familie op de Veluwe? Wilde ze misschien liever naar een andere school of voelde ze iets voor de een of andere tak van kunst? Ze had het maar voor het zeggen. Maar ze had op alles nee geschud en ze had alleen maar gedacht: Het kan me helemaal

niets schelen wat jullie met me willen doen, ik doe uiteindelijk toch waar ik zelf zin in heb. Ik ben geen kind meer.
Tenslotte hadden ze het maar opgegeven. Dat mens had alleen gezegd, dat ze nog een keer bij haar moest komen voor een onderhoud onder vier ogen, en dat was dan nu gebeurd. Van de school was ze ook af, dat was tenminste iets. En dat mens scheen haar ouders te hebben aangeraden, haar een béétje meer vrijheid te geven, want ze kon nu weg wanneer ze wilde, als ze maar op een bepaalde tijd thuis was. En... geen alcohol meer!
Waarom stond ze hier eigenlijk nog altijd voor Gérards deur? Hoopte ze, dat hij naar buiten zou komen? Bah, ze wilde hem niet meer zien! Ze pompte haar banden op en fietste naar het Plein.

O, die muziek, dat nooit ophoudende, dwingende ritme, dat dansen, waarbij je je helemaal kon laten gaan, alle remmen loslaten, alles vergeten, dát was pas leven, dát was de wereld, waarin ze thuishoorde! Het was alleen maar jammer, dat ze het niet eerder had ontdekt.
„Dit is Art Blakey," zei Peter, „met de Jazz Messengers. Ze spelen in Parijs, in een hele dure club. Ik ben er vorig jaar geweest."
„O ja? Ben je weleens in Parijs geweest?"
„Ja. Twee weken. Liften met een vriend."
Ze stonden bij de juke-box en keken de schemerig-rood verlichte zaal in. Er waren veel mensen op de dansvloer, te veel, om behoorlijk te kunnen dansen. Ze

herkende enkele gezichten. De meesten had ze op het Plein gezien, in het portiek of op de stoeprand. Nu waren ze allemaal hier, de nozems, zoals ze genoemd werden. Peter was er een van. Hij was nauwelijks drie jaar ouder dan zij. Een jaar geleden van school getrapt, had hij haar verteld. Ook gymnasium.
„En wat doe je nu?" had ze gevraagd.
„O, niets. Leven. Naar muziek luisteren, dansen, klarinet spelen in de Bantam-bar, autorijden, als ik er de kans voor krijg. Mijn papa onderhoudt me..."
Ze keek naar hem op: hij was ruim een hoofd langer dan zij. Een beetje slungelachtig hing hij tegen de juke-box aan, een sigaret in zijn rechter mondhoek. Een zwarte haarlok hing in een sierlijke krul over zijn voorhoofd, zijn langwerpige gezicht was brutaaljongensachtig, maar zo scherp getekend dat je hem soms veel ouder schatte dan hij was. Hij droeg een zwart jack met een rode shawl, die hij om zijn nek geknoopt had, en een licht-khaki spijkerbroek. Alles zat even strak en het gaf zijn lichaam iets slungelachtigs, iets buitengewoon soepels. Ze voelde zich tot de jongen aangetrokken. Verliefd? Och nee, dat was een woord waar ze nu alleen nog maar om lachen kon. Verliefd, dat was iets voor schoolmeisjes. Nee, ze had alleen maar het gevoel dat ze het met hem heel plezierig zou kunnen hebben, dat was alles, meer niet. Alsjeblieft niet meer...
„Dansen?"
Hij trok haar mee naar de dansvloer, waar het nu wat stiller geworden was. Chet Baker. Het bonkende ritme, de felle uithalen van de trompet, het wond haar

mateloos op. Ze gooide haar lange blonde haren naar achteren, bewoog snel en precies haar voeten, liet zich gewillig wegduwen en weer naar hem toetrekken, draaide om hem heen, voelde dan weer zijn dwingende hand om haar middel, draaide terug als een spoel, die afgewonden wordt, liet zich in uiterste trance achterover zakken, tot ze met haar vingertoppen de vloer aanraakte, en sprong toen als een veer weer omhoog. Zij hijgde, het zweet liep langs haar gezicht, ze vergat alles om zich heen. Dit was pas leven, leven!
„Je danst goed," zei hij bewonderend, toen ze weer terugliepen. „Je voelt het precies aan. Er zijn meisjes, die het nooit aanvoelen."
„Het hangt ervan af met wie ik dans," zei ze. „Met jou ging het direct goed, en toch had ik nooit zo gedanst, alleen maar gekeken. Maar toen ik met een andere jongen danste, ging het helemaal niet."
„Dan kon die waarschijnlijk niet dansen."
„O jawel, ik geloof het wel. Met anderen danste hij wel goed. Dit is pas dansen, zeg. Ik was op dansles, moet je weten. Foxtrot, Engelse wals, tango. Beetje zwijmelen, beetje schuifelen, god god wat een lol!"
Ze lachte schaterend. Hij bood haar een sigaret.
„En dan die schoolfeestjes. Allemaal in je beste jurk, de jongetjes in mooie stijve pakjes, en buigingen maken, als ze je vroegen, en netjes aan het handje weer naar je tafeltje brengen, o zeg, om te gieren!"
Wat lacht ze overdreven, dacht hij. Een beetje aanstellerig eigenlijk. Komt zeker omdat ze nog niet gewend is, hier. Dan doen ze allemaal zo overdreven. Verder wel een aardig dingetje. Moest zich een beetje

anders kleden, het haar een beetje anders, afknippen maar, ja, afknippen, misschien ook wel zonde, ergens. Ziet er wel onschuldig uit, maar ze doet of ze al heel wat meegemaakt heeft. We kennen dat.
„Ga mee," zei hij. „Daar zitten een paar kennissen van me."
Ze keken haar eerst een beetje wantrouwig aan, maar na vijf minuten hadden ze haar al helemaal in hun kringetje opgenomen. Richard, een blonde jongen van een jaar of zestien met een bril, die er op het eerste gezicht heel verlegen uitzag, maar het helemaal niet was; Rita, een lang meisje met kort, blond haar, en Wanda, een klein dik meisje met lange zwarte haren. Ze zaten allemaal nog op school.
„Hoe houden jullie het uit?" vroeg Jessica. „Ik ben dolblij, dat ik er af ben."
„O, maar we hebben een leuke ploeg op school. Veel fuifjes, valt best mee. De rest nemen we maar op de koop toe."
‚Je valt er goed in," zei Richard. „Straks komt er een journalist."
„Een journalist?" riepen ze allemaal.
„Ja, die heb ik gisteren ontmoet. In de Frites-kraam. Ik was er toevallig alleen. Hij kwam binnen en bood me een cola aan. Toen vroeg hij of ik een nozem was. Ik zei: ja, en wat zou dat? Toen vroeg hij waar de anderen dan waren. Ik dacht even, oppassen, misschien is het een smeris, maar hij liet me zijn perskaart zien en toen heb ik hem gezegd dat hij vanavond maar hier moest komen. Kon hij alle nozems van het Plein bij elkaar zien."

„Kunnen we lachen," zei Peter.
„Als hij maar geen foto's maakt," zei een van de meisjes ongerust. „Ik kom liever niet in de krant."
„Wat doe je?" vroeg Wanda aan Jessica. „Werk je nu?"
„Nee, ik doe niets."
„Hoe kom je hier zo verzeild? We hebben je nooit eerder gezien."
„Ik kwam toevallig langs, ik hoorde de muziek. Ik ben gek op deze muziek."
„Ja, Art Blakey, fenomenaal. Ben je op het nachtconcert geweest?"
„Nee. Mag niet van mijn moe. Ik moet iedere avond om elf uur thuis zijn."
„O, wij ook. Trekken we ons niets van aan. Je moet ze op de juiste manier aan weten te pakken, dat is alles. Kun je alles gedaan krijgen."
Ja, maar jullie hebben ze niet met het opvoedingsgesticht gedreigd, dacht ze. Of misschien ook wel. Wie weet wat zij meegemaakt hadden? Ze was vast niet de enige. Ja, dit is het, dacht ze. Waarom heb ik dit niet eerder ontdekt? Hier hoor ik thuis. Geen volwassenen met hun smerige maniertjes en hun hypocrisie, maar allemaal jongens en meisjes van haar eigen leeftijd, en toch geen kinderen meer, zoals die wichten op school. Hier kon ze praten, hier begrepen ze elkaar, want ze hadden allemaal dezelfde problemen. Hier was muziek, waar ze van hield, hier kon ze dansen, zich uitleven!
„Hé, daar heb je hem!" riep Richard.
De journalist kwam binnen en keek zoekend rond.

„We zullen hem precies vertellen wat hij graag horen wil. Staat het morgen allemaal in de krant, kun je lachen!"

Hij had hen ontdekt, kwam naar hen toe en gaf Richard een hand.
„Zo, en dit zijn je vrienden?" Hij keek hen keurend aan. Onuitstaanbaar, dacht Jessica. Een van die volwassenen, die het allemaal zo goed weten. Jaar of veertig, bril, eigenwijs gezicht.
„Willen jullie iets drinken?" vroeg hij.
Ze namen allemaal cola.
„Waarom geen alcohol?"
„Omdat we dat niet lusten."
„O juist." Hij wachtte even, kennelijk een beetje verlegen. Toen deelde hij sigaretten rond en zei:
„Ik wilde een beetje met jullie praten, als je het niet erg vindt. Ik ben bezig aan een studie over de... de..."
„Probleemjeugd," vulde Richard aan.
„Ja, ja, natuurlijk." Hij keek verbaasd. „Probleemjeugd, dat weet je goed te zeggen."
„O, we hebben al het nodige over ons gelezen."
„En was je het daar over het algemeen wel mee eens?"
„Volkomen," zei Richard, die alleen het woord voerde.
„En eh... wat zijn nu zo jullie problemen? Jullie vervelen je waarschijnlijk?"
„We vervelen ons mateloos."
„Hier ook?"
„We vervelen ons altijd en overal."
Hij nam een boekje en schreef iets op. Jessica moest moeite doen, om haar lachen in te houden. Ze verveel-

de zich helemáál niet, integendeel!
„En hoe is het thuis?" vroeg hij.
„O, goed," zei Richard. „Mijn vader is gisteren voor de derde maal gescheiden."
„Ach ja, natuurlijk, ik begrijp het al." Hij begon weer ijverig in zijn boekje te noteren, en wendde zich toen tot Wanda, die het gesprek vol belangstelling zat te volgen.
„Hoe oud ben je, als ik vragen mag?"
„Veertien."
„Mag je zo laat nog uit van je ouders? Het is nu al tien uur."
„O, mijn ouders merken niets. Mijn moeder is naar haar vriendje en mijn vader naar zijn vriendinnetje. Die komen voorlopig niet thuis."
De journalist knikte begrijpend en maakte weer ijverig aantekeningen.
„En jij, wat denk jij zo van het leven?" vroeg hij aan Peter.
„Het leven? Quatsch. Vandaag of morgen valt er een atoombom en dan zijn we allemaal dood."
Misschien is het nog wel waar ook, dacht Jessica. Ze schrok toen hij zich tot haar wendde.
„Jij komt hier nog niet zo lang," zei hij. Hoe kon hij dat zien? Hij was blijkbaar toch niet zó dom.
„Al drie jaar," loog ze.
„Dat lijkt me sterk, want toen bestond deze zaak nog niet eens." Hij haalde zijn schouders op en vroeg toen aan Rita, of ze niet van lezen hield.
„Jawel," zei ze, „ik lees iedere zaterdag Donald Duck."

Hij bromde wat en keek op zijn horloge.
„Dansen jullie niet? Er komt straks nog een fotograaf. Hij had er eigenlijk al moeten zijn."
„O nee," zei Richard resoluut. „Geen foto's, please."
„Oké, oké, we hebben nog wel wat in het archief, als het moet. Ik zal hem wel opvangen, ik weet genoeg. Jullie worden bedankt."
Hij stond haastig op en ging zonder groeten weg.
„Jullie hebben het te erg gemaakt," zei Richard. „Hij heeft het doorgekregen dat we hem belazerden. Jij met je Donald Duck!"
Ze proestten het uit.
„Misschien heeft hij het niet eens door," zei Peter. „Hij lijkt me nogal dom. Weet je van welk blad hij is?"
„Nee, vergeten te vragen. Een of ander ochtendblad, geloof ik."
De ober kwam naar hem toe en vroeg:
„Wat moest die vent van jullie?"
„O, niets, een journalist die weer een of ander sensatieverhaaltje wil schrijven."

Er ontspon zich een hele discussie, waar Jessica nauwelijks naar luisterde. Ze luisterde liever naar de muziek. Waarom dansten ze niet? Er danste nu bijna niemand. Alleen een jongen en een meisje, die wat vermoeide bewegingen maakten en er een gezicht bij trokken alsof het hen onnoemelijk verveelde. Ze keek op haar horloge. Het was half elf.
„Ik moet naar huis," zei ze opeens, en ze stond op. Vervelend, dat ze zo vroeg thuis moest zijn. Maar ze

kon de eerste tijd beter op tijd komen, later zou dat vanzelf wel veranderen, daar zou ze wel voor zorgen.
„Zal ik je thuisbrengen?" vroeg Richard. „Ik heb een bromfiets."
„Nee, dank je, ik ben op de fiets."
Ze liep naar de deur, maar ze was nog maar nauwelijks buiten, toen Peter achter haar aan kwam hollen. Hij legde zijn hand op haar schouder en hield haar tegen.
„Jammer dat je al weg gaat," zei hij. „Je moet terugkomen. Je bevalt me. Je hoort bij ons."
Hij keek haar aan met zijn donkerbruine ogen. Ze kreeg het er warm van. Er was iets in zijn ogen, dat... nee, onzin...
„Kom morgenmiddag in de Frites-kraam," zei hij. „So long!"
Hij draaide zich om en ging weer naar binnen. Hij kuste haar niet, hij gaf haar zelfs geen hand, hij zei alleen maar „so long", maar de klank in zijn stem was haar meer waard dan het liefdoen en het kleverige gedoe van Gérard, en anderen...

HOOFDSTUK VI

„Ik kwam even horen hoe het met Jetje gaat," zei de vrouw.
„Och, weet u, ik weet niet wat ik ervan zeggen moet. Ze is niet meer zo humeurig als eerst, en ze komt tenminste iedere avond op tijd thuis. Van drinken heb ik ook niets meer gemerkt. Maar ze is altijd weg. Ik zou zo graag weten waar ze uithangt. Het is afschuwelijk voor een moeder, niet eens te weten wat haar kinderen doen. Heeft ze u niets gezegd, toen ze bij u was?"
„Nee, ze heeft niets willen zeggen. Maar dat is niet zo ongewoon. Kinderen op die leeftijd beginnen een eigen leven te hebben. Ze willen niet, dat een ander zich daarmee bemoeit, dan worden ze recalcitrant. U vraagt haar nooit, waar ze geweest is?"
„Nee, dat hebt u me zelf afgeraden. En als ik het zou vragen, zou ze het toch niet zeggen."
Ze stond zuchtend op en schonk thee in. Wat wist zo'n mens er eigenlijk van? Kon zo'n mens nu meer van een kind weten dan de eigen moeder? Misschien had ze zich toch beter niet aan de raad van die vrouw kunnen houden. Meer vrijheid laten, had ze gezegd, meer vrijheid en toch in zekere zin aan banden houden, dan woeden ze vanzelf wel uit. Ja, ja, dat mens

had makkelijk praten. Maar wat deed ze allemaal, als ze weg was? Met wie ging ze om? Wat deden ze met haar, wat leerden ze haar? Wat was er gebeurd in die verschrikkelijke nacht, toen ze door de politie werd thuisgebracht? Wat had die vent met haar gedaan? Hoe was het mogelijk, ze was nauwelijks vijftien jaar en ze leidde al een heel eigen leven, waar zij geen weet van had. Ze was al even zelfstandig als Monica de laatste tijd pas geworden was, nog erger zelfs. Van Monica wist ze tenminste iets. Die had nu een vriend, een degelijke jongen naar het scheen, beter in elk geval dan de jongens waar ze vroeger weleens mee omging. Maar zij!

„Het is soms net, of het mijn kind niet meer is," zuchtte ze. „Ik begrijp het niet, ik heb toch mijn best gedaan, ze zo goed mogelijk op te voeden. Ik heb haar naar het gymnasium gestuurd, dat ze iets leren zou, iets bereiken zou, later, en ik ben toch ook niet te streng geweest, ze mocht toch van alles."

„U zegt ‚ik'," zei de vrouw. „Maar speelt uw man hier dan geen enkele rol?"

Ze glimlachte mat.

„Ach, mijn man, weet u, daar heb ik zo weinig aan. Hij is doodgoed, maar ik heb geen enkele steun aan hem. Ik heb van het begin af aan de kinderen alleen moeten opvoeden. Hij heeft zich nooit ergens mee bemoeid. Hij leidt zijn eigen leven, hij heeft zijn boeken, zijn kranten. Och, hij trekt het zich wel aan, het doet hem wel verdriet en zo, maar hij praat er nooit over; hij laat alles aan mij over, hij is eigenlijk een beetje, ja, hoe zal ik het zeggen, het is natuurlijk niet

leuk om zoiets van je eigen man te zeggen, maar hij is een beetje sullig, vooral de laatste tijd. En toch, verder hebben we een goed huwelijk, ik kan niet anders zeggen. Hij drinkt niet, gaat niet met andere vrouwen om, we hebben zelden ruzie, zeker niet als de kinderen erbij zijn. Daarom begrijp ik het niet. Want je leest weleens zo van die probleemkinderen, dat het allemaal komt omdat ze gescheiden ouders hebben, of uit een milieu komen waar altijd moeilijkheden zijn, maar hier is dat toch beslist niet het geval."
„Dat niet," zei de vrouw, „maar in zekere zin is dit toch ook een gezin waar de vader ontbreekt. En dat kán een factor zijn."
Ja ja, dacht ze, ze weten het allemaal zo mooi te zeggen, maar wat moet ik doen?
„Misschien valt het allemaal nog wel mee," zei de vrouw. „Ze is in een moeilijke periode, nu. Net niet helemaal kind meer, en ook nog niet volwassen. Ze komt hier wel doorheen. Op een gegeven moment is ze uitgewoed."
„Ja, maar wat kan er dan niet allemaal gebeurd zijn?"
„Dat moeten we proberen te voorkomen. Maar u kunt haar toch niet vastbinden. Dan gaat het helemaal verkeerd. We moeten proberen, het op een andere manier op te vangen. Trachten, haar belangstelling voor iets te wekken. Nu lukt het misschien nog niet, maar het is een kwestie van volhouden. We kunnen dat ook niet dwingen, het moet uiteindelijk van haarzelf uitgaan, maar we kunnen haar, zonder dat ze het merkt, een duwtje in die richting geven. Kijk, als u tegen haar zegt: Je moet gaan tekenen, of iets van dien aard, zal

ze het juist niét doen. Maar als u op een gegeven moment merkt, dat haar belangstelling die richting uitgaat, zal ze het tenslotte zelf willen en dan moet u haar natuurlijk niet tegenhouden."

Ja, praat maar, dacht ze, maar als ze nu eens helemaal niets wil?

„Hebt u nooit iets van bepaalde artistieke neigingen gemerkt?" vroeg de vrouw.

„Och, ik weet het niet. Ze tekende wel aardig, op school. Ze heeft het er weleens over gehad dat ze modetekenares wilde worden, maar dat is al lang geleden. Ze heeft het ook wel eens over toneelspelen gehad, maar daar was ik tegen. In zo'n milieu kun je van alles verwachten."

„Ik zou er maar niet meer tegen zijn, als ze het er weer over heeft," zei de vrouw. „Het zou tenminste een kans geven, dat ze weer naar school wilde, want zonder dat kan ze niets bereiken, dat moet ze toch zelf ook inzien. En als het zover is, laat u haar dan zelf kiezen naar welke school ze wil. Dit gymnasium leek me nu niet zo geschikt voor haar. Er zijn andere, modernere methoden van onderwijs, die haar ongetwijfeld beter zullen liggen, omdat ze haar een zekere vrijheid laten. Ik denk bijvoorbeeld aan het Montessorisysteem."

De vrouw stond op.

„Belt u mij, als er iets is," zei ze.

Toen ze haar uitgelaten had, nam de moeder een kleine foto van het dressoir. Het was Jessica, toen ze tien was. Ze keek er lang naar en zuchtte. Vandaag of morgen gaat Monica trouwen, dacht ze. Dan ben

ik haar kwijt. Jetje ben ik al kwijt, ze is helemaal van me vervreemd. En dan heb ik geen kinderen meer. Dan ben ik oud en alleen. Alleen met een man die steeds meer in zichzelf verdiept raakt, die me nauwelijks meer ziet. Oud en alleen. Heb ik daarvoor geleefd?
Ze ging in een stoel zitten, met de foto in haar hand en begon zacht te huilen.

Karel schepte dampende frites in een zakje en reikte het over de toonbank heen aan een klein meisje, dat op haar tenen moest gaan staan om het aan te pakken. Toen het kind de deur opende en even later weer achter zich sloot, ging er een bel over.
„Het lijkt hier wel een dorpswinkel," zei Jessica glimlachend.
„Ja, behalve dan de juke-box." Peter stond op en zocht een nieuwe plaat uit. Gerry Mulligan.
„Ik heb zelf betere platen," zei hij, toen hij weer terugkwam. Hij bukte zich, raapte zijn tas op en haalde er een hele stapel 33 en 45-toerenplaten uit.
„Kijk, allemaal cool-jazz. Puur intellectuele jazz. Verstandelijk, niet meer die primitieve gevoelsmuziek van vroeger. Past beter bij deze tijd."
Ze bekeek de kleurige hoezen, die er nog gloednieuw uitzagen.
„Heb je die pas gekocht?" vroeg ze.
„Gekocht?" Hij glimlachte veelbetekenend. „Gekocht is het woord niet. Als ik al mijn platen gekocht had was ik duizenden guldens kwijt geweest. Daar had ik een auto voor kunnen kopen."

„Wat dan? Gekregen?"
„Nee, ze zijn gek." Hij bracht zijn hoofd dicht bij het hare en fluisterde, hoewel er behalve Karel niemand in de zaak was:
„Het gaat heel gemakkelijk. Maar je moet er met niemand over praten, beloofd? Nu dan, je komt een zaak binnen, bij voorkeur als het erg druk is, je kijkt wat rond, je vraagt een paar platen om te luisteren, je koopt desnoods een plaatje en de rest stop je in je binnenzak of in je tas."
„Wat spannend. En ben je nooit betrapt?"
„Nog nooit. Even aftikken."
Hij klopte met zijn knokkels tegen de onderkant van de tafel.
„Nee, gewoon een kwestie van handigheid. En natuurlijk niet steeds in dezelfde zaak komen."
„Wat doe je met al die platen?"
„Sommige hou ik zelf, sommige verkoop ik. Aan hem" (hij knikte naar Karel, die in zijn witte jasje achter de toonbank zat), „of aan anderen. Niet dat ik het nodig heb, want ik krijg zakgeld genoeg. Maar ik doe het voor de sport, ik vind het leuk, het is spannend. Je krijgt zo tenminste het gevoel dat je iets doet waar een zeker risico aan verbonden zit. Daar hou ik van. Als ze me snappen ga ik zo een jaar de bak in. Kan me niet schelen. Heb ik dat tenminste ook eens beleefd. Misschien zouden ze me trouwens niet eens de bak in sturen. Pa heeft relaties, snap je."
Ze keek bewonderend naar hem op. Wat een verschil met de brave jongetjes op school, die dagenlang vol trots rond vertelden dat ze een melkflesje weggenomen

hadden. Hij durfde tenminste werkelijk iets.
„Hier," zei hij, „neem maar een paar platen. Kies zèlf maar uit."
„Ik heb geen pick up," zei ze.
„Neem ze toch maar, voor later, als je er wel een hebt. Of anders kom je ze bij mij draaien."
Ze zocht op goed geluk een paar plaatjes uit. Ze kende de namen niet, die er op stonden, maar het zou wel goed zijn, als hij ze uitgekozen had. Voorzichtig stopte ze ze weg in haar tasje, ze konden er net in. Wat zouden ze er thuis van zeggen?

„O Peter," zei ze opeens. „Vind je volwassenen ook zo afschuwelijk?"
„Hoezo?" vroeg hij verbaasd.
„Ik weet het niet, maar ik vind ze afschuwelijk. Allemaal, zonder uitzondering. Mijn ouders, de leraren op school. Behalve een misschien, die van geschiedenis. Ik weet zelf niet waarom, maar op de een of andere manier heb ik die altijd wel aardig gevonden, maar hij zal ook wel net zo zijn als de anderen. Bah, allemaal even hypocritisch. Ze hebben een vrouw en kinderen waar ze vreselijk streng voor zijn, maar als ze even de kans krijgen knijpen ze de kat in het donker. Ik had een leraar, waar ik bijles van had. Die zat steeds aan mijn benen te voelen en als zijn vrouw binnenkwam om de thee te brengen trok hij gauw zijn handen terug en keek braaf voor zich uit. Die vent, waar ik mee was voor ik jou leerde kennen, had ook een vrouw en kinderen, maar dat heeft hij me nooit

verteld. Nee, hij keek wel uit. En als ze dan eenmaal met je naar bed geweest zijn, dan kun je wel weer opdonderen, want verder ben je nergens goed voor. Voor een behoorlijk gesprek ben je nog te klein, vinden ze, je kunt niet meepraten. Bah, ik kots van ze."
„Ze zijn toch niet allemaal zo?"
„Natuurlijk wel," zei ze heftig. „En allemaal hebben ze hun mooie theorieën en allemaal weten ze het veel beter dan jij en ze hebben op alles een antwoord klaar. En als je ook iets wilt zeggen, zeggen ze: hou je mond, want je bent nog maar een kind, jij weet nergens iets van. En ze hopen maar dat je nog heel lang kind zult blijven, want zo lang kunnen ze je nog hun overwicht, hun superioriteit laten voelen. En als ze dan opeens merken dat je geen kind meer bent, worden ze kwaad. En dan laten ze je nog niet los. Nee, ze bemoeien zich met alles, ze schrijven je precies de wet voor, je mág gewoon geen eigen leven leiden, je moet het leven leiden dat zij voor je uitgedacht hebben met hun bekrompen ouderwetse hersens die nog helemaal in de vorige eeuw leven. En ze dringen je belangstelling op voor dingen die je helemaal niet interesseren. Ze dwingen je naar het museum, ze dwingen je naar muziek te luisteren die je niets zegt. Wat is nu kunst? Ook allemaal iets van volwassenen. Als je zelf iets wilt doen, zeggen ze dat je er nog niet rijp voor bent. Gedichten bijvoorbeeld. Ik heb het wel eens geprobeerd. En ik ben zo stom geweest het aan iemand te laten lezen. Dan kijken ze je zo hoofdschuddend aan, weet je wel. En ze laten je Potgieter lezen. Ja, op school lazen we Potgieter. En in de hoogste klassen

kwamen ze geloof ik net aan Kloos en Frederik van Eeden toe. Is het niet om te gillen?"
„Wij lazen Lucebert," zei hij. „Dat was tenminste iets. Je begreep het wel niet allemaal, maar hij was tenminste ook jong, net als jezelf. Nu ja, niet zó jong natuurlijk, uiteindelijk is hij ook volwassen. Maar er is toch verschil."
„Straks worden we allemaal volwassen," zei ze peinzend. „Allemaal, Peter. Dan hebben we, wat we altijd wilden hebben. Maar soms denk ik weleens dat ik het misschien niet eens zo prettig zou vinden. Zouden we dan ook net zo worden als zij, Peter? Dat wil ik niet, zie je, dan ga ik liever dood."
„Natuurlijk worden wij niet zo," antwoordde hij fel. „Wij worden anders. Wij weten, wat voor stommiteiten de volwassenen altijd uitgehaald hebben, dat ze altijd de boel in de soep gedraaid hebben en oorlog maakten en al die andere rotzooi en ellende. Want dat doen ze, met hun betweterige gezichten, niets dan rotzooi maken in de wereld. Je denkt toch niet dat wij dat ook zullen doen? Als we het nog ooit meemaken tenminste, dat we volwassen worden. Ik geloof het niet."
„Waarom niet? Denk je, dat er oorlog komt?"
„O ja, beslist. Wat die kranten nu ook schrijven over ontspanning en al die onzin meer, uiteindelijk maken ze toch oorlog. En dan is het afgelopen. Fini, schlusz, kaputt. Begrijp jij, waarom ze ons eigenlijk de wereld ingeschopt hebben?"
Ze schudde haar hoofd.
„Nee," zei ze. „Ik begrijp ook niet waarom je eigenlijk leeft. Wanneer voel je je nu eigenlijk gelukkig? Als je

jong bent, voel je je ongelukkig. En als je volwassen wordt zal het wel niet veel beter zijn. Als ik naar mijn ouders kijk, die dag in dag uit naast elkaar leven, altijd maar in dezelfde sleur, met humeurige smoelen, altijd maar werken en je brood verdienen, en dan krijg je pensioen en zit je stilletjesaan oud te worden en dan ga je dood. Waarvoor heb je dan geleefd? Goed, je hebt kinderen, maar daar gebeurt hetzelfde mee, en die krijgen ook weer kinderen en zo ga je maar door, tot in het oneindige, altijd hetzelfde. Bah, ik ga nog liever nu dood."

„Waarom zou je?" Hij lachte, stond op en liep naar de juke-box. Toen hij terugkwam, vervolgde hij:

„Waarom zou je? Waarom zou je niet liever van het leven genieten zolang je nog kan. Neem wat je krijgen kan! Geniet! Muziek, dansen, autorijden, met elkaar naar bed gaan, dat is leven, daar ben je voor geboren. En zodra dat er niet meer is, heeft het geen zin meer en kun je er wel een eind aan maken."

„Misschien heb je wel gelijk, ja..."

Wat is het heerlijk, dacht ze, om iemand te hebben waar je zó mee kan praten. Iemand, die je helemaal begrijpt, die er net zo over denkt als jij, iemand, die zich niet superieur voelt en je niet beschermend toespreekt. En toch heeft hij overwicht, maar het is een prettig overwicht. Hij is sterker en hij kan meer en hij weet meer, en hij durft meer. Hij is nu eenmaal een jongen. Hij is sterk en soepel, het moet heerlijk zijn, zijn armen om je heen te voelen. Hij heeft me nog niet eens aangeraakt.

Ze is niet dom, dacht hij. En ook niet zo aanstellerig

als ik eerst dacht. Ze is eerlijk, eerlijker dan de meeste anderen. En ze heeft een leuk gezicht, met die grote blauw-grijze ogen, die je zo vragend aan kunnen kijken. Leuk figuurtje ook, net niet helemaal kind meer, maar ook nog niet zo volwassen. Ik heb zin in haar, het zal er toch eens van moeten komen...

„Wat is het hier stil," zei ze. „Waar zijn de anderen?"

„Weet ik niet. Om deze tijd is het meestal stil. Ik denk dat ze nog op school zitten. Moet je hier na vieren komen, dan is het soms stampvol."

Hij stond op.

„Kom," zei hij. „Laten we naar mijn huis gaan. Gaan we platen draaien, en ik heb nog een restje wijn."

„Vinden je ouders dat goed?"

„O, die zullen wel niet thuis zijn, en anders is het nog niet erg."

Ze groetten Karel, die bijna in slaap was gevallen achter zijn toonbank, en gingen naar buiten. De zon scheen. Het was warm en drukkend, er was iets volkomen on-Hollands in de atmosfeer, iets dat aan andere landen deed denken, of aan vochtig-warme slaapkamers, halfdonker door de neergelaten jalouzieën, en naakte bezwete lijven die zich om en om wentelen in een woedend gevecht.

„Kijk," zei Peter, toen ze in de tram zaten. „Alle volwassenen praten nu over de warmte en de droogte, ze zeggen, dat ze het in geen honderd jaar zo meegemaakt hebben, en dat is alles waar ze over kunnen praten. Belangrijker onderwerpen weten ze niet. Kijk maar eens naar die gezichten daar, op het achterbalkon. Al duizend maal hebben ze hetzelfde gezegd,

ze weten niet beter. Soms heb ik medelijden met ze, soms zou ik ze een trap willen geven." En toen, zonder overgang: „Heb je ‚Les Tricheurs' gezien?"
Ze schudde haar hoofd.
„Ook weer zoiets. Het gaat zogenaamd over ons. Maar wat wil je, een volwassene. Ook weer zo iemand die het net niet helemaal door heeft. Overigens wel een jofele film."
De kamer was niet groot, maar wel licht en ruim door het grote raam en de moderne kleuren. De bladeren van de boom in de tuin bewogen traag. De warmte vulde de kamer als een dikke wattige substantie.
Ze zaten naast elkaar op het bed, het hoofd in de handen, de ellebogen op de knieën, en luisterden naar de muziek. Hij heeft me nog altijd niet aangeraakt, dacht ze. Zou hij niet willen? Zou hij me niet leuk vinden, of misschien te jong? Maar ik heb hem toch laten merken dat ik al wat heb meegemaakt. Ik voel zijn knieën tegen de mijne. Ik zie die sterke jonge handen, waarom doet hij niets, vindt hij de muziek belangrijker dan mij? Ik verlang naar zijn handen, naar zijn lichaam. Is het toch slecht, dat ik dat wil? Bah, wat een onzin, die belachelijke ideeën van de volwassenen heb ik toch allang over boord gegooid? Peter, wat is er dan, waarom zit je daar maar zo, zonder beweging. Ik hoor je ademhaling, ik hoor mijn eigen hart dat bonst, ik voel de hitte buiten me en de hitte in me... Toch weet ik zeker dat hij me wil. Ik zag het aan zijn ogen...
Hij dacht: wat is dat toch telkens weer, die angst, die onzekerheid, als het zo ver is. Ze zit naast me, ik voel

de warmte van haar knie tegen de mijne, ik zie de zachte ronding van haar knieën, haar rokje, dat iets opgeschoven is, ik hoef maar één beweging te maken, om haar aan te raken, en toch doe ik het niet, domweg omdat ik niet durf. Iedereen denkt dat ik Don Juan zelf ben, ze moesten eens weten dat ik al zoveel gelegenheden voorbij heb laten gaan. Dat ik het alleen durf als ze het me op overduidelijke wijze aanbieden en dat ik dan meteen genoeg van ze heb, omdat ik wil veroveren... Ze drukt haar knie nog dichter tegen me aan, ik voel haar schouder, iets beneden de mijne, ik voel de warmte van haar huid door de dunne stof heen, ik hoor haar ademhaling, die sneller gaat dan normaal, ik zie haar lippen, die vochtig zijn. Ze zegt: „Ik ben moe, vind je het goed dat ik ga liggen?" En ze trekt haar benen op en gaat liggen op mijn bed, helemaal plat en hulpeloos, en het lijkt net alsof ze op iets wacht. Maar ze wácht toch ook, verdomme!
Ze voelde zijn armen om haar heen, ze zag zijn gezicht, vlak boven haar, ze voelde zijn lippen, die hij op haar mond perste, en zijn tong en zijn tanden, waarmee hij haar lippen vaneen drukte. Ze voelde zijn handen, die koortsachtig over haar lichaam dwaalden en even later waren ze twee naakte lichamen, twee jonge, sterke lichamen, die om en om wentelden in een woedend gevecht om één te worden, tot ze in hem onderging...
„O Peter," zei ze, „ik heb het nog nooit zo gehad als met jou..."

HOOFDSTUK VII

Wanda en Rita waren twee volkomen tegenstellingen. Rita had, ondanks haar zestien jaar, een uiterst hard en geraffineerd gezicht. Ze leek dan ook veel ouder, en ook als je haar hoorde praten, zou je haar vijfentwintig geven. Ze kon soms verschrikkelijk cynisch zijn, maar ook wel geestig dikwijls. Als je haar zo hoorde, had ze al een heel leven achter de rug. Jessica was eigenlijk een beetje bang voor haar.
Wanda had een lief, maar ook een beetje dom gezichtje en alles leek even zacht aan haar. Ze was hartelijk en spontaan en altijd bereid, je te helpen. Ze aten in de Frites-kraam, vlak bij de juke-box, die geen geluid gaf omdat niemand een dubbeltje had.
„Ik was gisteren nog in dat artistencafé," zei Jessica. Er komt iemand, van wie ik nog drie gulden krijg. Maar ik werd er uitgezet. Er mag niemand meer in onder de achttien jaar. Belachelijk, niet?"
„Wij mogen er allang niet meer in," zei Rita. „We keerden alle asbakjes om en vielen de klanten lastig, de artisten. Poeh, mijn neus is een artist." Ze snoof minachtend.
„Monica bracht me er voor het eerst," zei Jessica. „Monica is mijn oudste zusje. Ze ging altijd met die

lui om, de ene keer had ze weer eens een toneelspeler, dan weer een schilder of een dichter aan de haak. Ze schepte er altijd reuze over op. Zo interessant, zeg. Kun je van die interessante gesprekken mee voeren, zo hoogcultureel, weet je wel, zo hoogstaand allemaal. Om te gillen! Ik heb ook drie weken zo'n artist gehad. Ik weet nu wat voor lui het zijn."

„Ik heb eens een fotograaf ontmoet," vertelde Wanda. „Die maakte heel mooie kunstfoto's, zei hij. Hij hing op tentoonstellingen en zo. Hij vond dat ik zo'n sprekend kopje had, ik moest met hem mee naar zijn atelier, dan zou hij me fotograferen voor zijn fotoboek. Toen ik er kwam bleek het alleen maar een zolderkamertje te zijn. Hij had helemaal geen lampen en zo, maar fotografeerde me gewoon met een boxje en een blitzlampje, hij dacht natuurlijk: dat heeft ze toch niet door. Maar toevallig was ik weleens op een echt fotografenatelier geweest, dus ik had het wel degelijk door, maar ik liet niets merken."

„En toen?"

„Wel, toen begon hij natuurlijk vervelend te doen, dat had van het begin af aan in zijn bedoeling gelegen. Maar hij was verder wel aardig, dus vond ik het niet zo erg."

Rita stond op: „Ik ga even opbellen," zei ze, „ben zo terug."

Toen ze weg was, vroeg Jessica aan Wanda:

„Ben je echt met hem naar bed geweest?"

„Met wie?" vroeg ze verbaasd.

„Met die fotograaf."

„Ja, natuurlijk. Is dat zo gek?"

„Nee, maar je bent toch pas veertien?"
„Jij bent pas vijftien en je bent met Peter naar bed geweest."
Ze schrok. Hoe wist ze dat?
„Heeft hij het je verteld?"
„Ja, we vertellen hier altijd een heleboel aan elkaar. Niet alles natuurlijk, maar wel veel."
„Ben je... ben je met veel jongens naar bed geweest?" vroeg Jessica aarzelend.
„Nou, zo gek veel niet. Maar ik was op mijn dertiende al geen maagd meer, dat kan ik je wel vertellen. Waarom vraag je dat allemaal?"
„Omdat... omdat, weet je, ik heb er natuurlijk geen spijt van, dat van Peter en zo, maar soms vraag ik me toch weleens af, of het eigenlijk wel goed is, zo vroeg... Volgens de volwassenen zijn we toch eigenlijk nog kinderen. Dat is natuurlijk niet zo, maar toch, ik weet niet... soms heb ik het gevoel dat ik er verkeerd aan doe. En het is natuurlijk ook een beetje gevaárlijk, niet?"
„O, bedoel je dat? Nou, weet je, om je de waarheid te zeggen ben ik nog nooit helemaal écht met iemand naar bed geweest. Ik bedoel niet zoals je doet als je getrouwd bent of met iemand samenleeft. Dat durf ik nog niet."
„O," zei Jessica, een beetje opgelucht. Eigenlijk was ze dus veel verder dan Wanda. Ze wilde vragen, hoe ze dan... maar ze durfde niet, het was gek om zoiets te vragen. Wat was het allemaal anders dan met de meisjes op school. Daar maakten ze stiekem allerlei grapjes over die soort dingen, met veel gegiechel en

zo, en hier kon je er gewoon over praten. Wat een verschil!
„Weet je," zei Wanda. „Ik geloof niet dat het verkeerd is, zulke dingen te doen. Het is plezierig en wat plezierig is, is niet verkeerd. Dat zei mijn vader tenminste altijd, al bedoelde hij waarschijnlijk iets anders. Alleen als je het écht doet, moet je oppassen. Een meisje bij ons op school, net zo oud als ik, is weggebleven omdat ze een kind verwachtte. Dat is natuurlijk heel erg. Daarom durf ik ook niet goed..."
„Maar, wat moet je daar dan tegen doen?" vroeg Jessica. „En hoe merk je het precies, als..."
„Dat weet ik ook niet. Dat kun je beter eens aan Rita vragen. Die is ouder, die weet meer van zulke dingen af dan ik." Ze wachtte even, toen vroeg ze: „Zeg, jij bent natuurlijk heel streng opgevoed, hè?"
„Nogal," zei Jessica mat. Wat was er opeens met haar? Die plotselinge angst, die als een flits door haar heenschoot, en haar helemaal ziek en misselijk maakte, alsof er een groot blok ronddraaide in haar maag en in haar buik.

Wanda dacht: wat doet dat meisje eigenlijk hier? Ze hoort hier helemaal niet thuis. Ze is nog zo lief en onschuldig, ze weet nog zo weinig, ik moet haar een beetje in bescherming nemen. Die jongens zijn soms zo ruw, we zijn allemaal zo anders, hier... Wat zat ze nu vreemd strak voor zich uit te staren. En wat was ze wit, opeens...
„Jessica, wat heb je?" vroeg ze.
Het duurde lang, voor er antwoord kwam. Eindelijk

klonk het, nauwelijks hoorbaar:
„Ik ben bang..."
De toon van de klarinet klom steeds hoger en hoger, zo duizelingwekkend hoog, dat het allerhoogste punt bereikt scheen. Op de achtergrond klonk donker de bas en het zachte geratel van het slagwerk. Toen ging het in speelse loopjes weer omlaag en plotseling vielen ook de andere instrumenten in. De spanning was gebroken. Ademloos had iedereen geluisterd in het overvolle café. Stil van bewondering had Jessica naar Peter gekeken. Zijn lichaam, roerloos en toch soepel in een S-vormige kronkel, was volkomen één geworden met het instrument; alleen zijn armen en zijn vingers bewogen en zijn lippen schenen de klanken naar buiten te persen. Alles was ingehouden spanning en trilling aan hem, en toch speelde hij met een volkomen rustige beheersing.
Richard, die vlak naast haar zat, stootte haar aan. „Hij is fenomenaal, hè?"
Ze knikte. Hij speelde nu niet meer. Hij hield zijn instrument losjes in zijn handen, zijn voeten tikten het ritme mee, zijn ogen staarden ergens in de ruimte, hij scheen niets te zien. De muziek was alles voor hem.
„In ‚All for Blues' moet je hem horen," zei Richard. „Dan is hij nog fenomenaler."
Ze knikte weer. Ze had geen zin om te praten. Het liefst zou ze helemaal alleen zijn en zo naar hem luisteren, die klanken, die haar soms koud maakten, helemaal ondergaan. Maar alleen zou het anders zijn. Dit hoorde erbij, al die mensen in dat stampvolle café, die gewoon op elkaar geperst zaten en stonden in de

kleine, rokerige ruimte. Was er maar alleen dit, en niets anders op de wereld. Niet het gewone leven, het koude, vijandige leven, de straat, thuis... En de angst. Die vage, nauwelijks merkbare angst, die ze steeds weer terug probeerde te dringen, maar die er toch altijd was, altijd en overal soms gevaarlijk dichtbij en meestal heel ver, op de achtergrond. Ik moet het hem zeggen, dacht ze. Ik moét het hem zeggen, straks, als dit afgelopen is. Of zou ze toch nog even wachten? Misschien was er helemaal niets aan de hand. Dan zou het belachelijk zijn, als ze erover sprak. Ze had er met Rita over gepraat. Die had erom gelachen: „Ach kind, er is één kans op de miljoen!" Ze had zich heel even opgelucht gevoeld, maar toen was de angst er weer... Die kans op de miljoen zou juist haar kunnen treffen.

O toe, nu niet meer daaraan denken. Niet meer daaraan denken. Alleen maar leven en genieten. Genieten van muziek en dans en... nee, liefde bestaat niet. Liefde is alleen maar genot en... angst daarna, weer die angst.

Ze had niet eens gemerkt, dat de muziek opgehouden was. Allen liepen nu door elkaar heen, er was een druk gepraat en geroezemoes. Peter was verdwenen. Waar was hij? Hij stond niet meer op het podium. De anderen waren er wel. Ze keek rond. Hij zat aan de andere kant, bij een meisje dat ze niet kende, een donker meisje van een jaar of twintig. Waarom was hij niet naar haar toegekomen? Waarom zat hij nu bij dat meisje? Het deed pijn. Nee, onzin, als liefde niet bestaat, bestaat jaloezie ook niet. Ze was niet

jaloers, ze vond het alleen maar vervelend dat hij niet bij haar was komen zitten. Ze had met hem willen praten. Nu ja, dat kon straks ook nog wel. Maar waarom was dat gevoel van pijn er dan nog steeds? Ze was toch niet verliefd? Absurd idee, verliefd. Niemand was meer verliefd in deze tijd. Verliefdheid bestond al evenmin als liefde. Er was alleen maar een jongen die je wel aardig vond en met wie je het prettig kon hebben, maar er waren ook andere jongens die ook aardig waren en met wie je het ook prettig kon hebben. Dat was alles. Net zo goed als er voor Peter andere meisjes waren met wie hij het prettig kon hebben. Het was toch heel simpel? Waarom dan toch dat vage gevoel van pijn?
De deur ging open. Hoe was het mogelijk, dat er nog mensen binnen kwamen terwijl het al zo vol was! Maar het was Monica! Wat grappig dat die net hier kwam. Ze scheen haar niet te zien, ze bleef aarzelend bij de ingang staan. Naast haar stond die jongen, die vriend die ze nu had. Een onuitstaanbare jongen met een bril op.
Jessica stond op en ging erheen.
„Hai, Monica!" riep ze. „Leuk dat je ook hier komt."
Monica trok verbaasd haar wenkbrauwen op.
„Jessica! Kom jij hiér!!"
„Ja, wat zou dat?" vroeg ze verwonderd.
„Jij hier? In die nozembende!" riep Monica verachtelijk.
„Nou ik mag toch zeker komen waar ik wil. En jij komt er toch ook?"
„Och kind, dat is wat anders. Ik ben bijna twintig,"

zei ze nadrukkelijk.
Jessica voelde zich kwaad worden. Daar had je het weer. Monica was weer de volwassene en zij het kind dat niets mocht.
„Doe niet zo belachelijk," zei ze. „Stel je alsjeblieft niet zo aan."
Monica's gezicht verstrakte. Er kwam die hautaine uitdrukking op, die ze soms haatte. Haar lippen werden heel dun, haar ogen klein.
„Je gaat onmiddellijk naar huis," zei ze. Toen boog ze zich naar haar over en fluisterde, even vertrouwelijk weer:
„Het is hier geen tent voor jou, Jessica. Weet je wat hier gebeurt?"
„Interesseert me niet."
Monica bracht haar mond nu vlak bij haar oor. Ze fluisterde iets, dat ze niet kon verstaan. Eén woord ving ze op: „Marihuana". Even schrok ze. Toen beheerste ze zich weer en haalde haar schouders op.
„Als je niet naar huis gaat, vertel ik Mama waar jij komt, en dan weet je wel wat er gebeurt," zei Monica, met een dreiging in haar stem.
Een felle woede laaide in Jessica op. Ze begon te stampvoeten. Ze moest zich inhouden, om Monica geen klap te geven.
„Ik denk er niet over, hoor je dat! Ik dénk er niet over! Ik wil mijn eigen leven leiden en daar houdt iedereen zich buiten, jij ook. Vertel het maar, vertel het maar, het kan me niets schelen!"
Een paar mensen keken hun richting uit. De jongen, die naast Monica stond, begon kalmerende gebaren

te maken.
„Doe nu maar wat je zusje zegt," zei hij. „Ga hier nou geen scène maken..."
Het maakte haar nog woedender. Moest die vent zich er ook nog mee gaan bemoeien! Ze zocht naar een hatelijke opmerking, maar juist op dat moment kwam Peter eraan.
„Wat is er, Jessica?" vroeg hij.
„O, niets. Dat is Monica, mijn zusje, met haar vrijer. Ze zeggen dat ik hier niet mag komen. O, eh... Monica, dit is Peter, mijn vriend." Ze legde heel sterk de nadruk op het ‚mijn vriend' en haar woede was geheel verdwenen door de geweldige triomf, die ze nu voelde.

Een paar jongens drongen op. Een van hen bromde: „Die griet zei: ‚Wat doe je hier in die nozembende'. Gooi ze eruit."
„Wil je naar huis, Jessica?" vroeg Peter.
„Nee, natuurlijk niet!"
Hij wendde zich nu tot Monica en haar vriend:
„Gaan jullie nu maar, voor we hier allemaal kwaad worden. Je hoort dat ze niet mee wil."
Monica monsterde het groepje jongens met minachtende blikken.
„Ga nu maar," zei Peter weer, „ want we worden echt kwaad."
De jongens begonnen nog verder op te dringen. Jessica genoot. Ze zag de angst in de ogen van Monica's vriend. Je kon merken dat hij zijn best deed, zich groot te houden, maar dat hij het liefst hard weg zou lopen. Hij nam Monica bij de arm en trok haar mee. Bij de

deur draaide ze zich nog even om. „Ik heb je gewaarschuwd," zei ze...
Het was bijna 1 uur. De bar sloot. De jongens pakten hun instrumenten in. Ze had al twee uur thuis moeten zijn. Als Monica het verteld had, thuis, wisten ze ook, waar ze haar moesten vinden. Het zou in elk geval een heleboel herrie geven. Maar ze moést met Peter praten. Ze had nog altijd geen gelegenheid gehad, hem te spreken.
Straks misschien, als ze naar huis gingen..
De nacht was zoel. Een paar jongens startten met veel lawaai hun bromfietsen en reden knetterend weg. Ze stonden voor de deur van het café. Nog altijd kon ze niets zeggen. Er waren een paar jongen en meisjes bij, die ze niet kende, vrienden van Peter. Zouden ze met hem meegaan? Ze hoorde Peter zeggen: „Ik heb nog helemaal geen slaap. Ik heb zin in autorijden."
Ze liepen langzaam op door de smalle straat. Peter kwam naast haar lopen. Hij legde zijn arm om haar heen. Het was een prettig, veilig gevoel, hij deed het niet vaak. Maar die anderen gingen niet weg. Ze kon zo onmogelijk iets zeggen. Was het eigenlijk niet belachelijk? Ze was pas één dag over tijd... er was niets aan de hand. En toch... Als ze maar niet zo ellendig moe was. Haar knieën knikten, er klonk een voortdurend gegons en gesuis in haar hoofd. Ze hoorde de anderen praten, maar verstond niet wat ze zeiden. Het leek of ze helemaal in een watten deken gewikkeld was. De straat golfde soms, en toch had ze niets gedronken. Ze was alleen maar moe, verschrikkelijk moe opeens...

„Deze hier," zei Peter. Ze stonden stil bij een grote Amerikaanse auto. Peter wrikte aan de deurknop, het portier ging open.
„Peter, wat ga je doen?" vroeg ze geschrokken.
„Zul je wel zien." Hij ging achter het stuur zitten, zei dat ze om moest lopen en opende het portier aan de andere kant voor haar. Ze ging naast hem zitten, met een zucht van verlichting liet ze zich op de zachte bank neervallen. Het kon haar helemaal niets schelen, wat er gebeuren ging. Het liefst zou ze nu slapen, alleen maar slapen en aan niets meer denken.
De anderen waren achterin gaan zitten. Peter manoevreerde met een sleuteltje. De motor begon te zoemen. Hij keek achterom. „Dit gaat altijd," zei hij. Toen reden ze weg.
Nu kan ik het zeggen, dacht ze. Ik zit nu alleen met hem op de voorbank, de anderen kunnen niets horen. Nee, straks maar, als we de stad uit zijn. Ze leunde behaaglijk achterover en keek naar de bomen en de straatlantaarns, die langs flitsten. Het was stil op straat. Ze waren nu buiten de stad. Waar ging hij heen? Het kon haar niet schelen. Ook niet praten maar, nu. Straks maar, op de terugweg. Nu alleen maar heerlijk zitten en uitrusten, en luisteren naar het brommen van de motor en het zoeven van de banden, en het eentonige bonk-bonk over de voegen van het beton. En kijken naar zijn handen om het stuur en zijn silhouet tegen het lichtere vlak van het raam, en naar het zwakke schijnsel van het dashbord. Ze zag hem weer voor zich, zoals hij speelde. Zijn vingers om het instrument, net als nu om de

rand van het stuur. Het was prettig, zo naar hem te kijken. Hij was sterk en machtig, en hij wist zoveel. Een jongen was altijd sterker en machtiger dan jezelf, en hij wist altijd veel meer. Zo was het en het was goed zo.
Een stem achterin zei: „Hoe hard kan hij, Peter?"
„Honderdveertig."
De motor begon harder te brommen, het zingen van de banden werd steeds hoger, het bonk-bonk steeds vlugger. Ze zag de wijzer op het dashboard opklimmen: 110, 120, 130.
Peter keek even achterom en riep over zijn schouder: „Gaat lekker, hè?"
Op hetzelfde ogenblik zag ze de auto voor hen, die ontzettend snel dichterbij kwam.
„Peter, Peter, stop, die auto staat stil!!"
Peter keek onmiddellijk weer voor zich, trapte op het rempedaal. Maar de rode lichten voor hem werden steeds groter, ze leken reusachtig groot te worden, Jessica hield haar armen voor haar gezicht, ze gilde.
Op hetzelfde ogenblik kwam de klap, een ontzettend geluid van metaal en brekend glas, dat heel lang aan scheen te houden. Ze voelde een stekende pijn in haar hoofd en in haar knie. Het geluid klonk nog na in haar oren. Toen was het doodstil. Niemand zei iets. Alleen het tikken van een klokje was te horen.
Ze keek op. Peter zat nog achter het stuur, hij streek met zijn hand over zijn hoofd. Achterin zei iemand: „Verdorie!"
Ze trilde. Peter keek naar haar en vroeg:
„Alles goed? Heb je niets?"

„Ik weet het niet," zei ze zacht. „Ik geloof het niet."
„Je bent met je hoofd tegen de ruit gekomen. Je hebt een bult. Achterin ook alles oké?"
„Ja," riepen ze.
„Dan allemaal als de bliksem eruit en zo gauw mogelijk hier vandaan, voor er iemand langs komt."
Hij opende het portier voor haar. Ze wankelde naar buiten en stond te trillen op haar benen. In een flits zag ze de voorkant van de auto, die één hoop verwrongen metaal was. De andere auto was alleen maar ingedeukt, zelfs de achterlichten brandden nog.
„Er schijnt niemand in die auto te zitten," zei iemand. „Staat zeker zonder benzine. Die vent is natuurlijk naar een tankstation gelopen om benzine te halen. Wie zet zijn auto nu zo neer, bijna midden op de weg!"
Ze liepen naar de overkant, stapten over de heg en kwamen op de andere baan terecht. Maar Peter draaide zich opeens om en liep terug.
„Even kijken of er iets van ons in de auto is achtergebleven," zei hij. „Nooit visitekaartjes achterlaten."
Jessica liep een beetje achter de anderen aan. Haar benen waren als lood, het bloed in haar slapen bonsde, haar hoofd deed pijn. Ze streek met haar hand langs haar voorhoofd en voelde de bult. Ik had dood kunnen zijn, dacht ze. Telkens zag ze weer die rode lichten met angstwekkende snelheid op zich afkomen, en dan werd ze helemaal misselijk van angst.
Peter kwam terug. Hij legde zijn arm om haar heen. „Als zij me niet gewaarschuwd had, had ik helemaal niet kunnen remmen," zei hij, „en dan waren we er geweest."

„Had je er niet omheen kunnen rijden?" vroeg een van de jongens.
„Daar was het al te laat voor. Misschien reageerde ik ook te laat."
Hoe konden ze zo gewoon praten over zoiets? Het meisje, dat bij hen was, was stil, ze zag nog wit van schrik, maar de jongens, het scheen hen niets te doen. Of konden ze zich zo goed beheersen?

Automatisch schenen haar benen te bewegen, ze voelde zich ziek van moeheid en ellende. Waar waren ze in godsnaam? Hoe ver waren ze van de stad? Hoe laat zou ze thuis zijn? Als ze aan thuis dacht, werd ze helemaal ziek van angst, ze was er zelfs dat andere door vergeten.
De weg scheen eindeloos, een lange rechte grijze streep met een donkere heg in het midden. Links en rechts de zwarte weilanden met hier en daar een boom, die als een grillig silhouet tegen de hemel stond. En boven hen de sterren, die ze nog nooit zo helder had zien schijnen, of toch... een avond, toen ze nog kind was en ze met vakantie waren op de Veluwe. Toen stonden ze buiten in de tuin van het pension en keken naar boven, naar die overweldigende hemel, die haar bang maakte. En toen was er de rustige stem van haar vader, die haar de namen vertelde van de sterrenbeelden. Daardoor werd alles heel anders, veel minder mysterieus en dreigend. Maar de namen was ze vergeten. Ze was nu alleen, met de sterren boven zich en het zwarte land om zich heen, en de eentonige voetstappen van haar zelf en de anderen op het beton.

En ja, Peter. Maar Peter leek zo ver...
„We zijn nu ver genoeg," zei Peter opeens. „We gaan liften. Het is nog twintig kilometer naar de stad."
„Liften?" zei iemand. „Er is helemaal geen verkeer."
„Over een uur begint het licht te worden. Dan wordt het vanzelf drukker op de weg. We gaan uit elkaar, anders zijn we met te veel mensen, en dan gaan we gewoon in het gras zitten wachten tot er wat komt. Ik ben hondsmoe." Hij geeuwde. „Kijk," zei hij, „daar komt al wat aan. Lopen jullie vooruit, ik blijf hier met Jessica."
In de verte was een lichtschijnsel, dat steeds feller werd. Even later zagen ze de koplampen. Peter stak zijn hand op, maar de auto flitste voorbij in een zee van licht. Toen was het weer donkerder dan ooit. Ze gingen aan de kant van de weg zitten. Jessica had even het gevoel, dat alles om haar begon te draaien. Ze liet haar hoofd op zijn schouder leunen, sloot haar ogen en sliep in.

HOOFDSTUK VIII

Er waren hier bijna geen geluiden. Maar zo nu en dan reed er een auto over de smalle weg. Soms was er het geblaf van een hond of het zoemen van een insect. En heel hoog in de blauwe lucht trokken twee straaljagers hun lange witte strepen. Jessica lag achterover in het gras, met haar handen onder haar hoofd. Ze voelde de warmte van de zon op haar lichaam en de wind, die soms zacht langs haar huid streek, en ze rook de geuren van gras en hooi. Ver weg klonk het lang aanhoudende geluid van een trein.

Ze was hierheen gefietst om alleen te zijn. Ze wilde niemand zien en met niemand praten, zelfs met Peter niet. Even er uit zijn en alles vergeten, je één voelen met de natuur, zoals ze dat vroeger soms gekend had, toen ze nog kind was. Alles vergeten, aan niets anders denken dan aan het gras om haar heen. Weer echt een kind zijn, zoals vroeger, zonder problemen, en een moeder hebben bij wie je op schoot kon klimmen en uithuilen, als je je verdrietig voelde zonder dat je zelf wist waarom. Ze streek je troostend over je haar en zong een liedje voor je, zonder woorden... Wat was dat waanzinnig lang geleden! Had haar moeder werkelijk weleens voor haar gezongen, toen ze klein was?

Absurd idee! Misschien was het een andere moeder geweest? Niet deze, waaraan ze eigenlijk alleen maar met afkeer kon denken en soms, een heel enkele keer, met medelijden!
Het moest mogelijk zijn, helemaal niet te denken. Maar dat kon alleen, als je nog heel klein was. Nu zijn er de gedachten, die almaar, zonder ophouden, door je heen dwarrelen en je kwellen tot je er bijna gek van wordt. Dat ene, dat bijna een obsessie geworden was: nu al een week, nu al een week... De onzekerheid... misschien was het toch niets, misschien was morgen alles weer voorbij. Maar iedere dag werd de angst groter.
Dan was er de herinnering aan alles, wat er die week gebeurd was. Het auto-ongeluk, het thuiskomen, die morgen vroeg. Haar moeder, weer huilend en hysterisch gillend en lamenterend, dreigend met tuchthuis en opvoedingsgesticht, zonder ophouden vragend waar ze geweest was en wat er gebeurd was. Monica had alles verteld. Ze wíst het nu toch, wat had ze dan nog te vragen?
Soms kreeg ze medelijden met haar, en dan had ze zin, naar haar toe te gaan en álles te vertellen. Maar er was iets, dat haar weerhield. Er was een muur tussen hen, een muur van onbegrip, waar ze nooit doorheen zou kunnen breken. Ze wist heel zeker dat haar moeder nooit ook maar iets zou kunnen begrijpen van wat ze haar vertelde...
Toen was die vrouw weer gekomen. Ze had een lang gesprek gehad met haar moeder en de dag daarop had ze weer in het kamertje, in dat grote gebouw moeten

komen. De vrouw was beslist minder vriendelijk geweest dan de eerste keer.
„Ik heb je moeder er met de grootste moeite van kunnen weerhouden, je naar een opvoedingstehuis te sturen," had ze gezegd, „maar het is nu onherroepelijk de laatste keer dat we het met je proberen. We zullen je in de gaten houden. Als je nog één keer in dat milieu aangetroffen wordt, is het afgelopen."
Daarna had ze haar allerlei dingen gevraagd:
„Heb je weleens marihuana gerookt? Weet je iets af van marihuana? Ken je iemand, die het gebruikt? Wat gebeurt er allemaal op die dansavondjes van jullie?"
Ze had op alle vragen „nee" geantwoord, en tenslotte begon ze kwaad te worden en had gezegd: „En al wist ik het, dan zou ik het nog niet zeggen."
„Nou nou, kalm maar," had de vrouw gezegd. „Het is nog geen verhoor. We wilden het alleen maar graag weten. Maar als je niets wilt zeggen, even goede vrienden. We komen er toch wel achter als het moet." Het laatste klonk als een dreigement. Ze dacht kennelijk, dat ze meer wist dan ze wilde zeggen. Maar ze wist niets. Misschien was er ook helemaal niets aan de hand, misschien was het alleen maar wat geklets van Monica.
En al die tijd had ze Peter niet gezien. Ze verlangde naar hem. Of dat nu verliefdheid was of niet, het was zeker dat ze naar hem verlangde en de gedachte, dat hij nu waarschijnlijk al lang een ander vriendinnetje zou hebben, maakte haar ziek. Na die middag was er niets meer gebeurd, ze was geen enkele keer meer

alleen met hem geweest. Maar, ondanks de angsten die ze daarna gekend had, verlangde ze er sterker naar dan ooit. Zijn handen, die haar betastten, zijn mond, zijn jonge, sterke, soepele lichaam... als ze eraan dacht, was het of iets in haar buik zich samenkneep. O, Peter, kreunde ze zacht. Ze draaide zich om en trok met een woedend gebaar bosjes gras uit de grond. Waarom kon je nu niet gewoon gelukkig zijn? Waarom moest er nu, als je iets prettigs beleefd had, onmiddellijk dat andere bij komen... die angst, die tot een obsessie werd. Waarom kon je niet gewoon genieten van alles, waarom altijd weer die problemen, waar geen oplossing voor was. Waarom kon je niet gewoon gelukkig zijn zonder dat je er ook anderen pijn mee deed. Haar ouders bijvoorbeeld?

Maar waarom lieten ze haar dan ook niet gewoon haar gang gaan, haar eigen leven leiden? Waarom moest er nu zo'n onverdraaglijke atmosfeer in huis zijn, alleen omdat ze eens een nacht niet thuis gekomen was en omdat ze ook weleens wilde genieten? Monica, tegen wie ze nu al een week geen woord gesproken had. Haar moeder, met het eeuwig verzuurde, strakke, verongelijkte gezicht. Haar vader, die alleen nog maar zielig was met zijn pantoffels en zijn krantje bij de radio.

En die angst, altijd weer die angst...

Ze sprong op en liep naar haar fiets. Wat had het voor zin, daar almaar aan te denken en je al die dingen af te vragen, waar je toch geen antwoord op wist? Kon ik maar weg, dacht ze. Helemaal weg van hier, naar een volkomen nieuwe omgeving, waar alles anders is.

Als een bezetene fietste ze over de weg, haar haren wapperden in de wind. Terug naar de stad nu, mensen zien, in godsnaam mensen zien. De eenzaamheid maakte haar gek!
Ze kwam langs een bioscoop. Zonder er verder bij na te denken stopte ze en gooide haar fiets tegen de gevel. In een bioscoop hoefde je tenminste niet te denken. Ze kocht een kaartje, zonder te kijken hoe de film heette. De portier vroeg: „Bent u wel achttien?"
„Natuurlijk," zei ze. Hij vroeg niet verder, was waarschijnlijk blij dat er iemand kwam. De film was al begonnen. Er was bijna niemand in de donkere zaal. Natuurlijk, iedereen werkte of was buiten. Ze ging zitten. Het was een franse film. Een vrouw en een man in een auto. Ze reden door de verlichte straten van een grote stad. Parijs, dacht ze... Ja, dat moest de Champs Elysées zijn. Ze draaiden een donkere zijstraat in. Een bar of een nachtclub, of zoiets, zwoele muziek, mensen in avondkleding. „Nee, geen champagne," zei de man, „geef maar whiskysoda." Ze dansten heel tam, op tamme muziek. De vrouw was jonger dan ze dacht, eigenlijk nog een meisje. Onschuldig gezicht, ze paste helemaal niet in deze omgeving. De man probeerde haar te kussen, maar ze weerde hem af. Waarom was ze eigenlijk met hem meegegaan, hij zag er zo louche uit als het maar enigszins kon. Ze gingen weer zitten. Hij deed iets in haar glas, terwijl ze zich even omdraaide. Ze dronk, en scheen onmiddellijk heel dronken te worden. De muziek werd dramatisch. „Ik wil naar huis," zei ze. Hij bracht haar naar de auto. Ze reden door allerlei hel

verlichte straten, kwamen in een donkere buurt. Ze was in slaap gevallen, met haar hoofd op zijn schouder. De auto stopte voor een hotel. De man drukte op de claxon, er kwamen twee kerels naar buiten, die de vrouw naar binnen droegen en op een bed legden. De man ging langzaam naar haar toe, met een dierlijke blik in zijn ogen, maar toen hij haar aanraakte, werd ze wakker. Ze keek angstig om zich heen en verweerde zich. De muziek steeg naar een dramatisch hoogtepunt. De man sloeg haar links en rechts om de oren, ze gilde en viel weer terug op het bed. Toen kwam er een ander beeld. Weer de straten van Parijs. Wat een stad! Daar te wonen. Helemaal ondergaan in de massa. Niemand kende je, niemand bemoeide zich met je, je kon er doen en laten wat je wilde. Natuurlijk wel oppassen, dat je niet in handen van zulke kerels viel, maar daar was je toch zelf bij, zulke dingen gebeurden alleen maar in de film.

Vrouwen stonden langs het trottoir. Soms kwam er een man voorbij. Een van de vrouwen wenkte hem, dan bleef hij staan en even later liepen ze samen naar de ingang van een hotel. Het meisje was er ook bij. Ze droeg nu een bontmantel, ze keek heel ongelukkig. Een man bleef staan en vroeg haar iets, maar ze reageerde niet. Toen zag ze die louche kerel, die naar haar keek vanuit de ingang van een bar. Ze werd bang. Opeens zette ze het op een lopen. Maar er kwamen drie kerels op haar af, die haar vastgrepen en meesleurden, het hotel binnen. De deur van de kamer ging op slot, even later klonk gegil. Geen wonder, dat de portier haar vroeg of ze achttien was! Kinderen

mochten immers zoiets niet zien, mochten niet weten dat het bestond. Kinderen mochten zelfs nog niet weten, waar ze zelf vandaan kwamen! Als zij een kind kreeg, zou ze het anders doen... Als zij een kind kreeg... nee, nee, in godsnaam niet weer daaraan denken! Daar was het weer, de angst, de obsessie. Naar de film kijken nu, twee mannen vochten, het doffe geluid van vuistslagen, opeens een derde, die een pistool trok, de anderen merkten niets, als zij een kind kreeg, een kind... er klonk een schot, een van de mannen viel neer, sirenes loeiden, politieagenten holden naderbij, maar de man die geschoten had, was al verdwenen en de andere ook. Er kwam een ambulance, portieren klapten, een ziekenhuis, verpleegsters, nee, niet weer daaraan denken nu, niet weer daaraan denken, als ik een kind krijg... maar ik krijg geen kind, als het werkelijk zo is, maak ik mezelf dood.

De moeder liep heen en weer door de kamer. Ze had het gevoel, dat alles in huis haar vreemd geworden was. Die vertrouwde meubels, die hier nu al twaalf jaar stonden, die ouderwetse, maar degelijke crapauds, het dressoir, glanzend en zonder stof, de leeslamp, de bruine rookstoel van haar man, het leek opeens allemaal even vreemd en vijandig. Dreigend, dat was het. Er hing iets van een dreiging in de kamer, iets dat haar half gek maakte van angst. Het was een gevoel, dat ze ondanks alle ellende van de laatste tijd nog niet eerder gekend had. Er zou iets gebeuren. Er zou iets ontzettends, iets verschrikkelijks gebeuren, iets dat alles wat er tot nog toe gebeurd

was in de schaduw stelde, iets dat alles in puin zou doen vallen. Ze wist het opeens heel zeker.
Als een flits was het plotseling door haar heen geschoten, toen ze bezig was, de was te sorteren. Er was iets met Jetje! Ze rekende uit. De was, ze had nu toch... Nee, dat kon niet. Het was onmogelijk. Alles was mogelijk, maar dát niet. Ze was nog een kind, ondanks alles was ze nog een kind. Vijftien jaar. Nee, het was niet mogelijk dat dat kon gebeuren. Ze moest zich vergist hebben.
Maar hoe ze ook redeneerde, het gevoel van dreiging was gebleven. Het was door niets meer weg te werken. Ze dacht opeens aan haar eigen jeugd. Wat was dat allemaal anders geweest! Ze was de jongste thuis. Een groot gezin en altijd arm. Eenmaal in de week vlees, soms eenmaal in de maand. Ze werkten allemaal. Toen zij veertien was, stond ze in de fabriek, de hele lange dag. Geen tijd om uit te gaan. Geen vriendjes ook. Ze dacht er niet eens aan. Ze zag haar moeder nog voor zich, oud en grijs voor haar tijd, met ruwe rode handen van het werken, altijd slovend en zwoegend. Ze had gedacht: míjn kinderen zullen het beter hebben.
Daarom was ze met die man getrouwd, van wie ze niet eens hield maar van wie ze dacht dat hij wel wat zou bereiken, omdat hij geleerd had. Het ging heel langzaam. En de kinderen werden geen jongens, maar meisjes. Monica kon nog maar naar de Mulo, want ze waren nog lang niet rijk. Maar Jetje kon tenminste naar het gymnasium. Al was ze dan geen jongen, ze had al haar hoop op Jetje gevestigd. En een meisje

kon toch ook studeren, dokter worden of advokate. Het gymnasium, dat was iets, vooral in deze buurt. Te kunnen zeggen: mijn dochter gaat naar het gymnasium...
En nu dit. Alles wat er de laatste tijd gebeurd was, en alles wat er nog ging gebeuren. Soms kon ze haar wel wurgen, al was het haar eigen dochter. Alles, waar ze al die jaren op gehoopt had, had ze vernietigd. Even dacht ze: was ze maar nooit geboren. Maar toen kreeg een gevoel van medelijden de overhand. Ze was nog zo klein en zo teer, ze wist nog van niets en ze zwierf daar maar rond in die grote stad, met alle gevaren die haar bedreigden. Jongens, mannen... Waarom zei ze dan toch nooit iets? Waarom kwam ze dan niet naar haar moeder toe en vertelde haar alles? Zij was toch de enige, die haar kon helpen? Ze was bereid, alles te vergeten en te vergeven, als ze maar bij haar kwam. Dan zou alles weer goed worden. Ze kon van haar krijgen wat ze hebben wilde, ze mocht gaan studeren, waar ze zin in had. Misschien zou alles dan toch nog goed komen...

Toen Jessica uit de bioscoop kwam, besloot ze, naar Peter te gaan. Ze moést hem zien, hoe dan ook. Zelfs al zou ze niet daarover met hem praten, dan nog moest ze hem zien. Het verlangen was te sterk geworden. Het was nu etenstijd, hij zou dus wel thuis zijn.
Het was het drukste uur van de dag. Zo hard als ze maar kon reed ze door het verkeer heen, binnensmonds vloekend als ze voor een rood licht moest wach-

ten. Eindelijk, de straat waar hij woonde. Ze herinnerde zich het nummer niet meer, maar het huis wist ze wel te herkennen. Ze stapte af en wilde aanbellen, maar ze wachtte even. Zou het niet gek zijn, met etenstijd? Ach nee, wat zou het ook. Ze belde. Ze verlangde ernaar, dat de deur open zou gaan en ze weer door die brede gang zou stappen, naar zijn kamer. De kamer met de moderne lichte kleuren en het grote raam, de zonbeschenen tuin op de achtergrond, de warmte, het bed...
Eindelijk kwam er iemand aan. Het was een dienstmeisje. Ze vroeg: „Is Peter thuis?" en ze realiseerde zich tegelijkertijd dat ze niet eens zijn achternaam wist.
Het meisje zei: „De familie is naar het buitenland."
„O," zei ze zacht. Ze aarzelde even. Het dienstmeisje wachtte, wilde toen de deur alweer sluiten.
„Wanneer komen ze terug?" vroeg ze met een schorre stem.
„Over twee weken."
De deur sloeg langzaam dicht. Langzaam liep ze terug naar haar fiets. Over twee weken, over twee weken... Nog twee weken zonder hem, twee weken in een volkomen leegte, met alleen maar de angst en de onzekerheid. Die misschien dan al zekerheid geworden is.
Ik wou dat ik dood was, dacht ze...

HOOFDSTUK IX

Ze zaten in de ‚Frites-kraam' en praatten druk, maar Jessica luisterde nauwelijks naar hun gesprekken. Ze voelde zich ellendig. Het liefst zou ze in bed gebleven zijn, maar ze was toch maar weer hierheen gegaan, want thuis was het helemaal niet uit te houden. Er heerste een ondraaglijke sfeer; scènes kwamen wel nauwelijks meer voor, maar haar moeder liep voortdurend rond met een volkomen verzuurd gezicht en er werd bijna geen woord gesproken. Daarom ging ze altijd maar zoveel mogelijk hierheen, hoe leeg en zinloos het uiteindelijk ook was: altijd weer dezelfde gezichten, dezelfde gesprekken; alleen de muziek, dat was nog iets. Maar altijd dezelfde platen gingen ook vervelen en dikwijls was er niet eens geld, om platen te draaien.

In het begin was ze nog bang geweest voor het dreigement van die vrouw. Maar ze kwam hier nu al weer een week iedere middag en iedere avond, en niemand scheen er achter te komen, dat ze hier zat.

Ze had dorst en nam een slok cola, maar ze dronk het met tegenzin. Ze wist niet wat ze had, de laatste tijd: alles stond haar tegen. Soms had ze aanvallen van misselijkheid en thuis had ze al een paar maal over-

gegeven. „Je rookt te veel," had haar moeder gezegd. „Je moet niet meer roken, het is niet goed als je zo jong al zoveel rookt." Maar de laatste dagen had ze juist helemaal niet gerookt. Ze had het een paar maal geprobeerd, maar als ze maar even één trekje genomen had, stond het haar al zo verschrikkelijk tegen dat ze de sigaret uitdoofde. Zelfs het roken van anderen maakte haar misselijk.
Ze hoorde Rita zeggen: „Mia ziet er uit alsof ze al ik weet niet wat meegemaakt heeft, maar ze heeft zich nog nooit door een jongen laten aanraken."
„Weet je dat zeker?"
„Ja, absoluut zeker."
„Gek, ze is toch bijna achttien. En ze kan anders behoorlijk meedoen. Zou ze soms...?"
„Nee, o nee, dat niet. Ze is volkomen normaal voorzover ik weet, maar ze zegt dat ze het nog niet wil. Of wel wil, maar er liever nog mee wacht of zoiets."
Daar kwam het weer. Even leek het of alles om haar heen begon te draaien. Toen een golf van misselijkheid, die uit haar maag scheen op te wellen en steeds hoger klom. Ze klemde haar hand krampachtig om de leuning van de stoel, ze voelde zich wit worden, het leek of al het bloed uit haar huid wegtrok. Een van de meisjes zei: „Wat is er? Wat heb je? Voel je je niet goed?" En een ander, verschrikt: „Jezus, was is er met Jessica? Ze wordt helemaal wit." Ze hoorde het als door een watten deken, als van heel ver. Langzaam stond ze op en liep in de richting van het toilet.
„Zal ik met je meegaan?" vroeg iemand. Ze antwoordde niet.

Toen ze voor de wastafel stond en wat koud water over haar handen, haar polsen en haar gezicht liet stromen, ging het beter. Ze keek in de spiegel en schrok. Ze was lijkbleek geworden, zweetdruppels parelden op haar voorhoofd, haar ogen waren groot en hol. Ze moest zich aan de rand van de wastafel vasthouden, zo slap voelde ze zich opeens. Wat was er toch met haar de laatste tijd? Ze was ziek, dat viel niet te ontkennen, hoewel ze zich soms ook volkomen normaal voelde. Zou het in verband kunnen staan met...

Het schoot ineens als een flits door haar heen. Aan die mogelijkheid had ze nog niet gedacht. Ze wist niet, hoe je je voelde, als je in die omstandigheden was. Ze wist niet, óf je zelfs wel iets voelde. Ze wist alleen dat na verloop van een aantal maanden de misvorming begon... Hoe zou ze het ook moeten weten? Niemand had haar ooit iets verteld. En aan wie zou ze het kunnen vragen? Niet aan haar moeder. Die mocht het niet te weten komen. En die meisjes hier waren allemaal veel te jong, wat wisten die ervan? Evenveel als zij zelf.

De misselijkheid was verdwenen, maar de angst kwam nu weer, erger dan ooit. De onzekerheid was nu wel zo goed als zekerheid geworden. Er ging iets verschrikkelijks gebeuren, iets zo ontzettends, dat ze het niet bevatten kon. Iets, dat door niets meer tegen te houden was, waaraan ze alleen maar ontkomen kon door de dood. Maar de dood, dat was makkelijk gezegd. Kon ze tenminste maar vluchten, het deed er niet toe waarheen, als het maar weg was van hier.

Misschien zou het dan minder verschrikkelijk zijn...
„Wat is er met je, Jessica?" vroeg Wanda bezorgd, toen ze weer terugkwam. „Gaat het al weer beter?"
„Ja." Ze trachtte te glimlachen. „Ik heb zeker iets gegeten dat niet goed was."
Wanda was lief. Te lief eigenlijk, ze hoefde toch niet zo bezorgd en beschermend te doen? Ze was nog niet eens zo oud als zij en toch had ze soms al datzelfde beschermende air dat volwassenen tegenover kinderen kunnen hebben. Rita zat een beetje ironisch te kijken. Zouden ze het vermoeden?
Het belletje rinkelde. Er kwamen mensen binnen met jassen aan die dropen van de regen. Het was opeens donker geworden buiten. De straten glommen, de lichten weerspiegelden zich in de plassen. Het waren burgermensen, twee mannen en een vrouw. Ze gingen vlak bij hen zitten en keken een beetje verloren rond. Karel ging naar hen toe en vroeg wat ze wilden gebruiken. Dat deed hij alleen maar bij vreemden, anders kwam hij nooit achter zijn toonbank vandaan. Ze vroegen bier en waren een beetje verbaasd toen ze hoorden dat er geen bier verkocht werd. „Dan maar cola," zei de man, en toen:
„Wat een weertje, hè? Daar hebben de boeren nu al weken naar zitten verlangen."
„Ja," zei Karel, „zeg dat wel."
„Nou," zei de man weer, „ik heb er niets op tegen hoor, een buitje op zijn tijd. Altijd maar zon gaat ook vervelen. Volgens de krant is het in geen honderd jaar zo droog geweest."
Ze keken weer naar hen en begonnen druk te fluis-

teren.
„Daar heb je de burgers weer," zei Rita. „Ze komen naar ons kijken alsof we beesten in een dierentuin zijn. Moet je ze zien fluisteren. Dat mens zegt nu waarschijnlijk, dat we er zo gek uitzien. Zien we er nu gek uit? Moeten we dan altijd maar in die saaie kleren rondlopen die ze zelf dragen? Alles wat niet saai is vinden ze gek. Moet je zien, wat een stomme koppen ze allemaal hebben. Als je alleen die koppen ziet word je al misselijk. Ik heb zin om iets geks te doen, zodat ze gillende weglopen."
„Doe dat maar niet," zei Wanda. „Zo zielig voor Karel. Nu verdient hij tenminste nog iets."
„Poeh, die verdient genoeg met andere dingen." Ze boog zich over naar Wanda en fluisterde haar iets in het oor. Jessica voelde zich buitengesloten. Er waren dingen, die ze niet weten mocht. Zelfs hier, in deze kring, werd ze niet volledig geaccepteerd. Waarom, wat was er dan toch met haar?

Ze vroeg, volkomen onverwachts:
„Hebben jullie weleens marihuana gerookt?"
De meisjes keken heel verbaasd. „Nee, nog nooit. Maar er zijn wel meisjes hier, die het roken, en jongens ook."
„Is het niet zo, dat je alles vergeet, als je dat rookt, en dat je alleen maar aan prettige dingen denkt?"
„Ja, ik geloof het wel, zoiets is het wel," zei Wanda, „maar waarom vraag je dat?" Ze keek haar ongerust aan.
„O, nergens om, ik wou het alleen maar even weten.

Weet je niet, waar je het kunt krijgen?"
„Nee, wou je het ook proberen? Moet je niet doen. Het is niet goed. Je komt er niet meer af, als je er eenmaal aan begint."
Wat kan het mij schelen, dacht ze. Het zou tenminste een middel zijn, om alles te vergeten, en niet meer voortdurend daaraan te moeten denken. Wat weten zij daarvan?
„In Parijs waren ook meisjes, die het rookten," zei Rita. „Ze hebben me er eens een aangeboden, maar ik durfde niet."
Jessica keek geïnteresseerd op.
„Ben je dan in Parijs geweest?" vroeg ze.
„Ja, vorig jaar."
„Maar, daar moet je een paspoort voor hebben, niet? En daar moeten je ouders voor tekenen. Dat zou mijn moeder nooit doen."
„Dat doet er geen een," zei Rita. „Ze zijn allemaal doodsbenauwd. Net of je hier niet net zo goed naar de bliksem kan gaan."
„Had jij ook geen paspoort?"
„Nee. Ik ben samen met een vriendin gegaan. We zijn clandestien de grens overgestoken, langs een paadje, en toen verder gelift. Nergens last gehad. En zij had in Parijs een adres, daar konden we slapen. We hebben er zes weken geleefd, de hele zomervakantie. En mijn ouders wisten niet beter of ik kampeerde in Limburg. Daar zat een andere vriendin van me. Ik had van tevoren een heleboel ansichtkaarten van Limburg geschreven en mijn vriendin deed er daar iedere week een van op de bus. Zodoende zijn ze

er nooit achter gekomen."
„Hoe was het, in Parijs?"
„O, fantastisch. We hadden niet veel geld, we hebben soms dagen lang alleen op brood en kaas geleefd, maar we hebben een stel leuke jongens ontmoet. Daar hebben we fuifjes mee gehad en zo."
„Fransen?"
„O, van alles. Een paar Hollanders, een paar Fransen, een paar Amerikanen, je komt daar van alles tegen, weet je. Ik ben zelfs met een Turk uitgeweest. Het was wel een griezel, maar interessant. Hij had onnoemelijk veel geld, een hele dure auto. In nachtclubs geweest en zo. En toen zei hij dat hij met me wilde trouwen. Als ik wou zou hij de volgende dag al een vliegtuig bestellen om met me naar Turkije te vliegen. Ik zei: en dan zeker in je harem opgenomen worden. Nee, zei hij, hij was helemaal alleen. Turkije was nu een modern land, daar hadden de mensen geen harems meer. Ik vroeg of hij dat niet vervelend vond, maar hij zei dat ik hem meer waard was dan honderd haremvrouwen."
„Hoe oud was hij? Was hij knap?" vroeg Wanda.
„O, hij liep al tegen de vijfenveertig, geloof ik, en hij begon al een beetje vet te worden. Zo'n Faroek-type, weet je wel."
„Werd hij niet vervelend?"
„Ja natuurlijk. Hij nam me mee naar zijn appartement, in een heel duur hotel. Daar begon hij direct onder mijn rokken te voelen, maar toen heb ik hem een klap midden in zijn gezicht gegeven. Het kletste zo hard dat het in het hele hotel te horen moet zijn

geweest. Daar is hij zo van geschrokken dat hij de eerste vijf minuten niets wist te zeggen. Toen heeft hij de portier gebeld en gezegd: breng die dame even weg. Nou, toen heeft die portier me de deur uitgezet en ik stond op straat. Ik had geen cent bij me. Heb het hele eind moeten lopen, midden in de nacht. Wel spannend."

„Maar dan heb je wel geluk gehad."

Ze haalde haar schouders op. „Och, waarom? Wat kan zo'n vent je nou doen in zo'n groot hotel. Als je om hulp roept of op een belletje drukt komen er zo een heel stel portiers of hoe heten die lui binnen."

„Daar moet je dan nog maar de kans voor krijgen."

„O, je bent er toch zelf bij? Al die onzin in die films, van blanke slavinnen en zo. Bah, quatsch. Als er meisjes zijn die daar in trappen komt het alleen maar omdat het stommelingen zijn, of omdat ze het zelf willen. Die films, dat is een trucje van de volwassenen. Die maken ze expres om ons bang te maken, dat we maar niet naar Parijs zullen gaan."

„Dat lijkt me sterk," zei Wanda, „want wij mogen er niet eens naar kijken. Voor al dat soort films moet je achttien zijn."

„O, maar ze weten heus wel dat we ze toch gaan zien."

Jessica vroeg: „Zou je makkelijk een baantje kunnen krijgen in Parijs?"

„Waarom? Wil je er dan heen? Daar ben jij toch veel te jong voor."

„Doe niet zo stompzinnig," zei ze kwaad. „Toen jij erheen ging was je net zo oud als ik!"

Best mogelijk, dacht Rita. Maar je kunt even oud zijn

en toch een heleboel verschillen. Als zij net zo oud is als ik is ze nog een kind, dat kun je aan alles zien. Al is ze nou honderdmaal met Peter naar bed geweest...
„Ja, dat is waar, Rita," zei Wanda. „Toen was je net zo oud."
Ze haalde haar schouders op.
„Wat zegt nu leeftijd?"
Het belletje rinkelde weer. De burgers waren weggegaan. Het was hun tegengevallen. Ze hadden niet de sensatie gevonden, die ze verwacht hadden. Alleen maar een paar jonge meisjes in excentrieke kleren, die druk aan het praten waren.
„Weet je," zei Wanda opeens tegen Jessica. „Ik geloof, als je je haar zou afknippen of opsteken, dat je er veel ouder uit zou zien. Maar misschien is het zonde, je hebt zulk mooi haar..."
„Ja, je bent net een Madonna, soms," zei Rita, maar het klonk bewonderend, niet spottend of stekelig.
Ze keek op haar horloge.
„Ik begrijp niet, waar de jongens blijven," zei ze opeens. „Ze zouden ons toch komen halen voor die fuif?
„Ze hadden allang hier moeten zijn."
„Zou Peter al terug zijn?" vroeg Jessica.
„Peter? Ik weet het niet. Zeg, je bent toch niet gek op hem, of zo? Moet je niet doen, heb je niets aan. Hij is wel aardig, speelt goed, danst goed, maar een reuze verwend jongetje, zeg. Een verschrikkelijk verwend jongetje."
Ze zei het met een zekere rancune in haar stem, alsof hij haar persoonlijk iets aangedaan had. Misschien was het ook wel zo, hij had zoveel vriendinnetjes ge-

had, daar zou Rita ook wel bij geweest zijn.
„Ik heb nog drie sigaretten," zei Rita, en ze ging met een verfrommeld pakje rond. Jessica weigerde.
„Ik kan er niet meer tegen," zei ze. „Ik word er misselijk van, het is net alsof je voor het eerst rookt. Misschien heb ik te veel gerookt."
Rita trok haar wenkbrauwen op.
„Misselijk als je rookt? Maar kind, dan ben je zwanger. Mijn oudste zusje had precies hetzelfde."
Het sloeg als een bom in. Allen zwegen. Jessica voelde haar hart bonzen, het leek of ze een klap gehad had, die haar volkomen verdoofde. Dus toch... dus toch... Ze had het al die tijd al geweten, gevoeld dat het zo was, maar tot op het laatste toe had ze het verdrongen, zich met de valse hoop gevleid dat het misschien toch wel niets zou zijn.
„Ach, hoe kan dat nu!" riep Wanda eindelijk. „Hoe kan dat nu!"
„Waarom zou het niet kunnen? Ze is toch met Peter naar bed geweest? Vertel eens, hoelang heb je al niet...?"
„Bijna drie weken," zei Jessica zacht.
„Bijna drie weken." Rita dacht even na. „Moet je gauw een heleboel kinine gaan slikken," zei ze eindelijk. „Zoveel als je maar kunt. Ga maar naar de apotheek, daar kun je het altijd krijgen. En veel springen en zo. Ga maar lekker wild dansen vanavond, op die fuif."
„Helpt dat?" vroeg ze bedeesd.
„Soms wel... Ah, daar heb je de jongens eindelijk!"
De kleine ruimte was opeens vol lawaai en ge-

schreeuw. De jongens kwamen binnen en zwaaiden met flessen wijn. Nu weer gewoon doen, vrolijk doen, ze mochten niets merken. Meedoen, drinken, dansen, alles vergeten. En... misschien hielp het wel, wat Rita gezegd had.
Soms wel...

HOOFDSTUK X

„De muziek van Dave Brubeck is verre superieur aan de muziek van Jerry Mulligan," zei de jongen op onderwijzende toon. „Hij zat aan haar voeten en terwijl hij sprak, streelden zijn handen haar benen, gedachteloos leek het. „Men zou de muziek van Dave Brubeck een soort intellectuele jazzmuziek kunnen noemen," vervolgde hij, „terwijl de muziek van Jerry Mulligan nog altijd meer naar het primitieve zweemt. Je zult mij dan ook nooit op Brubeck zien dansen."
Zijn handen kwamen steeds hoger, maar ze onderging het even gedachteloos als hij het scheen te doen. Zijn woorden drongen nauwelijks tot haar door. Het was prettig, zo te zitten en te luisteren zonder zelf te hoeven praten, te kijken naar de anderen, die dansten of overal in de kamer verspreid zaten of lagen. Ze strekte haar hand uit naar haar glas, maar het was leeg.
„Haal nog wat wijn voor me, wil je?" vroeg ze de jongen. Hij stond op, vulde haar glas en bracht het haar met een galant gebaar. Hij wachtte, tot ze gedronken had, toen begonnen zijn handen weer haar knieën te strelen, en hoger.
Vreemd, bij het eerste glas was de misselijkheid weer opgekomen en voelde ze zich ellendiger dan ooit. Maar

ze had doorgezet en nu was ze er helemaal overheen. Ze kon zelfs roken, zonder dat ze er last van had. Ze was niet dronken, voelde zich alleen maar heerlijk doezelig. Zelfs de angst was verdwenen. Het eerste moment had het haar wel een ontzettende schok gegeven, wat Rita gezegd had, maar daarna had ze zich zelfs opgelucht gevoeld. Ze wist het nu tenminste zeker, en ze wist ook dat ze er iets aan kon doen. Dansen en springen. Ze had zich moe gedanst, tot ze er helemaal duizelig van werd. En morgen kinine slikken. Daarna was misschien alles voorbij. Niemand hoefde er verder ooit iets van te weten. In het vervolg zou ze wel beter oppassen. En als het niet hielp, dan ging ze naar Parijs, dat stond vast.

„Uiteindelijk zijn we hier toch allemaal intellectuelen," zei de jongen. „Ze noemen ons nozems, en ze scheren ons over één kam met de anderen, die jongens van de Dijk bijvoorbeeld. Maar er is toch wel een zeer wezenlijk verschil, hoewel er natuurlijk ook bepaalde punten van overeenkomst zijn. Zij houden van Rock 'n Roll, wij van intellectuele jazzmuziek. En wij hebben toch allemaal, zoals we hier bij elkaar zitten, tenminste een middelbare opleiding. Dat zegt natuurlijk nog niet zoveel, maar wij hebben ook belangstellingen die op een hoger niveau liggen, en die zij moeten missen. Ik heb bijvoorbeeld alle dichtbundels die na 1950 in Nederland verschenen zijn, in mijn boekenkast staan, nu ja, alle, maar wel een heleboel. En ik mag zeggen dat ik zelf ook weleens een niet onverdienstelijk vers schrijf."

Zijn hand gleed heen en weer over haar dij, in een

haast automatische beweging. Het scheen hem helemaal niet te deren, dat ze niet reageerde op wat hij zei. Hij keek haar niet eens aan, terwijl hij praatte, het leek, alsof hij alleen maar voor zichzelf zat te praten. Vreemde jongen was het. Hij was nauwelijks zeventien, had kort, borstelvormig geknipt haar en droeg een bril, wat hem een zeer eigenwijs uiterlijk gaf. Eigenlijk was hij onuitstaanbaar, maar toch ook wel weer grappig. Ze had zin, hem een beetje beschermend over zijn bol te strijken, maar ze was er te lui voor. Ze zat zo heerlijk achterover in haar stoel.
Hij praatte maar door. Ze zou niet weten, wat ze erop zou moeten antwoorden als hij erom vroeg. Misschien waren de andere meisjes intelligenter dan zij? Er zat er een dicht bij haar, in druk gesprek gewikkeld met een andere jongen, die ongeveer van hetzelfde type was. Het meisje had lang blond haar, zoals zij, maar veel dunner, en het hing volkomen steil omlaag, wat haar veel interessanter maakte. Ze luisterde ernstig naar wat de jongen zei en gaf dan weer even erntig antwoord. In haar gezicht lag een zekere wijze droefheid, zoals ze weleens meer gezien had bij de zestien- en zeventienjarige meisjes die in hun kringetje kwamen. Ze zagen er uit alsof ze altijd heel intellectuele, filosofische boeken lazen en alleen maar aan hogere dingen dachten. Wat heb ik dan een gewoon gezicht, dacht ze, vergeleken bij die anderen. En ik weet zoveel minder, eigenlijk hoor ik er toch helemaal niet bij. Maar waar hoor ik dan bij? Niet bij de volwassenen. En ook niet bij die kinderen op school. Hoor ik dan helemaal nergens bij?

„De muziek van Charlie Parker," zei de jongen, terwijl zijn hand helemaal onder haar rok verdween.
„Schiet op met je Charlie Parker," riep ze. Ze sprong op en trok hem mee.
„Kom, we gaan dansen, of dans je hier ook niet op?"
Hij volgde haar gedwee, maar onder het dansen trok hij een gezicht alsof hij een zware plicht moest volbrengen. Het ging lang niet zo prettig als met Peter. Ze trok zich tenslotte weinig meer van hem aan en ging maar onafhankelijk wat ronddraaien en springen. Wat gaf het, iedereen deed gek! En hoe meer ze sprong, hoe beter. Ze was doodmoe, toen het afgelopen was. Alles leek in de ronde te tollen. Wankelend liep ze weer terug naar haar plaats, op de voet gevolgd door de jongen, die onmiddellijk weer over Charlie Parker begon te praten en zijn hand onder haar rok liet verdwijnen. Het begon haar nu langzamerhand wel een beetje te irriteren. Hij schijnt te denken, dat ik alleen maar uit benen besta, dacht ze. Ze duwde zijn hand terug en keek rond, of er niet een gezelliger jongen was, maar overal hadden zich nu paartjes gevormd. Alleen de jongen, die in de flat woonde, had niemand, maar hij scheen behoorlijk dronken te zijn. Hij had een vreemde, eigenlijk lelijke kop met lichtblond haar en een witte, sproeterige huid. Daarbij droeg hij een afschuwelijk lichtrood hemd, dat helemaal open stond. Hij ging op een tafeltje staan, zwaaide met een fles, die hij in zijn hand had, en riep schor: „Wat mij betreft kunnen we nog tien dagen doorfuiven, jongens. Pa en Ma zijn helemaal in Italië, ik heb het rijk alleen. Laten we feesten tot we eraan

doodgaan, laten we..." Op dat moment maakte hij zo'n heftige beweging dat hij met tafeltje en al omviel, in een hevig gerinkel van brekend glaswerk. Hij bleef languit liggen. Iemand gaf een gil. Een lang, bleek meisje met sluik zwart haar kwam naar hem toe en riep: „Hans, heb je je bezeerd?"
Iedereen ging er nu heen. Hij lag voorover middenin de scherven, maar er was geen bloed te zien. Een paar jongens draaiden hem om. Hij ging zitten en wreef verdwaasd met zijn handen over zijn gezicht. Toen stond hij moeilijk op en begon opeens te huilen. Hij liep naar een hoek van de kamer, gevolgd door het bleke meisje, en liet zich snikkend op een bank vallen.
„Bah, hij is alleen maar dronken," zei iemand. Iedereen ging weer terug naar zijn plaats.

Jessica probeerde de jongen met de bril kwijt te raken, maar hij volgde haar als een schoothondje. Ze liep naar het tafeltje, waar de wijn stond, en schonk zich een glas in. Hij kwam naast haar staan, sloeg een arm om haar schouder. Even had ze de neiging, hem weg te jagen, maar ze bedacht zich. Uiteindelijk was hij de enige, die nog over was.
„Ga mee," zei hij, „ik zal je het huis laten zien. Hans is mijn beste vriend, ik ben hier kind aan huis."
Ze volgde hem door de brede gang, een andere kamer in. Hij knipte het licht aan.
„Dit is de slaapkamer van zijn ouders," zei hij.
Het was er heerlijk koel, in het midden van de kamer stond een reusachtig breed bed met een lichtblauwe, zijden sprei eroverheen.

„Laten we hier blijven," zei hij. „Het is hier veel rustiger, hier kunnen we beter praten."
Ze gingen op het bed zitten.
„Als je maar niet meer over muziek praat," zei ze.
„Waar wil je dat ik dan over praat?" vroeg hij bedeesd.. „Over litteratuur? Zal ik je een van mijn gedichten voorlezen?"
Hij zocht al in zijn achterzak, maar ze weerde hem af. „Nee, nee, hoeft niet, later maar."
„Jawel, jawel." Hij haalde een stuk papier te voorschijn en begon met monotone stem iets voor te lezen, waar ze niets van begreep. Maar zijn andere hand dwaalde alweer naar haar benen. Ze duwde hem terug.
„O, sorry," zei hij, „mag dat niet? Ik vind dat je zulke mooie benen hebt. Hoe oud ben je eigenlijk?"
„Vijftien."
„Ik ben zeventien," zei hij. „Mooie leeftijd hebben we, mooi verschil, twee jaar. Weet je, ik kan er gewoon niet afblijven, van die benen van je, ik heb nog nooit zulke mooie gezien. Mag ik ze echt niet aanraken? Zo, heel voorzichtig, met mijn vingertoppen?"
„O ja, ga je gang maar," zuchtte ze.
Ze ging achterover op het bed liggen, met haar handen onder haar hoofd. Hij boog zich over haar heen en kuste haar knieën. Ze sloot haar ogen. Ver weg klonk de muziek, maar in haar hoofd bonkte en suisde het oorverdovend en het leek of er boven haar ogen iets was, dat almaar ronddraaide. Nu merkte ze pas, hoeveel ze gedronken had. De jongen ging naast haar liggen. Zijn handen streelden nu haar gezicht, haar schouders, haar borst. Ze liet hem maar begaan, ze

onderging het gelaten, onverschillig bijna. Het kon haar niets schelen, wat hij met haar deed, er kon haar nu niets meer gebeuren. Ze had alleen liever gewild, dat hij Peter was, of desnoods Gérard. O Peter, kreunde ze...
Ze voelde zijn vingers op haar huid, zenuwachtig bewegend onder haar bloesje. Wat waren zijn handen anders dan die van Peter, het zouden meisjeshanden kunnen zijn. Vreemd, hij kuste haar niet. Haar mond scheen hem niet te interesseren, alleen haar lichaam. Nu ja, dat scheen nu eenmaal de taak van een meisje te wezen: lichaam zijn, meer niet. O, die vingers van hem, ze hielden maar niet op...
Hij vroeg: „Mag ik je een beetje uitkleden?"
Ze antwoordde niet, deed of ze sliep. Zijn vingers begonnen aan de knoopjes van haar bloesje te friemelen, en aan de sluiting van haar rok. Hij was bijzonder onhandig. Had hij nog nooit een meisje gehad?
Plotseling ging de deur open. In de opening stonden Hans, die weer helemaal nuchter scheen en het bleke meisje. Ze vloog verschrikt op, maakte snel haar kleren in orde.
„Zeg, zijn jullie helemaal belazerd," riep Hans, „om in de slaapkamer van mijn pa en ma te gaan..."
De jongen stond op, stotterde: „O, sorry Hans, ik wist niet... excuses."
Jessica schaamde zich opeens. Ze had de blik van het meisje op zich gevoeld, een koele, minachtende blik. Met gebogen hoofd slopen ze allebei naar buiten, de gang op. Hans en het meisje gingen de kamer in en deden de deur achter zich op slot.

„Zij wel..." zei de jongen veelbetekenend.
Binnen krijste de muziek. De jongen wilde dansen, maar ze zei: „Laat me met rust," en hij liep weg als een geslagen hond. Ze vond nog een glas wijn en dronk het leeg. Toen moest ze zich aan de schoorsteenmantel vasthouden om niet te vallen. Wanhopig zocht ze naar een zitplaats, maar overal zaten mensen. Ze zag vreemde gezichten, die ze niet kende, gezichten, die hoe langer hoe sneller om haar heen begonnen te wentelen, alles draaide, de muren, de stoelen, de lampen, en de muziek krijste hoe langer hoe harder, het leek wel of er zes verschillende platen tegelijk opstonden, daar tussendoor hoorde ze honderdvoudig versterkt de stemmen en het geschreeuw en gelach. Ze raakte in paniek, ze wilde hier weg, maar ze durfde geen stap verzetten uit angst, dat ze zou vallen. Haar vingers klemden zich krampachtig om de rand van de schoorsteen, maar die was zo glad, ze voelde geen houvast meer, ze begon te wankelen, langzaam achterover te glijden.
Opeens voelde ze een grote sterke hand in haar rug, en een stem vlak bij haar oor.
„Hé, ik geloof dat jij hem aardig om hebt, kleintje. Als ik je niet tegengehouden had was je gevallen. Kom mee, zal ik je naar een rustig plekje brengen. Hou oom maar goed vast."
Ze keek omhoog, zag een gezicht, dat almaar heen en weer scheen te zwaaien, soms leken het er zelfs twee. Ze kon de trekken niet onderscheiden, alles vloeide door elkaar. Ze zag alleen maar zijn mond, die breed glimlachte, en ze rook zijn adem: tabak en drank.

Ze leunde tegen hem aan en liet zich willoos meevoeren naar een lage stoel, die in een schemerig hoekje stond. De jongen ging naast haar zitten, en toen, zonder dat ze het zelf wilde, begon ze te praten. Moeilijk, heel moeilijk kwamen de woorden eruit, het leek of haar tong tweemaal zo dik geworden was, en ze wist zelf nauwelijks wat ze zei, maar ze praatte, ze praatte, over alles wat haar de laatste tijd dwars gezeten had, over Peter, Gérard, het kind, kinine... Ze praatte, tot ze eindelijk haar lippen niet meer bewegen kon en in slaap viel.

De jongen dacht: „Zielig meisje. Veel te jong om in die troep terecht te komen. Wat zal ze morgen van haar papa en mama op haar donder krijgen."

Hij stond op en liep met grote stappen de kamer door, op zoek naar iets drinkbaars. Iemand trad hem in de weg, een onuitstaanbaar jongetje met een bril op.

„Wat doe jij hier? Hoe kom jij hier?"

„Mag ik hier soms niet komen?" vroeg hij uitdagend.

Hij ging vlak voor het jongetje staan en trok zijn schouders naar achteren, zodat zijn brede gestalte nog meer uitkwam. De jongen bond in.

„Nu ja, het is mijn zaak niet. Maar we kennen je niet, we hebben je nooit gezien."

„Dat kan. Dan zie je me nu. En als je er geen genoegen mee neemt kun je er een van me krijgen."

De jongen deed een paar stappen achteruit, verdween toen tussen de anderen.

Wat een troep! dacht hij. Allemaal zo bang als de dood, als je je vuisten laat zien kruipen ze in hun schuld. Rotmuziek ook. Geen een behoorlijke rock-

plaat. Ga maar weer weg, er is hier toch niets te beleven. Nog even kijken hoe het met het kleintje is. Wat had ze hem allemaal verteld? Hij had er bijna niets van begrepen, een paar namen, iets van een kind... Ze was zelf nog een kind.
Ze sliep nog, helemaal in elkaar gedoken als een poes. De onuitstaanbare jongen met de bril zat bij haar en betastte haar benen. Als hij zijn vuisten liet zien, was hij zo verdwenen. Nu ja, het is mijn zaak niet, laat ze maar, dacht hij. Hij haalde zijn schouders op, trok zijn leren vest aan en ging weg...

De moeder liep heen en weer door de kamer en probeerde het trage tikken van de klok niet te horen. Het was bijna vier uur. Door de gordijnen kwam een vaag grijs schemerlicht. Buiten was het al dag. Ze liep naar het raam en schoof de gordijnen een eindje open. Zwart staken de schoorstenen en televisie-antennes af tegen de bleek-blauwe morgenlucht, de kleuren van de huizen waren vreemd koud en hard. Ergens tjilpten vogels, maar de straat was doodstil. Er was geen geluid te horen, zelfs geen voetstap. In lange rijen stonden de auto's langs de trottoirs geparkeerd. Alles sliep nog.
Hoorde ze een deur beneden. Even luisterde ze, gespannen. Nee, het was verbeelding geweest. Wel honderdmaal die nacht had ze gedacht dat ze een deur hoorde, of voetstappen op de trap, maar altijd was het iemand anders geweest, bij de buren, of helemaal niets... verbeelding.
Ze ging in de crapaud zitten, met haar hoofd in haar

handen. Ik kan haar niet missen, kreunde ze zacht, ik kan haar niet missen. Een uur geleden nog had ze haar vuisten gebald, gedacht aan dat kind, dat al haar hoop vernietigd had, dat de oorzaak was van haar slapeloze nachten en de voortdurende pijn in haar hoofd. Nu is het genoeg geweest, had ze gedacht. Wat die vrouw ook mocht zeggen, nu was het genoeg. Morgen zou ze de nodige stappen nemen, informeren naar een goed, streng tehuis, een kostschool of desnoods een verbeteringsgesticht. Ze moest nu eindelijk maar eens voelen dat ze niet eindeloos met zich liet sollen.

Maar nu was alles anders. Nu zag ze alleen nog maar het kind in haar, dat klein geweest was en dat ze grootgebracht had, het kind dat ze had leren lopen, dat ze gevoed had met haar eigen sappen... Had ze misschien toch iets verkeerd gedaan? Was het dan toch haar eigen schuld, dat dat kind nu zo ver van haar was en zo volkomen haar eigen weg ging? Maar wát had ze dan toch verkeerd gedaan, wát in godsnaam?

Ze schrok op, toen de deur openging. Jetje kwam binnen, haar kind... Maar het leek een vreemde. Ze leek opeens jaren ouder geworden, haar gezicht was hard en bleek, vijandig bijna, haar ogen waren groot en hol. Ze kwam aarzelend de kamer binnen, mompelde iets van: „dag mama". De moeder stond langzaam op, zonder iets te zeggen. Er waren duizenden dingen, die ze zou willen zeggen, maar ze kon geen woord over haar lippen krijgen. Ze spreidde haar armen uit, in een beetje hulpeloos gebaar, keek strak en met droge ogen

naar dat bijna vreemde meisje, dat nu bleef staan, aarzelend nog steeds. Er waren misschien twee of drie passen tussen hen, meer niet. Zou ze de eerste stap doen?
Maar het meisje draaide zich om en zei:
„Ik ga naar bed..."

HOOFDSTUK XI

Alle dagen waren hetzelfde. Alle dagen weer ging ze naar de Friteskraam, waar ze altijd weer dezelfde mensen ontmoette. Ze wist dat het leeg en zinloos was, maar waar moest ze anders heen? Op school waren ook alle dagen hetzelfde, en voor mensen die werkten, was het al even erg. Was je daarvoor nu op de wereld gekomen? Altijd maar dezelfde sleur, een heel enkele keer eens iets prettigs, iets onverwachts, maar daar moest je toch altijd later weer voor boeten, vooral als je een meisje was. Je was jong, en je vond het vervelend om jong te zijn. Dan werd je ouder, je ging trouwen, je kreeg kinderen, je hele verdere leven lang moest je dan al die vervelende werkjes doen die daarbij hoorden en iedere dag maar weer tegen dezelfde man op kijken, en tenslotte ging je dood. Waar was nu de zin, het doel van dat alles?
Wanda en Rita vroegen allebei tegelijk:
„En, heeft het nog geholpen?"
Ze schudde triest haar hoofd.
„Nee, nog niet. Ik ben er alleen maar heel beroerd van geworden. Mijn hart klopte als een razende en ik werd helemaal doof. Ik dacht dat ik dood ging..."
„Misschien moet je nog meer nemen," zei Rita.

„O nee, dank je, ik ben er veel te bang voor geworden."
„Maar wat wil je dan? Wil je soms gaan trouwen met Peter? Dat doet hij toch niet."
Ze antwoordde niet. Trouwen! Absurd idee, dat zou ze zelf niet willen. Ze wist wel, wat ze ging doen, maar daar praatte ze hier liever niet over. Parijs... over een week of twee, drie misschien. Het grootste probleem was, hoe ze aan geld moest komen. Ze kon misschien aan Peter wat vragen, die had genoeg. En anders haar potje van haar moeder, in het dressoir. Daar zat minstens honderd gulden in.
Haar moeder... Ze zag haar opeens weer voor zich. Die nacht, toen ze thuiskwam na de fuif. Ze was geschrokken, toen ze haar zag zitten in die ouderwetse stoel, heel oud en zielig, met een ochtendjas om haar schouders geslagen, de al bijna grijze haren in verwarde slierten om haar hoofd. Even, heel even had ze de neiging gehad, naar haar toe te lopen, de armen om haar heen te slaan en haar alles te vertellen. Maar toen ze opstond, en haar armen uitspreidde in een vreemd pathetisch gebaar, toen was die neiging even plotseling weer verdwenen. Ze was naar bed gegaan. En vanaf de volgende morgen was alles weer normaal: het zure gezicht, de kijvende stem, de harde, grijze ogen, die hele nare atmosfeer en het voortdurende angstige gevoel, dat ze al iets wist, of iets vermoedde...
De deurbel rinkelde. Ze keek op, misschien was het Peter, die kon nu ongeveer terug zijn. Maar het was een andere jongen, die ze vaag meende te herkennen.

Hij ging bij het raam zitten. Hij viel helemaal uit de toon bij de andere jongens, die hier weleens kwamen, met zijn grof gebouwd figuur en zijn stoere leren vest. Die brede mond, was het niet...
Rita en Wanda stootten elkaar aan.
„Kijk, daar heb je die jongen die toen op de fuif bij Hans was. Wat doet dié hier?"
„Weet ik niet. Ik geloof dat Hans hem ergens van kent. Daarom was hij ook op het feest, anders was hij er natuurlijk nooit in gekomen."
Ze wist het plotseling weer, en ze schrok. Want opeens herinnerde ze zich dat ze met hem gepraat had. Wat had ze allemaal tegen hem gezegd? En waarom? Ze kende hem niet eens, een wildvreemde jongen. Was ze dan zo dronken geweest? Ze schaamde zich plotseling, maar onwillekeurig keek ze toch naar de jongen bij het raam.
Hij zag haar niet, hij zat naar buiten te kijken, alsof hij iemand verwachtte. Opeens draaide hij zich om. Ze wendde snel haar blik af, maar hij had haar al gezien. Hij knipoogde en lachte breed. Ze keek onverschillig terug, zonder te reageren.
Rita zei: „Hij hoort hier helemaal niet. Weet je dat hij heel plat praat?"
„Nou nee, plat niet. Hij probeert netjes te praten, maar het lukt hem niet erg."
De jongen stond op en kwam naar haar toe. Vlak voor hun tafeltje bleef hij staan.
„Ha," zei hij, „daar hebben we het kleintje dat bijna gevallen was op het feest. Wat zeiden Pa en Ma wel, toen je thuis kwam?"

Ze antwoordde niet, maar keek hem boos aan. Waar bemoeide hij zich mee, wat gaf hem het recht, zo kleinerend en beschermend te doen?

„Ga weg," zei Rita. „We hebben je niet hier gevraagd."
Hij deed, of hij niets gehoord had, schoof een stoel bij en kwam naast haar zitten. Toen stak hij op zijn gemak een sigaret op en blies de rook over het tafeltje heen.
„Je moet maar brutaal zijn," zei Rita. „Hoe heet je eigenlijk?"
„Jan," zei hij. „Gewoon Jan."
„O, hij heet Jèn."
‚Nee niet Jèn, maar Jan." Hij zei het op een toon, die geen tegenspraak meer duldde, en niemand zei dan ook meer iets. De meisjes deden, of hij er niet was en gingen gewoon verder met hun gesprek:
„Waarom zien we Winnifred niet meer, de laatste tijd?"
„O, die heeft een paar hele rijke vrienden, die komt hier niet meer. Nu ja, vrienden, ik heb gehoord dat ze zich laat betalen."
„Betalen? Waarvoor?"
„Nou, dáárvoor natuurlijk. Het schijnt dat Oscar een paar rijke kerels kende, die het wel leuk vonden om eens met een piep-jong meisje naar bed te gaan. Toen heeft hij haar aan die kerels voorgesteld. Ze krijgt er geld voor, en kleren en zo. Ik snap niet dat haar ouders niets in de gaten gekregen hebben. Nou ja, die ziet ze niet zoveel, die zijn veel op reis en zo."

„Bah, wat walgelijk. Voor geld. En wat zijn het voor kerels?"
„Weet ik niet. Ze zullen wel getrouwd zijn en tegen de vijftig lopen. Dan worden ze meestal zo."
„Hoe zo?"
„Nou, dat ze op jonge meisjes verkikkerd worden..."
„Ik snap het niet," zei Wanda, „hoe je zoiets kunt doen. Ik zou het alleen maar kunnen doen als ik een beetje gek op iemand was; ik bedoel écht doen dan."
Rita haalde haar schouders op.
„Ach jo, moet je horen. Ik zou het ook niet doen, maar ik kan het me best voorstellen. Als je nu ergens een leuke sweater ziet en je hebt geen geld om het ding te kopen, en er komt dan iemand die je daarvoor geld wil geven, nou ja, ik kan me wel voorstellen dat sommige meisjes zoiets doen. Tussen haakjes, ik heb een fantastische sweater gezien..."
Dit waren de gesprekken, die ze altijd weer voerden: geklets over jongens, over andere meisjes, over kleren. Maar wat wilde ze dán? Ze wist het zelf niet, wat ze wilde. Iets anders in elk geval. Altijd iets anders. Het zal wel altijd zo blijven, dacht ze. Altijd wil je iets anders dan je hebt, zonder dat je zelf weet wat. Zo'n vaag verlangen naar iets onbestemds, iets dat je voortdurend rusteloos maakt, iets, dat je met geen mogelijkheid onder woorden kunt brengen.
De jongen stond op en liep naar de juke-box. Hij gooide er een munt in en zocht een plaat uit. Het was een soort rock'n roll muziek. Hij kwam niet meer terug, maar liep met zijn handen in zijn zakken naar zijn oude plaats bij het raam.

„Wat een smaak," zei Rita schamper. „En moet je zien hoe hij loopt, het lijkt wel een boer. Hé, kijk eens! Daar heb je Peter!"
Er ging een geweldige schok door haar heen, haar hart begon heftig te bonzen. Peter! Ze zag hem binnenkomen, gezond, donkerbruin verbrand, met een stralende glimlach om zijn lippen. Hij droeg een veelkleurig jack en een lichtblauwe spijkerbroek, aan zijn voeten had hij sandalen en felrode sokken. Hij groette eerst een paar anderen en kwam toen bij hen zitten. Hij streek Jessica even over haar haren en deelde sigaretten rond. De twee anderen overstelpten hem met vragen: „Hoe heb je het gehad? Waar ben je precies geweest? Wat ben je bruin geworden. Was het daar ook zulk mooi weer?"
Jessica vroeg niets. Ze luisterde alleen maar en ze keek naar hem, naar zijn vrolijke gezicht, zijn bruine, gespierde handen. Nee, verliefd was ze niet, beslist niet, maar... maar toch had ze naar hem verlangd. Niet alleen maar om met hem te kunnen praten over dat verschrikkelijke, maar ook naar hemzelf, naar zijn lichaam, zijn handen... En soms ook haatte ze hem. Want hij was de oorzaak van de ellende die ze de laatste tijd had doorgemaakt en van alles, wat haar misschien nog te wachten stond. Even was ze blij geweest, toen ze hem binnen zag komen. Maar nu voelde ze de haat weer opkomen, ze zou hem kunnen slaan... Hij zat daar zo vrolijk te praten en te lachen, hij bemoeide zich niet eens met haar. Ze moést het hem zeggen, zo gauw mogelijk. Dan zou hij wel minder vrolijk worden. Maar hoe? Ze slaagde er niet eens in,

zijn aandacht te trekken, hij praate maar, praatte maar, ze zag zijn blinkend witte tanden in zijn gezonde bruine gezicht... hij moest eens weten!
Opeens keek hij naar haar.
„Wat ben je stil, Jessica. Wat kijk je sip. Is er iets?"
Haar hart begon te bonzen. Nu moést ze het zeggen. Ze zag de twee anderen, die elkaar veelbetekenend aankeken. Ze opende haar mond, maar haar tong leek opeens zo dik, dat ze geen geluid kon voortbrengen. Eindelijk zei ze: „Ik moet je spreken, Peter."
De lach verdween van zijn gezicht.
„Spreken, waarom?"
„Dat vertel ik je straks wel. Kun je nu even meekomen?"
„Okay."
Ze stonden op, liepen langzaam naar de uitgang. De jongen bij het raam was verdwenen. Karel keek hen nieuwsgierig na, vanachter zijn toonbank, en ze voelde de blikken van de anderen. Zouden ze al iets weten, die anderen? Zouden Rita en Wanda over haar gekletst hebben, net zoals ze dat over iedereen deden? Wat zouden ze nu allemaal zeggen?
Ze liepen zwijgend naast elkaar door de stille, zonnige straat. Wat moest ze nu zeggen? Hoe moest ze beginnen? Peter zei ook niets. Zou hij het al vermoeden? Ze keek zijdelings naar hem. Hij had zijn lippen op elkaar geknepen, zijn gezicht had iets verbetens gekregen.
„Nou, vertel op," vroeg hij tenslotte. „Wat heb je op je hart?" Er was iets ongeduldigs in de toon waarop hij het zei, iets vijandigs bijna in de klank van zijn

stem. Het maakte het haar nog moeilijker, te praten, maar ze kón nu toch niet langer meer zwijgen. Ze waren al een heel eind van de Frites-kraam verwijderd. Het was hier druk. Mensen liepen langs en keken haar bevreemd aan. Was er al iets aan haar te zien? Nee, dat was niet mogelijk. Ze had zichzelf die morgen voor de spiegel bekeken. Er was absoluut niets te zien...

„Peter," zei ze eindelijk met een schorre stem. „Weet je nog, die middag toen ik bij je was?"

„Ja?"

„Toen, weet je... er is iets gebeurd. Iets heel ergs." Hij bleef staan. Zijn gezicht vertrok.

„Ik was er al bang voor toen je me zei dat je me wou spreken," zei hij. „Ik zag het aan je gezicht. Weet je zeker, dat het zo is?"

„Ja."

„Hoe lang is het al?"

„Al bijna vier weken, geloof ik."

Hij beet met zijn tanden op zijn lip. Toen legde hij een hand op haar schouder en zei:

„Kom, we gaan daar op dat terras zitten. Daar kunnen we rustiger praten dan hier op straat."

Het was er uit. Hij had zijn hand op haar schouder gelegd, alsof hij wilde zeggen: ik zal je wel helpen, we vinden wel een oplossing. En even voelde ze zich geweldig opgelucht.

Het zonlicht kwam getemperd door de bladeren van de bomen, die voor het terras stonden. De wind speelde met het gebloemde kleedje, dat op het ijzeren tafeltje lag, streek zacht langs haar benen, die ze over

elkaar geslagen had. Ze liet haar schoentje balanceren op de punt van haar tenen, tot het er af viel. Peter bukte zich en raapte het op, bleef er een tijdje mee in zijn hand zitten.
Ze keek voor zich uit, het hoofd iets naar beneden gebogen, haar lippen iets naar voren getuit, zoals altijd als ze over iets nadacht. Ze leek nu meer dan ooit op een schoolmeisje, dat haar les niet kent. Wat heb ik gedaan? dacht Peter. Hij kon het zich niet realiseren. Een kind. Ze was zelf nog een kind. En hijzelf... hij zag zich al als vader. Belachelijk idee, te dol om los te lopen. Hij was zelf... ja uiteindelijk was hij zelf nog nauwelijks meer dan een kind, in elk geval nog lang niet volwassen, dat zag hij nu heel duidelijk. Maar als dit waar was... dan was het een ramp! Ze zou natuurlijk hem verantwoordelijk stellen, hij had het kind gemaakt, dus hij zou er iets aan moeten doen, een oplossing vinden, op wat voor manier dan ook. Maar dat was onmogelijk. Dat wilde hij niet en dat kon hij niet. Verantwoordelijkheid voor zoiets! Hij was voor niets verantwoordelijk. Hij had nog nooit problemen gekend en hij wilde ze ook niet leren kennen. Ik ben jong, dacht hij, ik wil leven, vrolijk leven, prettig leven, ik wil niet voor onoplosbare problemen gesteld worden. Is het soms mijn schuld? Ze was er toch zelf bij? Trouwens, wie zegt dat ik het gedaan heb? Die vent, die kunstschilder die ze eerst had, kan het net zo goed op zijn geweten hebben. En wie weet wat ze nog meer gedaan heeft...
Hij vroeg: „Wat denk je nu te doen, Jessica?"
Ze keek hem aan met haar grote, vragende ogen.

„Ik weet het niet," zei ze zacht. „Ik heb geprobeerd of het wegging. Rita heeft me iets aangeraden, maar het heeft niet geholpen."
„Je ouders zullen wel zeggen, dat ik met je moet trouwen," zei hij bitter, „maar daar voel ik niets voor. Trouwens de mijne zouden het ook niet willen."
Ze was teleurgesteld. Wist hij niets beters te zeggen dan dat? Ze keek naar zijn gezicht. Het was hard geworden en veel ouder naar het scheen, of kwam dat, omdat hij zo gebruind was? Maar zijn mond, met de dunne op elkaar geklemde lippen, en die ogen, die haar steeds ontweken! En zijn vingers, die nerveus en ongeduldig op de rand van de tafel tikten. Ze wist opeens heel zeker dat hij niets maar dan ook niets voor haar zou doen. Wel, ze zou er ook niet om bedelen. Ze had ook haar trots.
„Trouwen?" zei ze verachtelijk. „Denk je soms dat ik dat zou willen? En zeker niet met jou. Trouwens mijn ouders weten niets, en die zullen ook nooit iets te weten komen. Ik ga mijn eigen weg, ik heb niemand nodig, jou ook niet."
Er was plotseling iets in haar veranderd, iets dat hem even bang maakte. Ze was geen klein, hulpeloos schoolmeisje meer, er was iets vastberadens over haar gekomen, iets hooghartigs ook. Het gaf hem een vernederend gevoel.
„Wat denk je dan te gaan doen?" vroeg hij.
„Dat zal ik wel zien. In elk geval ga ik weg. Misschien naar Parijs, of zo. Als daar het kind komt, hoeft niemand het te weten, niemand hier bedoel ik. En ik kan heus wel voor mezelf zorgen als het moet..."

Het laatste had ze heel zacht gezegd, en het klonk al veel minder zeker. ‚Als daar het kind komt,' had ze gezegd, zo heel gewoontjes, alsof het niets was. Maar nu begon ze zich pas te realiseren wat het betekende. Een kind... ze kreeg een kind. Een levend wezen waar ze voor moest zorgen, dat ze zou moeten voeden en grootbrengen, waarvoor ze verantwoordelijk was. Maar dat was absoluut onmogelijk! Dat kind, dat groeide nu al in haar, het zou steeds groter worden en op een gegeven moment zou het er zijn. Niet zomaar, nee, eerst kwam nog al dat afschuwelijke, wat daaraan vooraf ging, de pijn en al het andere wat er bij kwam. Ze zou het nooit kunnen doorstaan, het zou niet goed gaan, je hoorde weleens van moeders, die het niet haalden... en vooral zij, ze was immers nog veel te jong. Misschien was dat ook maar het beste. Dat kind, het kón niet komen, het was niet mogelijk. Ze beet zich op de lip, tot het bloed er bijna uitkwam. De angst was er weer, erger dan ooit. Het zou allemaal gebeuren, zonder dat ze er iets tegen kon doen, en ze zou er alleen voor staan, volkomen alleen. Er was niemand, die haar kon of wilde helpen, ook Peter niet. Het was een belachelijke illusie geweest dat ze ook maar een ogenblik geloofd had dat hij haar zou helpen. Het had geen enkele zin gehad, er met hem over te praten, ze had het nog beter niet kunnen doen. Ze kon het hem ook niet kwalijk nemen: wat zou hij kúnnen doen? Hij was nauwelijks ouder dan zij, zelfs morele steun zou hij haar niet kunnen geven, ook al wilde hij, en dan nog, wat had ze daar aan? Nee, ze zou het allemaal volkomen alleen moeten dragen, of

ze kon en wilde of niet. Het was, alsof je als heel klein kind een ontzaglijk grote steen moest tegenhouden, een steen die tien, honderd maal zo groot was als jezelf en die onafwendbaar op je af kwam rollen. Je kon er ook niet voor weglopen, je moest daar maar blijven staan en wachten tot die steen er was, en je armen uitspreiden en al je gewicht gebruiken om hem tegen te houden, maar je wist dat het niet zou helpen en dat de steen door zou rollen, over je heen, je helemaal zou verpletteren.
Ze nam haar glas, dronk een slok en zette het toen zo hard neer dat het in scherven sprong en de drank in alle richtingen spette. Als een stroom bloed liep het van het tafeltje en drupte op de houten vloer. Mensen keken even, een kelner kwam toelopen met een doek in zijn hand. Peter was bang. Hij durfde niet naar haar te kijken... als ze maar geen scènes gaat maken, dacht hij, als ze maar niet gaat huilen, de aandacht op ons gaat vestigen, het is zo al erg genoeg, met dat gebroken glas. De mensen kijken al... ben ik dan verantwoordelijk?
Ze huilde niet. Haar gezicht stond zo strak, dat haar huid pijn deed. Ze keek naar de kelner, die zich bukte en de scherven van de grond veegde. Scherven... dat is mijn leven, dacht ze. Ik heb nog nauwelijks geleefd en nu ligt het al in scherven. Ik had er niet veel van verwacht, maar toch nog iets anders dan dit. Dit is het ergste, het walgelijkste dat iemand overkomen kan. Waarom moet het juist mij overkomen?
„Peter," zei ze. „Trek je er maar niets van aan. Jij kunt er ook niets aan doen. Ik ben een stommeling

geweest, ik had beter moeten uitkijken wat ik deed. Je hoeft niet met me te trouwen of zo, je hoeft niets voor me te doen. Ik heb alleen geld nodig. Zoveel mogelijk geld, om naar Parijs te kunnen gaan en daar de eerste tijd te kunnen leven."
Geld! Daar heb je het al. Hij had ruim driehonderd gulden. Overgehouden van verkochte grammofoonplaten en opgespaard zakgeld. Maar dat kon hij haar niet geven. Dat was voor de snelbrommer, die hij nu al maanden lang op het oog had. Hij had zich vast voorgenomen dat ding na de vakantie te kopen: nog honderd gulden erbij en hij was er. Zo goed als nieuw, kleurig en glanzend. Wel niet zo fijn als een auto, maar tenminste toch iets! Nee, onmogelijk. Het was zielig voor haar, maar dat kon hij niet doen. Hij kon niet zomaar iets opzij zetten waar hij al die tijd vast op gerekend had. Dan moest ze maar een andere oplossing zoeken. Niet naar Parijs gaan, dat liep toch mis. Haar ouders zouden haar terug laten halen, of ze zou in verkeerde handen vallen, en dan waren die driehonderd gulden van hem zomaar zinloos weggegooid.
„Het spijt me," zei hij. „Ik heb geen geld." Hij nam zijn portemonnaie.
„Een tientje, dat is alles wat ik je kan geven. En daar moeten die consumpties nog af."
„Een tientje!" zei ze verachtelijk. Ze voelde zich opeens ontzettend beledigd. Ze dacht snel na, ze wist zeker dat hij geld had, of in elk geval aan geld kon komen: hij kreeg veel zakgeld, hij kon grammofoonplaten verkopen... en hij bood haar een tientje! Nee,

ze zou niet verder aandringen. Ze was genoeg beledigd. Ze zou zelf wel zien, dat ze een oplossing vond. Ze had hem niet meer nodig, nooit meer!
Wit van woede, met samengeknepen lippen, stond ze op en liep weg. Hij volgde haar aarzelend, legde bij de hoek van de straat zijn hand op haar schouder.
„Jessica, wat ga je doen? Loop niet zo weg. Ik heb, ik zal thuis eens kijken, misschien kan de oude heer... honderd, of tweehonderd..."
Ze rukte zich los. Even keek ze hem recht in het gezicht. Hij schrok van haar ogen.
„Ik heb niets van je nodig," zei ze vastbesloten.
Toen begon ze te hollen, zonder te weten waarheen. Ze holde, tot ze bij een brug kwam, waar ze hijgend van moeheid bleef staan. Overal waren mensen, mensen die naar haar keken, die schenen te vermoeden... Was er dan nergens een plekje, waar geen mensen waren, waar ze alleen kon zijn, al was het maar voor een uurtje?
Ze draaide zich om en boog zich over de brugleuning, zodat ze tenminste de mensen niet meer hoefde te zien. Ze zag alleen het groenige water, dat langzaam voorbij stroomde en waarin allerlei dingen meedreven en onder de brug verdween: een blad, een stuk papier, een bosje stro... Zo te kunnen drijven, dacht ze, zonder dat je zelf iets hoeft te doen, je alleen maar te laten drijven... Haar ogen brandden. Ze voelde een traan, maar ze kon niet huilen, hoe graag ze het ook wilde...

HOOFDSTUK XII

„Niet boos meer?" vroeg de jongen.
„Nee," zei ze, „maar je moet me geen kleintje meer noemen, daar heb ik een hekel aan."
Okay, zoals je wilt..."
Ze had hem ontmoet voor de deur van de Friteskraam, waar ze toch maar weer naar toe gegaan was. Peter kwam er niet meer, hij ontweek haar zo veel mogelijk. Hij kwam nergens meer, ook niet in de dancing waar ze hem voor het eerst ontmoet had. Alleen in de Bantam-bar kwam hij nog, want daar moest hij spelen, tenminste de weekends.
Ze had aan niemand iets over hun gesprek verteld, maar de meesten hadden wel begrepen, hoe het afgelopen was, en ze namen het hem kwalijk. Iedereen scheen het nu te weten. Zelfs Karel.
Die middag had hij haar bij zich geroepen. „Ik heb gehoord, dat je in moeilijkheden zit. Ik heb een adres voor je. Als je er maar met niemand over praat. Ik schrijf het niet voor je op, maar onthou het goed. Als je daarnaar toe gaat, kun je er van af geholpen worden. Niet zeggen dat je van mij komt. En zorg dat je geld hebt, het kost een paar honderd gulden."
Met een kort ‚dank je' was ze weggegaan. Ze begreep

niet, wat het kon zijn, maar ze had het adres goed in haar hoofd geprent. Ze zou het niet vergeten. Als dat werkelijk lukte, was Parijs niet meer nodig, ze moest er nog eens heel goed over nadenken. En juist, toen ze de deur uitging, was ze die jongen tegengekomen. Ze had hem boos willen negeren, maar hij had haar tegengehouden, en hij was zo innemend geweest, opeens. Ook dacht ze weer aan die hand, die grote sterke hand toen in haar rug, die haar vastgehouden had toen ze bijna achterover gevallen was.
Nu zat ze tegenover hem in een ijssalon, in een buurt waar ze nog haast nooit geweest was. Het was vreemd, hij boezemde haar vertrouwen in op de een of andere manier, meer dan wie ook. Hij was heel anders dan die andere jongens. Hij had een brutaal, grof gezicht, maar toch lag er een zekere goedheid in, vooral als hij lachte. Wat had hij een verbazend brede mond. Het was waar, hij sprak een beetje plat, een klein beetje maar, trouwens, maar het stoorde haar niet eens meer.
„Ik ben niet zo onderlegd als die vrienden van je," zei hij. „Wat wil je, ik heb geen rijke pa en ma. Een jaartje Mulo, dat is alles. Toen hebben ze me een jaar op een kantoor gestopt, maar daar werd ik gek. Kun je begrijpen! Dan zit ik nog liever op een fabriek. Doe ik ook wel, zo nu en dan, als het zo uitkomt. En van tijd tot tijd een handeltje. Als je maar wat geld hebt en een beetje lol kunt maken, daar komt het op aan. Beetje leuk dansen en zo, eens naar de bioscoop, wat? Per slot van rekening willen die lui daar bij jullie ook niet anders, laat je maar niks wijsmaken."
Ze keek hem verbaasd aan. Wat een grappige, grote

ogen had ze eigenlijk. Nou ja, ze moest maar direct weten wie ze voor zich had, hij deed zich niet anders of beter voor dan hij was, zoals die lui van die troep bij haar. Allemaal quatsch. Stelletje verwende rotjongetjes, die een beetje stoer wilden doen. Hoe kwam dat kind in die troep terecht? Ze was hooguit vijftien, een kind nog. Ze hoorde nog netjes bij haar ouders te zitten, en zondags aan het handje mee wandelen. Het was waar, in hun eigen ploegje zaten ook wel de nodige meisjes van veertien, vijftien en zestien jaar, maar die waren heel anders dan zij. Door de wol geverfd, harder, die konden tegen een stootje. Maar dit kind niet. Dat was een zielig geval, als die in verkeerde handen kwam ging ze er zo onderdoor. Als ze al niet naar de bliksem was op de een of andere manier. Wat had ze ook weer allemaal verteld, die avond toen ze zo dronken was?

Hij zei: „Je had hem behoorlijk om hè, op die fuif."

Ze knikte, een beetje beschaamd. Ja, die avond. Wat had ze hem in godsnaam allemaal verteld? Het was een afschuwelijk idee, dat hij misschien alles van haar wist, een wild-vreemde jongen. Ze vroeg:

„Heb ik veel onzin uitgekraamd, die avond?"

Hij haalde zijn schouders op. „Gaat nogal. Je kletste geloof ik iets over een kind, dat je moest krijgen, en de een of andere Peter..."

„Is het waar?" vroeg ze verschrikt. „Heb ik dat werkelijk gezegd?"

Hij knikte. Het was dus toch waar. Het feit, dat ze zo schrok, was wel het bewijs dat ze die avond geen onzin gekletst had, maar gewoon, zonder dat ze het

zelf wist, haar hart had uitgestort. Hoe was het mogelijk, zo'n kind nog! De jongen, die haar dat geflikt had, zou hij weleens in zijn vingers willen krijgen, de schoften! Hij vroeg:
„Wat ga je nu doen? Heb je al een oplossing?"
„Wat bedoel je?"
„Nou, voor dat kind natuurlijk."
Ze lachte geforceerd. „Ach, ik heb maar wat wartaal uitgeslagen, die avond."
„Nee, dat heb je niet," zei hij gedecideerd. „Ik heb donders goed gemerkt dat er iets mis was met jou."
Ze zweeg. Even voelde ze een geïrriteerdheid opkomen tegen hem. Wat had hij er mee te maken, waar bemoeide hij zich mee! Wilde hij soms de volwassene uit gaan hangen, en zogenaamde goede raad geven en zo? Maar er was iets in de klank van zijn stem, dat haar vertrouwen opwekte. Ze had opeens het gevoel, dat deze jongen, als hij het zou kunnen, de enige was die haar werkelijk zou helpen. Maar hoe zoú hij het kunnen? Trouwens, het was nu toch niet meer nodig, nu ze dat adres van Karel gekregen had. Want ze zou ernaar toe gaan, morgen al. Haar besluit stond vast. Het enige probleem was nu nog, aan geld te komen. Nee, morgen had ze nog geen geld, onmogelijk, daar moest ze eerst een oplossing voor zien te vinden. Misschien wist Karel iets.
De jongen zei: „Is dat die donkere jongen, die Peter waar je het over had?"
„Ja, waarom?"
„O, nergens om, ik wou het alleen maar even weten. Heeft hij je daarmee opgescheept?"

Ze knikte.
„Weet hij het?"
„Ja."
„En wat doet hij?"
Ze haalde haar schouders op.
„Niets. Wat zou hij moeten doen?"
Hij dacht: ik ben blij dat ik weet wie het is. Als ik die jongen in mijn vingers krijg! Maar waarom ook eigenlijk, wat gaat het je aan, waar bemoei je je mee. Laat ze in hun sop gaar koken. Alleen dat meisje, die grote, onschuldige ogen... Hij zou haar willen beschermen op de een of andere manier, iets voor haar willen doen. Vreemd, hij kende haar nauwelijks, maar vanaf het begin had hij dat gevoel gehad, van haar te willen beschermen. Niets meer, niet, wat hij met die andere meisjes deed. Alleen maar beschermen. Belachelijk eigenlijk. Misschien was ze niet eens van zijn bescherming gediend.

„En wat doe jij nu?" vroeg hij. „Je ouders weten zeker nog van niets, hè?"
„Nee, die weten nog niets. Maar ik weet...," ze bedacht zich opeens, Karel had gezegd dat ze er met niemand over mocht praten, ... „eh, misschien valt het wel mee, misschien kom ik er nog wel van af."
Hij fronste zijn wenkbrauwen.
„Bedoel je, dat je een of ander adres weet?"
Het was onmogelijk te liegen tegen die helder blauwe ogen. Ze knikte.
„Pas maar op," zei hij. „Ik heb wel eens gehoord dat het gevaarlijk is."

Gevaarlijk! Ze voelde zich wit worden. Weer kroop de angst in haar op, een andere angst nu...
Ze wilde hem vragen, of hij er meer van wist, maar ze kreeg er geen kans meer voor. De ijssalon was opeens vol jongens en meisjes, die allemaal om hem heen kwamen staan.
„Jan, ga mee, we gaan beginnen, het is bijna acht uur. Kom op, Jan, kunnen we lol hebben!!"
Ze trokken hem aan zijn schouders, maar hij weerde ze af.
„Geen tijd," zei hij. „Ben in gesprek."
Er ging een gejoel op. De meisjes gilden het hardst, drongen om hem heen, sloegen hem op de schouders: „Toe nou, Jan, laat je nou niet kennen. Of durf je soms niet? Kom nou, we gaan er met zijn allen naar toe, je kunt ons niet in de steek laten."
Hij begon te aarzelen. Het was waar, ze zouden denken dat hij niet durfde. En hij wilde het ook niet missen, dat opwindende spel, dat nu al een paar avonden duurde: het joelend optrekken met een hele ploeg, je sterk en machtig voelen, mensen, die voor je opzij stoven, die spanning en die opwinding, als de agenten er aan kwamen, ze net zo lang tarten, tot ze vlak bij je waren en dan proberen een goed heenkomen te zoeken, dát was leven. Dat had je nodig, na die saaie sleur van iedere dag, waarin nooit iets gebeurde... Zou hij dat nu voor dat kind, dat hij nauwelijks kende, in de steek moeten laten, en bovendien de bewondering van de andere meisjes verspelen?
„Okay," zei hij, „ik ga mee."
Hij stond op en boog zich over Jessica heen.

„Blijf hier," zei hij. „Wat wij nu gaan doen, daar heb jij niets mee nodig. Ik kom terug, of anders zie ik je morgen."
Hij ging weg, met de anderen. Ze aarzelde even. Wat zou ze doen? Doen wat hij gezegd had? Of toch achter hen aan gaan? Wat zouden ze van plan zijn?
Tenslotte won de nieuwsgierigheid het. Ze liep door de smalle winkelstraat, in de richting waarheen ze verdwenen waren. In de verte hoorde ze al het gejoel en geschreeuw, dat steeds duidelijker werd. Toen stond ze voor een muur van mensen, waar ze onmogelijk doorheen kon komen. Het grote plein scheen vol mensen te zijn. Soms kwam er beweging in de muur, dan werd ze naar achteren gedrongen en bijna onder de voet gelopen, want achter haar stonden ook al mensen, die reikhalzend keken naar wat er te zien was. Ze werd bang. Was ze er maar niet heengegaan. Hoe kwam ze hier ooit weer uit? Opeens realiseerde ze zich, dat dit nu de nozemrelletjes waren, waar de kranten iedere dag weer over schreven. Zou die jongen dáár nu aan meedoen? Hoe was het mogelijk dat ze zo iemand kende. Wat minderwaardig! En hij leek zo...
Het gejoel werd sterker. De mensenmuur drong naar achteren, iemand trapte op haar tenen, ze struikelde bijna, zag niets dan ruggen voor zich. Mensen begonnen in paniek te hollen, ze hoorde het geknetter van motoren. Haar hart begon hevig te bonzen. Ze moést hier weg. Toen dacht ze weer aan de jongen. Stel je voor, dat hij eens gewond raakte!
Ze werd steeds verder naar achteren gedrongen. Op-

eens kon ze niet verder, ze stond met haar rug tegen een winkel aan. Als de mensen nog verder zouden dringen, zou ze plat gedrukt worden of door de ruit gaan. Gelukkig zag ze ergens een gaatje in de mensenmassa. Ze wrong zich erdoor, wist de straat te bereiken en een vluchtheuvel, waar rijen trams achter elkaar stonden. De mensenmassa begon weer op te dringen. Snel wipte ze een treeplank op en vluchtte een tram binnen. Toen pas zag ze de agenten, die zwaaiden met hun sabels...

De moeder zette de balkondeuren zo ver mogelijk open, maar er kwam geen zuchtje wind naar binnen. De hitte bleef, broeierig en drukkend, in de kamer hangen. Ze zuchtte. Kwam er dan nooit een eind aan deze zomer? Ze kon toch al zo slecht tegen de warmte. En altijd was ze maar alleen in dat broeierig-warme huis. Haar man was op kantoor, kwam pas tegen zes uur thuis en dook dan onmiddellijk in de krant. Ze kreeg nauwelijks een woord uit hem. Monica was met vakantie gegaan met haar vriend de student. Ze had er eerst wel bezwaren tegen gehad, maar uiteindelijk moest ze het wel toestaan. En Jetje, waar die altijd uithing was haar een raadsel. 's Morgens bleef ze tot bij twaalven in haar bed liggen, dan kwam ze wat eten en verdween, zonder ooit te zeggen waarheen. En ze kwam thuis, wanneer ze maar wilde. Ze zei er maar niets meer van, het had toch geen uitwerking, en ze was zo moe geworden van alles, ze kon geen scènes meer verdragen.
Die keer, toen ze zo laat thuisgekomen was, was er

even een kleine hoop geweest, dat ze toenadering tot haar zou zoeken. Maar die kans was vervlogen en nooit weer teruggekomen. Ze was nu verder van haar verwijderd dan ooit.
En er was iets met haar. Ze wist het zeker, dat er iets was. Dikwijls was ze van plan geweest, om het eindelijk eens ronduit te vragen, maar het koele, afwijzende, dat de laatste tijd op haar gezicht lag, had haar ervan weerhouden. Ze durfde niet. Ze durfde vooral niet, omdat ze bang was de waarheid te horen. Soms had ze weleens, zijdelings, een voorzichtig vraagje gesteld, maar het enige antwoord was een kribbig ‚O nee, er is niets. Dat is allemaal in orde' geweest. Merkwaardig was ook dat ze de laatste tijd soms zelf haar kleren waste, maar op haar vraag, waarom ze dat deed, had ze alleen maar snauwerig gezegd: „Nou, wees blij dat ik het doe."
Nee, het kon niet mogelijk zijn. Telkens weer probeerde ze, haar angst weg te redeneren, maar die angst was er altijd, op ieder uur van de dag. Ze lag er 's nachts van wakker en, als ze dan al even insliep, de volgende morgen was het er weer, zodra ze wakker werd. Onder haar werk dacht ze eraan, als ze boodschappen ging doen, als ze naar de televisie keek en zelfs als ze een boek las, kon ze geen ogenblik haar aandacht erbij houden: als ze drie, vier regels gelezen had, was het er weer. Kon ze er maar met iemand over praten. Maar aan haar man had ze niets. En ze kwam haast nergens meer. Ze had het gevoel, dat al haar vriendinnen en kennissen al wisten, dat het niet goed ging met Jetje, en ze keken er haar op aan.

Maar eens moest er toch een eind aan komen? dacht ze. Het kon toch niet eeuwig zo blijven voortduren? Ze zou er nog gek van worden...
Toen zag ze de buren aan de overkant, die op hun balkon zaten en helemaal naar binnen konden kijken. Ze praatten over iets; leek het maar zo, of wezen ze naar haar? Wisten ze het soms ook al?
Ze stond op en sloot de balkondeuren weer. Het hielp toch niets...

HOOFDSTUK XIII

De jongen zat op de rand van zijn bed en rookte de ene sigaret na de andere. Het liet hem niet los. Steeds weer zag hij het gezicht van dat meisje voor zich, zo kinderlijk nog, zo teer en hulpeloos. En zo onschuldig ook, ondanks alles wat ze al meegemaakt had. En dan maakte zich een wilde woede van hem meester, want dan zag hij ook die kerel weer voor zich met zijn lachende arrogante, gebruinde kop. Hij kende het soort. Een rijke pa en ma, geen zorgen, altijd verwend, deden maar waar ze zin in hadden, en als ze dan zo'n meisje in moeilijkheden brachten, nu ja, dan had dat kind pech gehad. Zij konden er verder ook niets aan doen. Hij balde zijn vuisten. Zijn hele, toch al zo sterk ontwikkelde, rechtvaardigheidsgevoel kwam ertegen in opstand: straks zat dat meisje helemaal in de vernieling, en de vent die er de schuld van was, kon vrolijk verder leven, alsof er niets gebeurd was.
Hij had een hekel aan de politie, maar hier zou de politie tenminste goed werk kunnen doen. Ze konden beter zo'n rot-kereltje opsluiten en flink afstraffen, dan een stelletje jongens met de sabel achterna zitten, die alleen maar zin hadden een beetje herrie te schoppen, omdat ze zich verveelden. Bah, wat een vuilakken

waren het toch. Hij was zelf ook geen heilig boontje, maar hij keek er tenminste wel voor uit dat hij geen ongelukken maakte, en zeker niet bij zo'n onschuldig kind. En áls hij ooit een ongelukje maakte, nou, dan moest maar gebeuren wat gebeuren moest: dan kon ze op hem rekenen. Hij was geen lafaard, zoals die Peter. Kon hij hem maar eens op de een of andere manier te pakken krijgen, dan zou hij hem wel een lesje geven, dat hij niet gauw zou vergeten.
Maar waar bemoeide hij zich eigenlijk mee? Wat maakte hij zich toch sappel om zo'n rijkeluiskind, dat hij ternauwernood kende. Alleen omdat ze een aardig smoeltje had. Wat was er toch met hem? Zo'n kind was toch niets voor hem, en hij kon meisjes genoeg krijgen uit zijn eigen kringen, leuke kinderen ook, kinderen waar je lol mee kon hebben. Niet van die trieste figuren zoals ze in de Friteskraam komen, die er bij lopen alsof ze de ellende van de hele wereld moeten dragen. Waarom bemoeide hij zich met dat kind, waarom maakte hij er zich zo druk over. Laat ze hun eigen vuile zaakjes opknappen. Als het erop aan komt zorgen pa en ma toch wel voor alles, want die hebben centen. Zo'n kind komt discreet ter wereld, zonder dat iemand het merkt, ergens in Zwitserland of zo, daar sturen ze hun dochtertje dan heen. „Ja, we hebben haar een tijdje op een uitstekend pensionaat gedaan, dat is zo goed voor haar Frans," zeggen ze dan. En als dan alles achter de rug was, kwam ze weer terug, en was er niets gebeurd. Het kind gaven ze weg, of zoiets. Misschien verkochten ze het wel. Nee, dat kwam allemaal best in orde. En als het niet in

orde kwam, wat dan nog? Er gingen zoveel meisjes naar de bliksem, een meer of een minder, wat maakte dat uit? Op een gegeven moment willen ze zich meestal nog van kant maken ook, maar dat doen ze toch nooit, en áls ze het doen, wat dan nog? Er zijn er zoveel.
En toch liet het hem niet los. Hoe hij ook redeneerde, hij maakte zich er wél druk om. Hij stond op, schopte woedend een krukje omver. Beneden riep iemand: „Hé, Jén, maak niet zo'n herrie!" Bah, dat rot-hok, dat was nou een kamer. Je kon je er nauwelijks in bewegen. En als je ging staan moest je nog oppassen dat je je hoofd niet stootte tegen het schuine dak. Eén klein pest-raampje, waar je niet eens doorheen kon kijken en dat maar op een kiertje open kon, en dat met die hitte. Lelijke houten muren, hij had er maar wat foto's opgeprikt, van Pat Boone en zo, dan leek het tenminste nog wat. Dan nog een kapotte stoel en een krukje, en dat krakende rot-bed, dat was alles. En toch was hij er blij mee geweest, een half jaar geleden, toen hij het kreeg omdat zijn oudste broer ging trouwen. Het was tenminste beter dan met drie andere lawaaischoppers in een kamer te moeten slapen. Nu had hij iets van zichzelf. Ja, iets van zichzelf, hij had er nogal wat aan. Het leek wel een cel. Wat kon je nu met zo'n hok. Op je bed liggen, meer niet. Was het een wonder dat hij altijd op straat was?
Dat vervloekte kind, telkens kwam ze weer in zijn gedachten terug. Bah, rot-wereld...

Jessica stond op de stoep, met haar vinger vlak bij het

belknopje, maar ze drukte niet. Ze rilde in haar dunne zomerjurk, ondanks de warmte. Hier stond ze nu, eindelijk, met het geld in haar bezwete linkerhand geklemd: vier briefjes van vijfentwintig, zeven van tien en nog een heleboel rijksdaalders: iets meer dan tweehonderd gulden. Eerst had ze haar fiets verkocht; ze had er veel minder voor gekregen dan ze gedacht had; het was zo'n dure fiets geweest, en ze had er maar vijfenzeventig gulden voor gekregen. Het ging nog moeilijk ook. Overal waar ze kwam, had ze eerst de papieren moeten laten zien, en bewijsjes van toestemming van haar ouders en zo, en die had ze natuurlijk niet. Een mannetje, dat bijzonder wantrouwig was, had nog bijna de politie opgebeld. Toen durfde ze haast nergens meer binnen te gaan, maar eindelijk had ze dan toch succes gehad: iemand die helemaal niets vroeg.

De rest van het geld had ze die morgen uit het busje van haar moeder genomen. Ze zou het wel merken op de een of andere dag, maar nu ja, dat was altijd nog minder erg dan dit. Als het nu maar genoeg was, als dat mens nu maar niet zei dat ze driehonderd wilde hebben, of zoiets.

Kom, ze moest nu bellen, ze kon hier niet almaar blijven staan, dat liep in de gaten. Even aarzelde ze nog ... die jongen had gezegd dat het gevaarlijk was. Ze was bang, ze was heel bang opeens. Maar het moést. Beter gevaar te lopen dan het kind laten komen...

Ze drukte op de bel. Haar hart bonsde verschrikkelijk, terwijl ze wachtte. Eindelijk werd de deur opengetrokken. Ze liep een kale houten trap op, tot de

derde verdieping. Bovenaan de trap stond een dikke, slonzige vrouw van een jaar of vijftig, met een wit schort voor. De vrouw keek haar wantrouwig aan.
„Wat moet je?" vroeg ze.
Het klonk weinig bemoedigend.
Ze bleef op de bovenste trede staan en zei zacht: „Ik eh..., ik..."
„Ja, ik begrijp het al," zei de vrouw ongeduldig. „Weer eens niet uitgekeken, hè. Dat doet maar raak, en tante Dora moet maar weer zorgen dat het in orde komt. Hoe oud ben je eigenlijk? Dat begint al vroeg tegenwoordig, tsjonge, jonge, ze beginnen hoe langer hoe vroeger, het is gewoon een schandaal. In mijn tijd gingen zulke meisjes als jij al om negen uur 's avonds naar bed, inplaats van op straat rond te zwalken. Wie heeft je gestuurd?"
„Niemand," zei ze bedeesd.
„Niemand," zei de vrouw met schelle stem. „Ja, ja, nou ja, kom maar binnen."
Ze volgde de vrouw over het donkere portaal naar een kamer, die vol lelijke ouderwetse meubelen stond. Het was er rommelig en vies, door de kleine ramen kwam maar een gedempt licht naar binnen, want ze zagen op een grauwe binnenplaats uit, waar nooit zonlicht kwam. Het rook muf in de kamer. De angst greep haar naar de keel. Wat zou dat mens gaan doen? Zou het veel pijn doen?
De vrouw, die haar niet eens liet zitten, vroeg: „Hoe ver is het al?"
„Bijna drie maanden, geloof ik."
Ze bromde wat. „Heb je geld?"

„Ja." Ze opende haar hand, de vrouw nam het geld eruit en telde de verfrommelde briefjes nauwkeurig of drie maal.
„Dat is niet genoeg," zei ze eindelijk. „Twee honderddertig. Ik moet driehonderd hebben, het wordt me veel te gevaarlijk de laatste tijd. Geef me er nog zeven tienen bij."
Ze schrok. Niet genoeg! Ze was er al bang voor geweest. Wat nu? Hoe moest ze aan nog meer geld komen?
„Ik heb niet meer," zei ze zacht.
„Héb je niet meer?" De vrouw bekeek haar keurend van het hoofd tot de voeten. „Nou, zorg dan maar dat je het krijgt, anders help ik je niet. Ik kan je trouwens nu toch niet helpen. Kom over drie dagen maar terug, zaterdagmiddag om 3 uur. Dit geld hou ik alvast. En denk erom..." ze hief waarschuwend haar knobbelige wijsvinger, die ze vlak voor haar gezicht bracht,
„denk erom, dat je tegen niemand ook maar één woord zegt. Als je praat ga je de gevangenis in, heb je dat goed begrepen?"
„Je mevrouw," stamelde ze bang.
„En nu opgemarcheerd, ik heb meer te doen!"
De vrouw deed de deur voor haar open. Zonder iets te zeggen liep ze langs haar heen, naar de trap. Ze was blij, toen ze weer buiten stond. Blij ook, dat het nog niet gebeurd was, dat het weer even was uitgesteld. Maar hoe dan ook, het moest toch gebeuren. En hoe kwam ze aan het nodige geld? En die vrouw, was ze wel te vertrouwen? Ze had al haar geld gehouden. Als ze over drie dagen terugkwam en net deed,

alsof ze niets gehad had, of zich gewoon niet thuis hield, kon ze er niets tegen doen, ze zou niet eens naar de politie kunnen gaan...

Geld, geld... hoe kwam ze nu aan geld! Het busje van haar moeder was leeg; trouwens, ze durfde niet eens naar huis, misschien hadden ze het al ontdekt. Ze had ook niets meer, om te verkopen. Ja, haar horloge, maar wat zou dat opbrengen? Misschien een paar tientjes. En Peter? Nee, voor geen geld ging ze weer naar Peter. Ze wilde hem nóóit meer zien, hij had haar te diep beledigd. Hém geld vragen? Dan nog liever... ze dacht aan het gesprek van Rita en Wanda, over dat meisje dat voor geld... Nee, dat niet, dat ook niet. Maar wat dan? Ze kon nog teruggaan naar die vrouw, het geld terugvragen en daarmee naar Parijs gaan, misschien was dat toch maar beter. Het kind dan maar laten komen, maar zien hoe het allemaal liep? Maar als ze daaraan dacht dan... nee, onmogelijk, onmogelijk!
En die jongen. Misschien zou die haar kunnen helpen. Maar nee, hij zag er niet naar uit dat hij veel geld had, al had hij dan een mooie glimmende bromfiets. Hoe zou het met hem afgelopen zijn, die avond? Ze had de volgende morgen direct de kranten nagekeken, maar er stond niets bijzonders over in, een paar regeltjes maar. Geen gewonden dus blijkbaar, alleen een paar jongens, die een paar uur door de politie waren vastgehouden. Zou hij daarbij geweest zijn? Wat een vreemde jongen was het eigenlijk. Op de een of andere manier vond ze hem sympathiek. Hij deed wel be-

schermend en zo, maar het was niet irriterend, zoals bij de meeste volwassenen.
Opeens schoot haar een naam te binnen: mijnheer Klopman, de geschiedenisleraar. Merkwaardig, dat ze daar zo plotseling aan dacht! Hij was de enige op school, die ze sympathiek gevonden had, zonder dat ze zelf wist waarom. Het waren ook de enige lessen, waar ze een beetje haar best voor deed. Hij gaf het ook op een prettige manier. Ja, mijnheer Klopman, de enige volwassene in wie ze vertrouwen zou kunnen hebben. Zou die haar niet kunnen helpen? Maar zou dat niet te gek zijn, als ze zo maar bij hem binnen kwam vallen en om geld vroeg? Bovendien, hij zou wel met vakantie zijn. Nee, het was te gek, dat kon ze niet doen. Maar toch, het was de enige mogelijkheid, ze kon het toch tenminste probéren. Ze bleef staan en dacht na. Toen realiseerde ze zich, dat ze op het trottoir van een drukke winkelstraat stond. Mensen liepen langs, botsten tegen haar op, vloekten. Ze stond in de weg. Ze deed een paar passen opzij, ging voor een etalage staan, en deed alsof ze keek, maar in werkelijkheid zag ze niets. Er kwam een waas voor haar ogen. De misselijkheid kwam weer op, en de duizeligheid, sterker dan ooit tevoren. Ze leunde even tegen de pui aan, streek met haar hand over haar voorhoofd, knipperde met haar ogen en haalde diep adem. Het waas trok weg, ze zag de mensen weer: vrouwen met boodschappentassen, moeders met kinderen, toeristen met fototoestellen, haastige mannen met actetassen... Ze draaide zich om en zag de etalage waarvoor ze gestaan had: het was een winkel met baby-

artikelen. Ze moest er onwillekeurig om lachen, het noodlot kon toch weleens grappig zijn...
Toen liep ze snel door tot ze een telefooncel vond. Ze nam het boek en zocht naar het adres van mijnheer Klopman.

Tegen alle verwachting in was hij toch thuis. Hij was verbaasd haar te zien, blij verrast ook wel.
„Kom ik niet ongelegen?" vroeg ze, toen hij haar binnen had gelaten in de kamer, die met moderne, lichte meubelen gemeubileerd was.
„Nee, natuurlijk niet. Ik ben altijd blij eens een van mijn leerlingen te zien. Of oud-leerlingen dan eigenlijk in jouw geval. Je bent toen zo plotseling weggebleven. Beviel het je niet meer op school?"
„Nee, niet zo erg," zei ze aarzelend. Ze werd rood en schaamde zich een beetje.
„Nou ja, ik kan me dat voorstellen. Bij mij deed je behoorlijk je best, maar de andere vakken, dat lag je niet zo erg, hè? Die latijnse syntaxis bijvoorbeeld, en die wiskunde, ik kan me best voorstellen dat je hoofd daar niet naar staat als je nog zo jong bent."
Hij stond op en schonk heel huiselijk een kopje thee voor haar in.
„Ik hoop dat het goed is, mijn vrouw is er niet," zei hij verontschuldigend.
Ze zei: „Ik was bang, dat u met vakantie was."
Hij lachte. „Nee, ik heb het er al opzitten. Vier weekjes naar Griekenland geweest. Heerlijk."
Hij wreef in zijn handen en stak een pijp op. Ze voelde

zich onmiddellijk op haar gemak gesteld. Hij deed zo gewoon, zo simpel, hij praatte met haar alsof hij met een goede vriend praatte, en niet met een kind dat nooit wilde leren. En hij zag er zo sympathiek uit, met die vriendelijke ronde kop van hem, dat al bijna kale hoofd met alleen een heleboel grijzende krulhaartjes aan de slapen, en die pijp, waar hij zo gezellig aan zat te puffen, en dat versleten, geruite huisjasje. Aan zijn voeten lag een zwarte hond, die hij zo nu en dan over de kop streelde. Het dier had eerst even aan haar schoenen gesnuffeld, was toen weer bij hem gaan liggen. Wat was het hier prettig! Alles was hier zo sympathiek, zo rustgevend, zelfs de meubelen en de paar moderne schilderijen aan de wand, en de lange rijen boeken in de hoge, brede kast. Ze had zich in lange tijd niet zo op haar gemak gevoeld. Kon ze hier maar altijd blijven! Wat jammer, dat ze die ellendige vraag te stellen had, dat zou alles weer bederven.

„En vertel eens," zei hij. „Wat voert je hierheen? Of kwam je zomaar, om eens gezellig te babbelen?"

Ze antwoordde niet direct. Ze wreef zenuwachtig haar voeten over elkaar, beet op haar lippen, liet haar ogen door de kamer zwerven.

„Vertel het maar gerust," zei hij. „Ik zie wel dat er iets is. Vraag maar, het geeft niet, wat het ook is. Als ik je ergens mee kan helpen zal ik het niet nalaten."

Nu moest ze het wel zeggen.

„Ik eh... ik heb een heel vervelend iets te vragen." Ze durfde hem niet aan te kijken, richtte haar ogen strak op de blauw-grijze vloerbedekking. Ze hoorde het pruttelen van zijn pijp, het geschuifel van de hond, die

een andere houding zocht. Hij wachtte geduldig, zonder haar nog verder aan te sporen.
„Ik heb geld nodig," zei ze snel.
„Geld? Zorgen je ouders dan niet meer voor je? Ja toch?"
„Jawel, dat wel, maar... Ziet u, ik..."
„Nu ja, die verklaringen komen later wel. Maar hoeveel zou je dan wel nodig hebben?"
„Zeventig gulden," zei ze nauwelijks hoorbaar. „Maar ik geef het u terug," voegde ze er snel aan toe. „Het is een lening. Ik zal er voor gaan werken, om het u zo gauw mogelijk terug te geven."
Hij klakte met zijn tong. „Zeventig gulden," zei hij. „Dat is me nogal iets. Waarvoor kan een meisje zo'n groot bedrag wel opeens nodig hebben? Een mooie jurk, die je ouders niet voor je willen kopen? Nee, dat is het niet, wel? Maar kun je er niet beter voor sparen? Ik wil het je met plezier lenen, maar het lijkt me niet prettig, je zo in de schuld te steken. En het is toch ook niet goed als je ouders er niet van weten."
„Ja, ziet u, ik zou er wel voor willen sparen, maar de moeilijkheid is, dat ik het direct nodig heb."
„Aha. En kun je me niet vertellen, waarvoor?" Ze schudde haar hoofd.
„Nee mijnheer. Het spijt me ontzettend, maar ik kan het u onmogelijk vertellen. Onmógelijk."
Hij dacht na, zwaar aan zijn pijp trekkend.
„Nu ja, als je het niet kunt vertellen, dan is er ook niets aan te doen. Ik wil je niet dwingen. Ik begrijp al, dat je op de een of andere manier in moeilijkheden gekomen bent. All right, ik zal je helpen. Ik vraag me af

of het wel verantwoord is, en of ik je er misschien niet verder mee de put in help, maar ik zal het doen. Ik ben de kwaadste niet."
Hij stond op en liep naar zijn bureau. Ze voelde zich verschrikkelijk opgelucht. Het was gelukt! Hij deed het. Ze had nooit gedacht, dat hij haar zou helpen. Hij was een... een schat!
Hij kwam bij haar staan en telde zeven briefjes van tien voor haar uit.
„Voilà," zei hij. „Ik hoop dat je ermee geholpen bent. Betaal het me terug als je kunt, niet eerder. Desnoods met een paar gulden per week, dat geeft niet. En als je het niet kunt, zal ik er echt niet boos om zijn. Je moet je vooral niet verder in de moeilijkheden steken om dit terug te kunnen betalen. En, om het even of je geld voor me hebt of niet, kom nog eens aan." Hij zei het laatste heel nadrukkelijk.
Ze stond ook op, nam het geld aan en stopte het met een nerveus gebaar in haar tasje. Met een schorre stem bedankte ze hem, en volgde hem naar de deur...

HOOFDSTUK XVI

Nee, het had hem nog altijd niet met rust gelaten. Hij had net zo lang gezocht en gezocht, tot hij er achter was gekomen dat Peter iedere zaterdag- en zondagavond in de Bantam-bar speelde. Daar zou hij hem weten te vinden.
Het meisje had hij niet meer teruggezien, maar ze was niet uit zijn gedachten geweken. Nog altijd zag hij haar gezichtje voor zich, en in zijn verbeelding werd het hoe langer hoe mooier en liever. Die zachte trekken, met die lange, goud-blonde haren die haar gezicht omlijstten, die grote, altijd vragende ogen, die soms zo droevig konden kijken, dat grappige kleine mondje met die zachte lippen... hij werd helemaal week als hij eraan dacht, en onmiddellijk daarna welde dan de woede weer in hem op, want dan zag hij die kerel weer voor zich met zijn brutale lachende smoel, en zijn handen, die dat tengere figuurtje misbruikt hadden. Het leek waarachtig wel, of hij ook nog jaloers was!
Die avond sprak hij met zijn vrienden af:
„Ik moet iemand op zijn smoel geven, jongens. Eentje van die rijkeluistroep uit de Friteskraam. Jullie gaan mee. Hij speelt in de Bantam-bar. Jullie hoeven niets

te doen. Alleen maar kijken dat hij er niet vandoor gaat, en dat de anderen hem niet komen helpen. Verder knap ik het wel alleen op. Ik kan wel tien van zulke knaapjes aan."
Ze waren er allemaal voor. Desnoods zouden ze de hele Frites-kraam afbreken, en de Bantam-bar erbij. Ze spuugden erop, op die rot-jochies, die zich ook nozems durfden noemen. De meisjes wilden ook mee, maar Jan zei: „Nee, geen meisjes erbij. Deze keer knappen we het onder elkaar op."
Iemand vroeg: „Wat heeft die vent eigenlijk uitgehaald, dat je hem op zijn smoel wilt geven?"
„O, niets," bromde hij. „Hij heeft een rotstreek uitgehaald met een meisje van vijftien jaar, dat ik ken. Ze moet een kind van hem krijgen en hij wil er niet voor opdraaien. Dat is alles..."

„Denk erom," had de vrouw gezegd. „Je moet direct gaan liggen. Je zult wel een paar dagen op bed moeten blijven. En je weet het: mondje dicht, anders ga je de gevangenis in."
Wankelend liep ze de trap af. Het was ontzettend geweest. De oude, bultige divan waar ze op had moeten liggen, de vrouw, met haar altijd groezelige handen, hoe goed ze ze ook waste. Dat gezicht boven haar, met die slierten vuil-grijs haar, die stekende ogen en die mond met de bruine, afgebrokkelde tanden, waar voortdurend een walgelijke geur uit kwam, die haar misselijk maakte. De andere geuren, van zeep, carbol en ether en wie weet wat nog meer, het geel-witte plafond vol bruine vlekken en barsten, die als grillige

aderen er doorheen liepen, en toen opeens dat afschuwelijke gevoel. Ze had haar nagels diep in het vlees van haar handen gezet, om maar niet van haar stokje te vallen...

Nu stond ze op straat, en ze had moeite, zich staande te houden. Haar benen trilden, het koude zweet liep langs haar gezicht. Wat nu? Waar moest ze nu heen? Ze bedacht opeens, dat ze onmogelijk naar huis kon. Als ze thuis op bed ging liggen, zouden ze er een dokter bij roepen en dan zou toch nog alles uitkomen. Maar wat dan? Ze dacht koortsachtig na. Er was niemand, waar ze heen kon. Niemand, behalve misschien meneer Klopman. Hij had haar al met geld geholpen, zou hij haar nu ook nog in huis willen opnemen? Bovendien zou hij dan ook alles te weten komen en het misschien aan haar ouders vertellen. Maar er was geen andere mogelijkheid...

Ze begon te lopen, voorzichtig, voetje voor voetje. Als het maar niet zo verschrikkelijk warm was, er was geen schaduwplekje te bekennen in de hele straat. Waar ging ze eigenlijk heen? Zou ze nog een tramhalte kunnen bereiken, en de kracht hebben, in de tram te stappen? En als ze eens lang moest wachten? De mensen merkten het al, dat er iets met haar was, ze keken haar na. Ze moest proberen, gewoon te lopen, maar ze voelde zich hoe langer hoe slapper worden. Er kwam een waas voor haar ogen, het leek of de huizen op en neer dansten. Een ontzettende angst greep haar aan. Als het eens mis gegaan was! Als ze nu eens viel, en zou sterven, zomaar op straat, als een hond... Nee, ze moést volhouden, als ze maar eenmaal

het huis van mijnheer Klopman bereikt had, dan zou alles verder goed gaan. Maar waar was toch die tramhalte? Ze wist opeens helemaal niet meer waar ze was. Vaag zag ze de gracht, plekken zon en schaduw op de straatstenen, nog altijd geen tramhalte, een pleintje waar auto's geparkeerd stonden. Taxi's! Ze strompelde erheen, opende het portier van een auto en liet zich op de achterbank vallen. Met moeite bracht ze het adres er uit.
De chauffeur draaide zich om. Het was een oude man met een bril op.
„Ziek?" vroeg hij. „Misschien beter naar het ziekenhuis rijden?"
„Nee, nee. Toe, rijdt u snel, alstublieft!"
Ze leunde achterover in de kussens. Wat duurde het lang. Telkens weer stopten ze, en dat wachten duurde dan zo eindeloos. Ze sloot haar ogen, misschien ging het dan vlugger.
De wagen hield weer stil. De chauffeur draaide zich om.
„We zijn er."
Ze opende verschrikt haar ogen, zocht in haar beursje, of ze nog wat geld had. Het was gelukkig net genoeg. Voorzichtig stapte ze uit en liep naar de deur. De taxi-chauffeur keek haar na, aarzelde of hij haar nog te hulp zou komen. Hij stapte pas weer in zijn auto, toen ze gebeld had en de deur openging.
Ze viel bijna tegen mijnheer Klopman aan, die verschrikt uitriep:
„Maar Jessica, wat is er aan de hand? Je ziet er uit als een geest! Vrouw, kom eens gauw!"

De vrouw – jong nog, ze had zwart haar, zag ze in een flits, – kwam snel de gang in lopen. Beiden ondersteunden ze haar en brachten haar naar de kamer, waar ze haar in een gemakkelijke stoel lieten zitten. „Heb je een ongeluk gehad?" vroeg hij weer. „Nee, ik zie toch geen bloed. Stil nu maar, vertel het nu maar rustig."
„Ik moet naar bed," zei ze moeilijk, „ik kan niet naar huis. Hier slapen..."
De vrouw keek haar ongerust aan.
„Nee," zei ze, „dat kind kan niet meer naar huis. Ik zal gauw een bed voor haar klaarmaken in de logeerkamer. Bel jij intussen een dokter en waarschuw haar ouders."
Ze liep bedrijvig de kamer uit, mijnheer Klopman ging naar de telefoon, maar Jessica riep uit al haar macht:
„Nee, nee! Geen dokter. En niet mijn ouders waarschuwen!"
Hij draaide zich om, trok zijn wenkbrauwen op en vroeg:
„Waarom niet?"
„Omdat... ik zal het u straks wel vertellen."
Toen verkrampte plotseling haar gezicht en ze moest op haar lippen bijten om geen schreeuw te geven. De pijnen waren gekomen...

De vrouw kwam terug. Vaag hoorde ze mijnheer Klopman zeggen: „Ze heeft pijn. Misschien acute blindedarm. Maar ze wil niet dat ik de dokter bel, en haar ouders ook niet. Ik begrijp niet..."

De vrouw kwam bij haar staan en keek haar onderzoekend in de ogen. Toen zei ze langzaam:
„Ik ben bang dat ik het wel begrijp..."

Het was nu bijna donker. De jongens startten hun bromfietsen. Met zijn zessen waren ze. Het geluid van de motoren sloeg zwaar en dreigend op tegen de muren van de huizen in de smalle straat, waar de warmte van de dag nog was blijven hangen. Mannen in hemdsmouwen en dikke, slonzige vrouwen hingen uit de zo hoog mogelijk geopende ramen en keken verbaasd naar het groepje nozems, dat in gesloten formatie en met knetterende en dreunende motoren door de straat reed. Kinderen die, ondanks het late uur, nog op straat speelden, renden verschrikt de portieken in.
Jan reed voorop. Hij voelde zich geweldig: aanvoerder van een strafexpeditie. Nu hadden ze tenminste een bepaald doel, dat was nog iets anders dan zomaar een beetje lawaai schoppen en de politie jennen. Een goed doel was het ook. Ook al zou hij dat meisje nooit meer terugzien, die jongen had dan tenminste zijn straf gehad. Een flink pak slaag, dat hij zijn leven niet meer zou vergeten.
Ze waren voor de bar aangekomen, duidelijk hoorden ze de muziek door de geopende deur. Jan stapte af en gaf zijn aanwijzingen: „Jullie trekken je een beetje terug. Ik ga naar binnen en probeer hem mee naar buiten te krijgen. Als hij alleen komt, laat je alles aan mij over. Als hij niet alleen komt, komen jullie erbij om te zorgen dat die anderen zich er niet mee bemoeien. Okay?"

Hij liep naar binnen, keek rond en zag Peter, die juist aan het spelen was. Nou ja, geduld maar, even wachten tot hij klaar was met zijn nummer. Hij bleef aan de bar staan en dronk een borrel, die hij direct achterover sloeg, en bestelde onmiddellijk een tweede. Toen rekende hij af, gaf een grote fooi en vroeg aan de barman:
„Als die klarinettist straks klaar is, zeg hem dan dat er iemand bij de deur staat om hem te spreken."
Hij liep naar buiten en ging voor de deur staan. De jongens stonden een meter of vijftig verder, aan beide kanten van de straat, de motoren van hun bromfietsen draaiden nog. Eindelijk hield de muziek op. Even later werd hij op de schouder getikt. Hij draaide zich snel om, maar zag de barman, die zei:
„De klarinettist vraagt waarom u niet binnen komt. Daar kunt u net zo goed praten."
„Zeg hem dat het binnen te druk is om behoorlijk te kunnen praten. En dat het belangrijk is..."
Peter schrok. Wat zou het zijn? Een rechercheur? Was er iets uitgekomen van die grammofoonplaten? Of van dat andere? Hij voelde zich helemaal wit worden, zijn hart klopte in zijn keel. Wat moest hij doen? Die vent hield vol, hij moést er wel naar toe. Er was geen andere uitgang. Als hij niet kwam, zou hij binnenkomen en dan zou iedereen het zien. Toch maar gaan dan, er doorheen bijten, misschien viel het nog mee. Er was geen enkel bewijs...
Hij was verbaasd, toen hij de jongen in het leren jack voor de deur zag staan. Hij herinnerde zich vaag, hem weleens in de Frites-kraam gezien te hebben. Maar

wat moest die jongen van hem?
De jongen keek hem aan. Hij schrok van de harde ogen en de verbeten uitdrukking op dat gezicht. „Kom mee," zei de jongen.
„Meekomen? Waarvoor? Wat moet je van me?"
„Kom mee," zei de stem weer.
Het duldde geen tegenspraak. Bovendien was die jongen minstens een hoofd groter dan hij, en veel sterker. Hij probeerde een stap terug te doen, om hulp te gaan zoeken bij zijn vrienden, maar de jongen was hem voor. Een ijzersterke greep klemde zich om zijn arm en trok hem verder mee naar buiten. Toen zag hij ook de anderen met hun bromfietsen, die dreigend stonden te wachten. En er was verder niemand in de straat, geen enkele voorbijganger, geen politie, zelfs geen mensen voor de ramen. In dit straatje waren alleen maar kleine fabrieken en kantoren, nergens hulp. Wat was dit? Een streek van de Dijknozems? Maar waarom hadden ze het dan speciaal op hem gemunt?
De jongen trok hem mee, naar een smal, doodlopend steegje dat op de straat uitkwam. Er waren alleen maar blinde muren en het steegje werd nauwelijks verlicht door de enige lantaarn, die er hing. Eindelijk hielden ze stil. De jongen ging tegenover hem staan, maar hield hem nog altijd bij één schouder vast.
„Kun je vechten?" vroeg hij.
„Nee," zei hij bang, „ik wil helemaal niet vechten. Wat is er, moet je geld?"
In het flauwe licht van de lantaarn zag hij de ogen van de jongen, die hard als staal waren en vuur

schenen te schieten. Hij begon te trillen op zijn benen. Toen hij de rechtervuist van de jongen omhoog zag komen, hield hij zijn arm afwerend voor zijn gezicht, maar het was al te laat: een enorme vuistslag trof hem dreunend tussen de ogen. Hij zag een felle vuurstraal, de klap verdoofde hem volkomen. Vaag hoorde hij de stem van de jongen: „Die was voor Jessica, en deze voor het kind dat je haar bezorgd hebt," en weer dreunde een vuistslag op hem neer. Maar wat was dat nu, kon hij zich dan helemaal niet verweren? Hij moest toch vechten? Hij haalde uit, probeerde de jongen te treffen, maar hij had geen kracht meer in zijn arm en al voor hij hem geraakt had, werd hij door een derde vuistslag getroffen. Hij voelde iets warms en vochtigs over zijn mond lopen. Weer kwam een dreunende slag, nu bij zijn oor. Hij wankelde, verloor zijn evenwicht en viel. Even was er weer die felle lichtflits, een kort moment van paniek, en toen niets meer...

Jan bleef staan, hijgend, zijn armen hingen slap langs zijn lichaam. Hij voelde geen enkele voldoening. Bah, als die vent zich tenminste nog een beetje verdedigd had. Hij bleef maar liggen ook. Volkomen knock out. Nou ja, hij zou wel weer bijkomen. Maar hij lag met zijn hoofd vlak voor die geparkeerde auto. Hij bukte zich. Zou hij met zijn hoofd tegen de bumper geslagen zijn? Het had wel een harde klap gegeven, toen hij viel. Hij bukte zich nog dieper. Toen zag hij de vreemd verdraaide ogen en de half geopende mond. Hij verstijfde.

Eindelijk, het leek alsof hij uren over dat lichaam gebogen had gestaan, richtte hij zich op en holde het

steegje uit. Hij was plotseling in paniek geraakt. Maar het had geen uren geduurd. De hele scène had zich hoogstens in een paar minuten afgespeeld. De jongens waren verbaasd, dat hij al zo gauw weer terug was, maar ze schrokken van zijn vertrokken gezicht.
„Wat is er gebeurd?"
„Ik heb hem te hard geraakt. Gauw, er vandoor!"
Ze stapten op en reden snel weg.
Maar hijzelf, waar had hij zijn brommer ook weer gezet? In paniek keek hij rond. De anderen waren al verdwenen. Hij moest snel zijn, voordat ze hem kwamen zoeken, vanuit de bar. Eindelijk zag hij hem staan. Hij sprong er op, startte en reed weg. Bij de hoek keek hij nog even om. En juist op dat moment kwamen drie jongens de bar uitlopen, keken zoekend rond en zagen hem nog juist de hoek omrijden.

Toen ze in het bed lag, tussen de frisse witte lakens, ging het wat beter. Ze luisterde naar de geluiden in het huis, keek naar het gedempte licht, dat door de dunne gordijnen naar binnen kwam, en naar de sprookjesfiguren op het behang: Roodkapje, Sneeuwwitje, Assepoester, Klein Duimpje... Kwam het daardoor, dat ze opeens moest huilen? Door al die figuurtjes, die haar herinnerden aan de tijd toen ze nog echt kind was? Of kwam het omdat ze dacht aan wat had kunnen zijn? Er was iets van haar weggenomen. Iets, dat de oorzaak was van alle ellende en alle angsten die ze de laatste tijd doorstaan had. Nu was het weg, ze had dus alle reden om zich opgelucht te voelen. Maar ze voelde zich alleen maar oneindig triest. Want nu

‚dat' weg was, drong het opeens tot haar door wat het had kunnen zijn. Het was iets levends, iets van haarzelf, dat die vrouw weggenomen had, iets dat later een kind geworden zou zijn zoals zij zelf. Er was iets onherstelbaars gebeurd.
Mijnheer Klopman was even bij haar komen zitten. Zijn gezicht stond ernstig.
„Als ik geweten had, dat het daarvoor was, zou ik je nooit dat geld gegeven hebben," zei hij. „Ik moet bekennen, dat ik me schuldig voel. Ik had net zo lang aan moeten dringen tot je me verteld had waarvoor je het nodig had."
„Bent u boos?" vroeg ze zacht.
„Boos? Nee, natuurlijk niet. Maar... enfin, we praten er later nog weleens over. Je moet nu gaan slapen, het is al bijna donker. En eh... ik zal toch je ouders waarschuwen, maar ik zal ze zeggen dat ze niet direct hierheen moeten komen. Ze moeten maar wachten tot morgen of zo. Nee, nee, protesteer niet. Als ik het niet doe, bellen ze de politie en gaan ze je zoeken, dat kunnen we beter voorkomen."
Hij legde even zijn hand op haar voorhoofd en ging weg.
Toen kwamen de pijnen weer terug. Ontzettende krampen, steeds sneller achter elkaar en steeds heviger. Ze beet zich op de lippen, maar tenslotte kon ze het niet meer inhouden en gilde. Even later viel ze flauw. Toen ze weer bijkwam, stonden er twee dokters bij haar bed. Ze zag het lamplicht weerspiegelen op het gouden brilmontuur van de ene. Hij schudde zijn hoofd, keek ernstig. Vaag hoorde ze hem zeggen:

„Onmiddellijke opname is noodzakelijk." En de ander: „De vrouw, die dat gedaan heeft, moesten ze voor minstens tien jaar achter de tralies zetten."
Ze gaven haar een spuitje, voelden haar pols en gingen weg. Opname, dacht ze. Ziekenhuis. Wat die jongen gezegd heeft, was uitgekomen. Het wás gevaarlijk. En ze dacht nog niet eens aan de dood. Ik ben vijftien, dacht ze. Een half jaar geleden was ik nog een kind. Ik wilde volwassen zijn. Ik wilde leven. Ik wilde ergens bij horen, waar ik nog niet bij kon horen. ergens bij horen, waar ik nog niet bij kon horen. En nu ben ik hier terechtgekomen. Dit is het resultaat.
Ze zag haar moeder voor zich, toen ze nog jonger was. Ze waren in een speeltuin, ze speelde in de zandbak, met Monica. Maar Monica liep weg, ze vond zich te groot voor de zandbak, ze wilde liever naar de grote schommel. Ze wilde mee, maar haar moeder hield haar tegen. Toen zaten ze in de trein, ze keek naar het zonnige landschap, dat voorbij flitste, de huizen, de bomen, de koeien in de wei. Ze zat bij haar vader op schoot, of bij haar moeder? En toen vervaagden de beelden, ze werd steeds doezeliger en sliep eindelijk in.

Ze hadden hem gezien! De angst klopte in zijn keel. Net op het moment toen hij omkeek, hadden ze hem gezien. Misschien hadden ze nu de politie al gewaarschuwd. Maar het straatje was slecht verlicht, misschien hadden ze zijn signalement niet goed op kunnen geven. Hoewel, hij zag er opvallend genoeg uit met zijn gele leren jack en zijn fel-rode brommer, en juist op de hoek was een lantaarn. Reed hij in het volle licht,

of was hij net buiten de lichtkring, toen ze hem zagen? Hij wist het niet meer. In elk geval kon hij zo niet door blijven rijden. Eerst moest die brommer weg, en dat gele jack. Het was warm genoeg.
Hij stopte bij een stille gracht, zette zijn bromfiets tegen een hek, trok zijn jack uit, keek behoedzaam om zich heen en gooide het in het water. Toen begon hij te lopen. Hoe laat was het nu? Kwart over elf. Hij kon nog gemakkelijk een trein halen. Maar waarheen? Voor het buitenland had hij niet genoeg geld, en bovendien geen pas. En in een andere stad zouden ze hem wel weten te vinden. Daar kwamen twee agenten de hoek om. Hij draaide zich om en liep terug. Stom! Had hij nooit moeten doen. Dat richtte juist de aandacht op hem. Nu ja, nu maar doorlopen. Kwamen ze hem niet achterna? Nee, ze waren een zijstraat ingeslagen. Gelukkig, het werd hier drukker, hier viel hij niet zo op. Er stond wel een politie-auto, daar om de hoek. Maar beter niet daarlangs gaan, een andere straat nemen. Een borrel, nu een borrel! Maar niet in de kroeg, waar hij altijd kwam. Deze maar, hier was hij niet bekend.

Het was er warm en rokerig. Er stonden drie mannen aan de bar, die praatten over de nozemrelletjes van de vorige avond. Hij ging er bij staan, dronk een borrel, een tweede, een derde.
„Ze moesten ze allemaal een jaartje of wat naar Veenhuizen sturen," zei een der mannen, „daar leren ze werken."
„Nee, een goed vak moeten ze leren, en dat doen ze

daar niet. Daar moeten ze alleen maar spitten."
„Haha, ben jij er soms geweest?"
„Ach nee, dat komt allemaal door die ouders," mengde zich een derde in het gesprek. „Die hebben die jongens verkeerd opgevoed. Ze laten ze veel te vrij tegenwoordig. Dat krijgt maar zakgeld, zoveel tientjes in de week, dat koopt maar bromfietsen en kijkt naar de televisie. In mijn tijd was dat anders. Hard werken van 's morgens zes tot 's avonds acht, op mijn veertiende al. En twee kwartjes in de week mocht ik houden, meer niet. Later werd het een gulden, man man wat was ik toen blij. Maar uitgaan was er niet bij. En relletjes schoppen nog minder. Daar was je toch veel te moe voor."
„Ja ja, zo is het. Tegenwoordig zijn ze liever lui dan moe. Werken ho maar. En wat krijg je dan? Dan gaan ze heibel maken. Ze moeten toch ergens hun spieren voor gebruiken?"
Hij luisterde naar de gesprekken, zonder dat het tot hem doordrong wat ze eigenlijk zeiden. Maar waarom keek die man achter de bar hem zo vreemd aan? Was er iets aan hem te zien? Maar beter niet te lang op één plek blijven. Lopen maar weer, lopen, het deed er niet toe waarheen...
Hij rekende af en verliet het café.

Het schokken van de brancard had haar wakker gemaakt. Ze manoeuvreerden haar door de gang. Het was moeilijk, langs de grote staande Friese klok te komen. Kwart over elf, wees de klok. Ze realiseerde het zich opeens heel duidelijk: Kwart over elf, zater-

dagavond. Toen was er opeens de koele buitenlucht, die langs haar gloeiende voorhoofd streek. Waarom hadden ze haar zo stevig vastgesnoerd? Ze voelde zich opgeheven, werd weer neergezet in de kleine witte ruimte, die onmiddellijk begon te trillen en te zoemen. Ze zag een gezicht boven zich, maar het was allemaal zo wazig nu, ze kon niet zien wie het was. Het gezicht zwaaide almaar heen en weer. En zelf had ze het gevoel alsof ze in een boot lag, die heel zacht schommelde. Ze dommelde weer in. Even maar. Toen was er een grote witte ruimte, met koele, glanzende tegels en buizen van chroom, geritsel van witte kleren, gedempte stemmen, een zware bromstem, vlak bij haar, en geuren van ether... Ether. Zacht gleed ze weer weg in haar halve bewusteloosheid.

Het was onzin, wat hij gedaan had. In zijn paniek had hij zijn dure brommer weggesmeten en zijn mooie leren jack, en er was misschien niet eens iets aan de hand. Het zou wel een wonder zijn als die jongens zijn signalement precies hadden kunnen opgeven. Er reden er zoveel rond, als hij, en ze hadden hem nauwelijks een kwart van een seconde kunnen zien, toen was hij al om de hoek verdwenen. Trouwens, misschien was die jongen toch niet dood. Misschien was hij alleen maar bewusteloos, dan kon je er ook raar bij liggen. Maar toch, nee, die ogen, dat waren de ogen van een dode geweest. Vooruit, niet meer aan denken. Hij begon moe te worden van het lopen. Op zoek naar de brommer nu, en dan naar huis.
De bromfiets stond nog op dezelfde plaats, dat zag hij

al van verre. Liep er net iemand vandaan, of was het maar verbeelding? Nee, onzin, hij was nog veel te zenuwachtig, er was geen enkele reden om bang te zijn. Hij liep door, recht op de bromfiets af.
Toen zag hij, er vlak naast, iets geels liggen. Hij bukte zich. Het was zijn leren jack. Hoe was dat mogelijk! Hij had het toch in het water gegooid? Ja, het was nog nat en er zat allerlei viezigheid aan. Wie zou dat uit de gracht opgevist hebben? Hij keek rond. Er was niemand te zien. Maar daar bij de huizen was het zo donker, het was ook niet mogelijk iemand te zien. En daar om de hoek in dat zijstraatje? Ach wat, hij zag spoken. Hij gaf een schop tegen het vest, dat natte ding kon hij toch niet meenemen. Toen sloeg hij zijn been over het zadel en startte de motor. Wonder eigenlijk dat die brommer er nog stond, hij had hem niet eens op slot gezet.

Hij wilde net weg rijden, toen uit het zijstraatje vier donkere gedaanten op hem afkwamen. Zijn hart begon te bonzen, zijn tong plakte tegen zijn gehemelte, hij was volkomen verlamd, kon geen beweging meer maken. Ze bleven vlak voor hem stil staan. Ja, dit was het. Dit was het einde.
„Is dit hem?" vroeg een van de vier.
„Ja." Het was de barman van de „Bantam-Bar."
Al voor dat ze iets konden zeggen, stapte hij af en liep met automatische, afgemeten stappen naar hen toe.
„Kom even mee," zeiden ze. „We moeten wat inlichtingen van je hebben."

Ze gingen aan weerszijden van hem lopen, zonder hem aan te raken. Een van hen hield het portier van de zwarte auto open. Hij ging op de achterbank zitten, tussen twee van de agenten in. De portieren klapten dicht, de auto reed weg.
Okay, dacht hij. Okay. Niets aan te doen. Alleen jammer, dat ik het meisje niet meer gezien heb. Ik heb het voor haar gedaan. Okay, okay, wat komen moet, dat komt, we zullen het moedig dragen...

HOOFDSTUK XV

„Je hebt geluk gehad," zei mijnheer Klopman, die naast haar bed zat. „Je hebt veel geluk gehad. Het is een dubbeltje op zijn kant geweest."
Ze knikte zwakjes. Ze voelde zich nog helemaal doezelig.
Hij zei: „Je ouders zitten op de gang. Als je wilt, zal ik ze laten komen. Maar het hoeft niet, als je het niet prettig vindt. Ze zullen het begrijpen. Ik heb het hen allemaal zo duidelijk mogelijk gemaakt. Nu, zeg maar wat je wilt."
„Liever nog niet," zei ze zacht. „Later wel, morgen misschien. Maar nu nog niet."
„Ik begrijp het," zei hij. „Je kunt het nog niet verdragen. Liever een vreemde, zoals ik. Het is allemaal te moeilijk voor je geweest, dat moet langzaam weer goed komen. Ik heb met je ouders gesproken. Ze zeiden me, dat je in nozemmilieus kwam, ze waren heel ongerust. Nozems, probleemjeugd, ongrijpbare jeugd..." Hij glimlachte.
„Het vermoeit je toch niet, als ik praat?"
„Nee, o nee, ik vind het juist prettig. Praat u maar, alstublieft."
„Ja, ongrijpbare jeugd," vervolgde hij. „Pleinjeugd,

moeilijke jeugd en al die termen meer. Iedereen is vreselijk ongerust, en later worden jullie allemaal net zulke brave huisvaders en huismoeders als die ongeruste mensen van nu. Kom kom, nee, dat is het probleem niet. Het probleem ligt ergens anders, het heeft niets met nozems te maken, geloof ik. Of heb ik het mis? Nee, nee, dat is het niet. Neem nu jij. Jij bent er erg aan toe, je had dood kunnen gaan, maar komt dat nu door dat milieu? Nee, het komt door jezelf. Je was jezelf niet meer, hè? Je was nog een kind, maar je wilde geen kind meer zijn. Je wilde meedoen met de groteren. En alles stond je tegen, nietwaar? Je huis, je ouders, de school. Ja, en de ouderen begrijpen dat allemaal niet zo, die pakken dat dan dikwijls weer helemaal verkeerd aan, zodat je nog veel verder van huis raakt, steeds verder... Ach, maar wat praat ik. Het komt allemaal best weer in orde. Wie weet, kom je zelfs nog weer bij mij op school terug, dat zou toch prettig zijn, niet? Je zult zien, je staat er dan heel anders tegenover. Je hebt een heleboel geleerd, een harde les. Maar wat zwam ik toch, je slaapt al bijna weer. En ik moet weg, kijk maar, daar komt de zuster alweer aan..."

Hij stond op, streek even met zijn hand over haar voorhoofd. Wat was zijn hand koel.

„Ik kom morgen weer," zei hij. „Ik zal je ouders zeggen dat ze morgen ook mogen komen, is dat goed?"

Ze knikte.

„Ze begrijpen het wel," zei hij. „Ze zijn ook niet boos op je. Ze zijn helemaal niet boos. Je zult zien, alles zal nu veel beter gaan."

„Ja," zei ze.
Ze sloot haar ogen. Hij had gelijk gehad, ze was zichzelf niet meer geweest. Ze had te hoog gegrepen, volwassen willen zijn terwijl ze nog een kind was. Nu kon ze niet meer terug. Na alles wat ze meegemaakt had, zou ze nooit meer echt kunnen zijn. Het was waar, die vrouw had nog meer van haar weggenomen: een heel stuk van haar eigen leven.
En toch zou het leven straks weer gewoon verder gaan. Ze moést leven, of ze wilde of niet. En ze zou er alleen voor staan, want er was toch niemand, die haar wezenlijk kon begrijpen. Zelfs mijnheer Klopman begreep het niet helemaal. En wat begreep ze er eigenlijk zelf van?
Nu ja, het zal wel gaan, dacht ze. En ze glimlachte...

EINDE

LEIDSEPLEINJEUGD

Jessica, een schoolmeisje nog, komt door haar oudere zusje Monica op het Plein terecht, in een milieu van hele en halve kunstenaars. Ze is eigenlijk nog een kind, maar ze wil geen kind meer zijn. Ze wil het milieu thuis, bij haar ouders en op school, ontvluchten en de wereld leren kennen, die ze tot nog toe alleen maar van verhalen, uit boeken en uit films kende. Haar eigen wereld, die van kind-zijn, verveelt haar. Maar de wereld, waar ze binnen wil komen, die van de volwassenen, accepteert haar nog niet. Wel krijgt ze een korte verhouding met een kunstschilder, die haar geweldig imponeert, maar haar tevens de onvermijdelijke teleurstelling bezorgt. Ze heeft dan ook, impulsief en direct als ze is, onmiddellijk haar bekomst van de wereld der volwassenen. Door een toeval komt ze dan weer in een milieu van leeftijdgenoten terecht, dat toch „volwassener" is dan de school. Het zijn de „halfvolwassenen". In het milieu van de zogenaamde intellectuele jongeren dat grotendeels uit middelbare scholieren bestaat, krijgt ze een vriend, die klarinet speelt in een modern jazzcombo. Maar daarbij beoefent hij ook minder oirbare praktijken, zoals grammofoonplaten stelen (voor de sport), joy-riding, en weleens, marihuana roken. Ze voelt zich in dat milieu wel gelukkig, maar al gauw komt de kater, als blijkt dat ze van de klarinettist een kind verwacht. De jongen laat haar zitten. In diezelfde tijd maakt ze kennis met een „vechtnozem", die het voor haar opneemt. Inmiddels heeft ze een „adres" gekregen, waar ze een behandeling ondergaat die haar in het ziekenhuis doet belanden. Tegelijkertijd zoekt de „vechtnozem" de klarinettist op in zijn bar, daagt hem uit tot een gevecht en raakt hem te hard, zodat hij sterft. Jessica is inmiddels tot het inzicht gekomen, dat ze te hoog gegrepen heeft en beter nog maar een paar jaartjes gewoon kind had kunnen blijven.

Ze is eigenlijk nog een kind,

maar ze wil geen kind meer zijn